haralamb

ZINCĂ

?

o crimă aproape perfectă

editura COGITO
1991

HARALAMB ZINCĂ

O CRIMĂ APROAPE PERFECTĂ

1
AVENTURĂ LA CASTEL

De aventura asta îmi amintesc foarte bine, deşi au trecut de atunci un număr bun de ani. Faptele s-au petrecut într-o iarnă, cam pe la sfârşitul lui ianuarie, începusem, nu cu mult înainte, un roman de aventuri pe care intenţionam să-l desăvârşesc în ambianţa unei staţiuni montane. Am plecat deci la Sinaia, unde m-am instalat la Pelişor, pe atunci casă de creaţie.

Castelul era pustiu. Mi s-a repartizat, fără prea multă bătaie de cap, la etajul doi, o cameră mult solicitată – camera 14. În aceeaşi zi, m-am apucat de lucru.

Viscolea; zăpada clădise troiene înalte cât un stat de om. Pustietatea castelului mă stimula. Totuşi, exagerez. Nu eram chiar singurul locatar al castelului.

La ora prânzului sau a cinei, în sufrageria de la parter, luau loc, la trei mese separate, alte trei persoane.

Vă rog să rețineți acest amănunt. Ocupam şi eu, zilnic, aceeaşi masă, situată într-un colț al sufrageriei, de unde îi observam pe ceilalți oaspeți ai castelului.

Nu-i cunoşteam, nu aveam de unde să-i cunosc şi nici nu doream să-i cunosc; nu mă preocupa nimic altceva decât romanul meu. Totuşi, aşa, într-o joacă, aşteptând să mi se aducă bucățele, le-am atribuit câte o poreclă. De pildă, „Prințesa amiezilor trecute” era o femeie de vreo şaizeci de ani, frumoasă încă, cu un păr complet cărunt, pieptănat sobru. Rochiile lungi, de culoare închisă, o avantajau. Păşea cu fruntea sus, mândră parcă de porecla ce i-o dădusem.

Avea aerul unei ființe care s-a născut şi a îmbătrânit între zidurile castelului, față de care Pelişorul nu mai avea niciun fel de taine. Aş fi putut să aflu uşor cine e, dar n-aveam chef s-o fac.

Porecla „Câinele din Baskerville” i-o dădusem unui bărbat înalt, cu o ținută severă, care sugea la nesfârşit o pipă fără tutun şi care-mi amintea de Sherlock Holmes... De cum intră în sufragerie, „Câinele din Baskerville” se oprea pentru o clipă în uşă, îşi scotea pipa din gură, saluta grav, cu o plecăciune scurtă şi maşinală a capului, apoi se aşeza la masă, încremenind pe scaun ca un cavaler în şa... Nu scotea o vorbă, nu zâmbea. Mânca abia auzit, mânuind cuțitul şi furculița cu o distincție aristocratică.

Cea de-a treia persoană îşi binemeritase din parte-mi porecla „Indiferentul”. Locuia şi el la etajul doi, în fosta capelă a castelului, uşă în uşă cu mine: el la 13, eu la 14. Mi-a fost nesuferit din prima zi. Poate unde aducea cu un comis voiajor rătăcit, fără voia sa, într-alt mediu decât cel al lui. La masă se aşeza mai întotdeauna cu fața spre mine. Deschidea o carte, mereu aceeaşi. Sau, poate, mi se părea. Citea, mânca, iar în răstimpuri îmi arunca priviri când batjocoritoare, când amenințătoare. Îi pria aerul de munte; înfuleca, folosind zgomotos tacâmurile, ceea ce, bănuiam eu,

atrăgea dezaprobarea tacită a „Prințesei amiezilor trecute” şi a „Câinelui din Baskerville”.

În continuare, mă văd obligat să precizez că relațiile mele cu cei trei se rezumau doar la o clătinare uşoară a capului şi la rostirea acelui salut obligatoriu: „Bună ziua” sau „Bună seara”.

Aşadar, asta era situația şi eram mulțumit. Miezul nopții mă găsea mai întotdeauna scriind. Ascultam şi număram în gând, cu plăcere, cele douăsprezece bătăi ale orologiului din turnul castelului Peleş.

Apoi, mă ridicam de la masa de lucru, mă întindeam, căscam şi plonjam în pat. Nu aveam nevoie de prea multe minute ca să cad într-un somn adânc.

Într-una din nopți însă... Îmi amintesc foarte bine... Începuse iarăşi să viscolească. La fereastră, crivățul şuiera înspăimântător. Mie nici că-mi păsa.

În cameră era cald şi bine, scriam pagină după pagină. Eroul meu căzuse într-o capcană întinsă de duşmani şi acum se chinuia să găsească o scăpare...

Nici eu, care, de fapt, îi întinsesem capcana, nu mai ştiam cum să-l salvez. Deodată, aud răsunând cele douăsprezece bătăi ale orologiului din turn. „Îmi ajunge pentru astăzi”, îmi zic. Mă ridic de la masă, ascult o vreme şuierul viscolului, apoi mă bag în pat. Sting lumina şi dau să ațipesc. Cred că am şi ațipit. După un timp însă, zgomote ciudate mă trezesc din somn. Veneau de sus, de la mansardă, din camera 21, situată chiar deasupra camerei mele. Ascult atent. Desluşesc paşi. Umblă cineva... Când şi când se opreşte, împinge fie un fotoliu, fie o masă...

În liniştea nopții, fiece mişcare a celui de sus răsună distinct. „Cine să fie?” mă întreb. Ştiam doar că odăile de la mansardă erau libere. „Oare să fi venit cineva? Pe o vreme ca asta? La o oră atât de târzie?” Imposibil, căci viscolul întrerupsese circulația trenurilor. Am rămas treaz până ce

zgomotele s-au stins. Mi-am reluat somnul, dar nu la fel de liniştit ca înainte. A doua zi, curios să aflu cine mi-a tulburat odihna, mă duc la portar şi-l întreb:

— Nea Vasile, cine a venit la 21?

— Cin' să vină prin troienele astea? îmi răspunse el.

Se uită totuşi la tabloul cu chei.

— Uite-o, îmi zice, e la locul ei!

Într-adevăr, cheia de la 21 era în cui... Din cârligele tabloului doar patru chei lipseau – ale celor patru camere ocupate. „Ei drăcie!”, îmi amintesc de zgomotele nocturne şi mă surprind frământându-mi mintea: „Să mi se fi părut? Sau poate că am visat? Totuşi, nu se poate, am auzit paşi... N-ai auzit nimic. Fleacuri! ”

„Aiureli! Cine să fi intrat în camera 21, de vreme ce cheia se află jos, la portar?” Brusc, încep să-mi treacă prin cap legendele cu fantomele castelului şi mă cutremur.

„Ei drăcie! Ia te uită unde mă duce gândul?!...

Nu există fantome, simt eu nevoia să mă îmbărbătez. Ştii foarte bine că nu există! Hai lasă bazaconiile!” Urc în cameră, îmi reiau lucrul. Izbutesc, astfel, să uit întâmplarea. Şi aş fi uitat-o pentru totdeauna, în aceeaşi noapte însă, zgomotele suspecte izbutesc din nou să-mi tulbure somnul. Mă ridic iute în capul oaselor şi ascult. Mă ciupesc. Nu, nu mi se pare, nu visez... cineva umblă prin camera de la mansardă, mută încet mobila... parchetul uscat geme sub apăsarea unor paşi... aud şi câteva ciocănituri. „Fantomele! tresar eu, dar în aceeaşi clipă mă pufneşte râsul. Ce poate să-mi treacă prin cap!” Sar din aşternut, aprind lumina, hotărât să urc în grabă la mansardă. Îmi pun halatul şi ies din cameră...

Ah, dac-aş fi ştiut în ce aventură îmi era hărăzit să intru, aş fi rămas frumuşel sub pătură. Dar oare poţi să scrii literatură de aventuri fără să trăieşti şi tu, acolo, un pic de aventură?

Pe coridor – întuneric. Vecinul meu „Indiferentul”, doarme. Străbat coridorul în vârful picioarelor. Scara ce duce la mansardă e şi ea cufundată în întuneric. Urc, mai mult bâjbâind, treaptă după treaptă... Ah! Dracu s-o ia! Fiecare treaptă scârţâie îngrozitor! Când, în sfârşit, ajung la mansardă, caut un comutator. Spre satisfacţia mea, îl găsesc şi-l răsucesc – se aprinde un bec palid. Aşa palid cum e, îmi risipeşte teama. Mă îndrept fără şovăire către camera 21. Îmi făcusem şi eu un plan – dacă, prin absurd, voi găsi camera ocupată, îmi voi prezenta scuze şi-l voi ruga pe noul sosit să umble cu mobila ceva mai atent, nu de alta, dar îmi strică somnul. Mă opresc în dreptul camerei 21. Îmi lipesc urechea de uşă. Nu prind niciun zgomot, nicio mişcare. „Ei drăcie!” Îmi iau inima în dinţi şi bat discret la uşă. Niciun răspuns. Apăs clanţa – uşa încuiată. Mă uit prin gaura cheii – în odaie întuneric. Deodată, pe când stăteam perplex în faţa uşii, aud în spatele meu, tocmai la celălalt capăt al coridorului, un zgomot. Mă răsucesc şi încremenesc: o umbră!... Ieşise parcă dintr-un perete al coridorului şi făcuse un salt să ajungă la scară, ca apoi să se topească. Răsuflu uşurat. Deci, nu mă înşelasem – cineva totuşi cotrobăise în camera neocupată de la mansardă. Pesemne că acel cineva m-a zărit, s-a ferit să dea ochii cu mine, s-a ascuns şi când a prins momentul, a zbughit-o pe scări în jos. Nu sunt omul care să se mulţumească doar cu o simplă constatare. Mă smulg de lângă uşă cu gândul să ajung din urmă „fantoma”. Nimeresc însă în bezna coridorului de la etajul doi şi mă opresc înspăimântat. „Nu cumva alerg chiar după o fantomă?! Dacă legendele; astea conţin totuşi un gram de adevăr?... Fleacuri!” Propriile-mi ezitări îmi aprind obrajii de ruşine. Şi ca să-mi dau curaj, cobor în marele hol de la parterul castelului. Îl zăresc de departe pe paznic. Mă îndrept spre dânsul. După câţiva paşi, constat cu surprindere că am de-a face cu un paznic

nou. Cu toate astea, nu bat în retragere. Mă apropii de el. Omul pazei mă întâmpină rece, iscodindu-mă cu nişte ochi răi şi bănuitori. Are o faţă prelungă, brăzdată de la ochiul drept spre colţul gurii de o cicatrice vineţie. Când mă apropii şi mai mult de el, îmi dau seama că-şi stăpâneşte cu greu răsuflarea. „A alergat, îmi spun şi te pomeneşti că dumnealui e vizitatorul nocturn al camerei 21!”

Supoziţia mă înfricoşează.

— Bună seara! îmi răspunde.

— Ai un foc? îl întreb.

— N-am, nu fumez.

Îmi îndrept privirile spre tabloul cu chei: cheia de la camera 21 e la locul ei. Tresar. Am impresia că portarul mi-a surprins căutătura.

— Locuiţi la doi, nu-i aşa, în camera paişpe?, simte el nevoia să mă chestioneze.

— Da!

— Cameră faină, liniştită, nu-i aşa?

Am impresia că-şi bate joc de mine. Îi urez noapte bună şi fac cale întoarsă, chinuit de gânduri sumbre. „Ceva nu-i în ordine! Portarul?! Îmi pare suspect. Cum de nu l-am mai văzut până acum?... Hm! M-a întrebat dacă locuiesc la paişpe. De ce... Doar ştie că acolo stau... Mde... nu cred că-i străin de ce se petrece sus, la douăşunu”.

La etajul întâi mă întâlnesc, pe neaşteptate, cu „Câinele din Baskerville”. Se opreşte descumpănit mă studiază pufăind din pipa fixată în colţul gurii şi se uită lung la mine. Amândoi, suntem în pijama şi cu halatele de casă deasupra. Vrea să-mi spună ceva sau mi se pare – dar renunţă. Trece mai departe, aruncându-mi un surâs parşiv. „De unde vine? Ce caută pe-aici, la ora asta?” mă întreb înciudat. Fruntea mi s-a îmbrobodit. Gândurile mă copleşesc. Urc în grabă scările. Când ajung la etajul doi, zăresc uşa camerei mele deschisă. Şi doar o încuiasem. Simt fiori reci pe şira

spinării. „E cineva la mine... Mă aşteaptă!” înaintez prevăzător. Mă opresc în prag.

Cine să mă aştepte? Camera e pustie. Intru. Trag uşa după mine. O încui. Şi deodată... descopăr pe pătura verde un bileţel. Totuşi, în absenţa mea, cineva mă vizitase! Mai exact, îmi violase încăperea. Iau bileţelul. Cuvintele aşternute pe hârtie de o mâna sigură şi energică îmi joacă pe dinaintea ochilor. În cele din urmă, izbutesc să citesc:

Tovarăşe autor de literatură poliţistă, ne permitem un sfat: vedeţi-vă de treabă. Nu vă amestecaţi în alte romane de aventuri decât în cele pe care le scrieţi. Altfel, s-ar putea ca povestea să se termine prost. Nu uitaţi: suntem singuri în tot castelul. Iar dumneavoastră, în afară de cititori, mai aveţi şi o familie.

Noapte bună, tovarăşe creator.

Aşadar, o scrisoare de ameninţare. Şi încă una ironică. Aş vrea să râd, nu pot, ceva mă împiedică, mă strânge de gât... Ah, frica! Ghearele ei... Îmi dau seama că ceea ce mă înfricoşează cel mai mult sunt cele două adevăruri rostite de autorul mesajului.

Primul: Nu uitaţi: suntem singuri în tot castelul; şi al doilea, în afară de cititori, mai aveţi şi o familie.

Sub impulsul fricii, mă reped la uşă. Constat că am încuiat-o. Încep să măsor, tulburat, camera în lung şi-n lat. După o bucată de vreme, aud bătăile orologiului din turn. Oftez. În alte dăţi, la ora asta, dormeam dus.

„Doamne, ce târziu s-a făcut!” Ar trebui să mă odihnesc, dar nu pot. „Ce linişte e în juru-mi”. Îmi vine să urlu. Nu, nu-i a bună! Cine să fi îndrăznit să se furişeze în odaie şi să-mi lase ameninţarea în scris?

„Prinţesa amiezilor trecute?” Imposibil! Locuieşte la etajul 1, se mişcă încet şi, cu siguranţă, ne-am fi întâlnit pe scări sau palier. „Indiferentul?” N-a ieşit din cameră. L-aş fi

auzit. Doarme. Atunci, poate portarul? Tipul e suspect. Cicatricea! Şi unde mai pui că atunci când m-am apropiat de el, încerca să-şi stăpânească gâfâitul. Nu, nu-i el! Nu avea când s-o facă.

Doar mă luasem imediat pe scări după... umbră.

Dar dacă portarul nu acționează de unul singur? De ce n-ar avea şi un complice? „Câinele din Baskerville!”

L-am întâlnit pe scări, de unde venea oare? Nu cumva de la Prințesa? Bănuieli, presupuneri... Mă simt deodată teribil de obosit, înțeleg că am căzut pradă imaginației şi că ar fi mult mai cuminte şi mai înțelept să iau un somnifer şi să încerc astfel să-mi regăsesc în somn liniştea. De acord cu mine însumi, înghit scârbit o tabletă pe cât de albă, pe atât de amară, mă vâr în pat, rămân întins pe spate, cu ochii în plafon. „Ah, cameră 21! îi vorbesc eu în gând. Am să te țin minte toată viața! Cine naiba se ține de şotii, nu are ce face şi umblă după miezul nopții prin ea?

Şi de ce, de fiecare dată, după miezul nopții? Mai cu seamă după ce mă bag în pat? Oare eroii cărților mele, maiorul Panait, ajutorul său, căpitanul Lucian, criminalistul Liviu Roman, puşi în situații asemănătoare, cum ar acționa?” Cu întrebarea asta pe buze cred că am adormit. Ba am mai avut şi un vis. Se făcea că mă aflam la Sinaia, la castel, în camera 14, şi că primisem pe neaşteptate vizita unor oaspeți de seamă – cele trei personaje ale cărților mele. „Aha, se bucura maiorul Panait aflând de pățaniile mele, pe noi ne introduci în tot felul de încurcături şi ne obligi să le rezolvăm cu succes, ca la carte, dar când, în sfârşit, pici şi tu într-o încurcătură, nu mai ştii cum să te descurci! Bravo, dom'le autor!” Iar căpitanul Lucian, omul pe care nu o dată, cu propriul condei, l-am salvat de la o moarte sigură, ba mai mult, în romanul „Sfârşitul spionului fantomă” i-am scos în cale şi o femeie de care s-a îndrăgostit, râdea de mine în hohote, batjocoritor, fără să se sfiască:

„Acum, bineînțeles, ai vrea să-ți sărim în ajutor. Uitați-vă la părintele nostru, moare de frică!”

„Cine moare de frică? mă arătam eu jignit. Nu vă rog decât să mă înțelegeți... Atât... În viața mea n-am avut de-a face cu fantome.”

„Eu, unul, vă înțeleg, interveni binevoitor criminalistul Liviu Roman, ştiu şi ce-ar trebui să întreprindeți... ar trebui, de pildă, să exclamați, aşa cum m-ați obligat şi pe mine, „Taina Cavalerului de Dolenga”, să exclam: „Oooo! Dac-aş da de o urmă... Măcar de una singură!”

Îi ascultam şi mă treceau nădușelile – musafirii mă luaseră în focuri. Mă simțeam umilit, lipsit de apărare şi era cât pe-aci să le strig: „Nu vă e ruşine? Cum vorbiți voi cu tatăl vostru? O să vă scot pe toți la pensie! N-o să vă mai dedic un rând! Să vedem atunci cum o să vă mai petreceți timpul? O să muriți de plictiseală!”

Maiorul Panait, înzestrat de mine cu darul de a ghici gândurile interlocutorului, rosti însă la vreme clasicele cuvinte salvatoare:

„S-o luăm metodic.”

„Mai întâi şi mai întâi să facem legătura între fapte, adică între fenomene”, continuă Lucian gândul lui Panait.

„Nu trebuie să-mi las logodnica la Bucureşti, începu Liviu Roman să se lamenteze, împreună cu Lily am fi dezlegat imediat misterul”

„Ascultă, creatorule, mă luă maiorul Panait la rost, bănuieşti pe cineva?”

„Apropo, zise şi Lucian, mie nu-mi place Prințesa amiezilor trecute.”

„De ce? mă interesai eu curios.

„De ce?! N-ai observat că dantura ei albă şi sănătoasă nu-i decât o proteză? Surprinde-o când mănâncă şerbet.”

„Ascultă, îl întrerupse maiorul, de când eşti aici, nu l-ai auzit pe „Câinele din Baskerville” lătrând măcar o dată? Nu!

Foarte rău! mă dojeni maiorul. Unde ți-e vigilența? Te laşi păcălit de o singură pipă?”

Criminalistul Liviu Roman se ridică în picioare, scuzându-se:

„Regret, nu pot să te ajut cu nimic. Sunt în concediu. Mulțumită dumitale, îmi petrec luna de miere. Ciao!”

„Stai! am strigat eu disperat. Luna de miere e o prejudecată burgheză.”

„Lasă-l să plece, mă sfătui Lucian, ne descurcăm noi şi fără dânsul. Spune-mi, ai un vecin, l-ai poreclit „Indiferentul”, nu-i aşa? N-ai observat nimic suspect la el? Negul ăla de sub ochiul drept nu-ți spune nimic?”

„Ce să-mi spună? îl întrebai, cuprins de presimțiri. Şi-apoi, n-am observat niciun neg.”

„Ba are! Dacă te gândeşti bine, negul ăsta ar putea să fie un aparat miniatural de radiorecepție. Te joci cu tehnica modernă?”

„La asta nu m-am gândit.”

„N-ar strica să răsuceşti butonul, mă sfătui în continuare Lucian, poate că prinzi vreun post.”

„Bine, bine...”

Vizitatorii izbucniră în hohote de râs:

„Uită-te la el, nu ştie ce să facă!” auzeam.

„S-o luăm metodic!” mai auzeam printre hohote.

„O urmă! Găseşte măcar o urmă! Şi parcă vorbele veneau dintr-o altă lume.”

„S-o luăm metodic! O urmă! S-o luăm metodic!... O urmă!”

Mă trezesc transpirat. Privesc buimac în juru-mi.

Se luminase de ziuă şi părea să fie destul de târziu.

Un soare cu dinți îmi luminează încăperea. De dincolo de uşă răzbate până la mine bâzâitul interminabil al unui aspirator de praf. E ceasul când Aneta, îngrijitoarea etajului, face curățenie. Îmi amintesc de vis, de eroii cu care am stat

la sfat şi izbucnesc în râs. Ce vis ciudat! Mă ridic în capul oaselor. Descopăr pe noptieră bileţelul cu cele câteva rânduri ameninţătoare. Ce-o fi, o fi! Sar din pat, hotărât să dezleg misterul camerei 21. Cu orice preţ! Mă stăpânea senzaţia că cei trei eroi ai cărţilor mele poliţiste stau acum la pândă urmărindu-mi comportarea, reacţiile, bucurându-se în taină de lipsa mea de perspicacitate.

Deschid fereastra şi, după câteva mişcări de înviorare, îmi controlez bicepşii – îi găsesc puternici, pentru a înfrunta marea aventură. Îmi pun halatul, ies din cameră şi mă îndrept spre baie.

— Bună dimineaţa, Aneta!

— Bună dimineaţa! mă întâmpină femeia.

Intru în baie, mă las în bătaia duşului, cânt, mă bărbieresc.. După cincisprezece-douăzeci de minute, revin în odaie şi mi-a dat să constat imediat două lucruri:

A: Aneta terminase curăţenia şi trecuse cu aspiratorul într-o altă aripă a castelului.

B: Bileţelul de ameninţare nu mai era acolo unde îl lăsasem; pur şi simplu, dispăruse.

Simt cum mă cuprinde iar disperarea. Nu încuiasem uşa şi, pentru a doua oară, cineva profitase de neglijenţa mea, umilindu-mă. Mă duc la Aneta şi o iau la întrebări:

— Ia să-mi spui, când ai terminat curăţenia?

— Să tot fie zece minute, îmi răspunde ea, nedumerită de neaşteptata mea anchetă.

— Cât timp ai stat pe coridor, n-ai văzut nimic?

— Ce să văd? mă cercetează cu nişte ochi tâmpi.

— Cât timp ai stat în baie, n-a intrat nimeni în camera mea?

— Dumnezeule, v-a dispărut ceva? se sperie Aneta. La noi nu se fură!

— Ştiu, Aneta, ştiu. N-ai văzut pe nimeni trecând? N-ai auzit paşi?

— Paşi am auzit... I-am auzit trecând prin dreptul uşii ăsteia... Au trecut întâi în sus, apoi în jos.

— Nu-ți dai seamă ai cui erau? mai întreb, animat de o vagă speranță.

— Nu ştiu, nu cunosc oamenii după paşi.

Toate astea, vă mărturisesc sincer, m-au înverşunat şi mai mult. Ce mai... Misterul se cerea dezlegat cu orice preț. Nu aveam dreptul moral să rămân mai prejos de eroii mei. Mi-am propus să acționez cu îndrăzneală, metodic, să fac legătura între... fenomene. Mă surprind exclamând: „De-aş găsi o urmă!” după care trec la elaborarea unui plan minuțios de acțiune. După prânz, îl caut pe domnul Gigi, un bun şi devotat prieten al scriitorilor, omul care se ocupă de primirea oaspeților, de repartizarea camerelor.

— Dom'le Gigi, mă adresez lui fără ocol, te rog să vii cu mine la mansardă, căci vreau să văd cum arată camera 21.

— De ce? Vrei să te muți?

Cererea mea l-a nemulțumit. Nu mă înşel. „Te pomeneşti că şi el e amestecat în afacerea asta!” mă străfulgera un gând. Nu mă pierd cu firea.

— De ce nu?! Dacă-i mai plăcută!

— Nu te-aş sfătui. După câte ştiu, dumneata la 14 te simți foarte bine!

— M-am săturat de ea, încerc eu să-mi justific cererea. Spui că nu m-ai sfătui, de ce?

Domnul Gigi se uită la mine puțin chiorâş. Îşi freacă bărbia. Ezită să-mi răspundă. Insist. Cedează:

— Ce parcă nu ştii? E camera aceea... Tace.

— Care? stărui eu.

— Aia cu legenda... cu fantomele...

Simt din nou fiori de gheață.

— Uite ce e, zic, nu-mi pasă... Nu mi-e frică... Să mergem... Cred că o să mă mut de la 14.

— Cum doreşti.

Coborâm. Ia cheia de la tablou. Cu ochii mei văd cum o ia. Urcăm împreună la mansardă. La etajul unu – surpriză. Îl văd pe „Câinele din Baskerville” ieşind ţeapăn din camera „Prinţesei amiezilor trecute”. Întâlnirea neaşteptată cu mine nu-l descumpăneşte. Ne salută grav, cu pipa-n gură, după care se strecoară în camera lui. O clipă, i-am simţit privirile în ceafă şi m-am înfiorat. În sufragerie, la masă, se prefac că nu se cunosc, şi iată îşi fac vizite.

Descoperirea o găsesc interesantă. Tare aş fi vrut să-l întreb pe domnul Gigi cine-i, de fapt, „Câinele din Baskerville” sau cine-i „Prinţesa”, dar socot că, deocamdată, trebuie să fiu circumspect. „Dacă şi dumnealui e amestecat în tărăşenia asta cu... fantomele? Nu, nu, e mai bine să mă stăpânesc, prudenţa e mama înţelepciunii.”

Ajungem la mansardă. Înainte de a-mi deschide uşa camerei, însoţitorul meu se simte iarăşi obligat să-mi atragă atenţia că n-ar fi rău să ţin seama de legendele castelului.

— De altfel, camera asta e de mult ocolită.

— Nu mi-e frică, îi răspund, făcând pe curajosul.

Domnul Gigi deschide uşa şi mă pofteşte înăuntru. Odaia nu e prea mare; dintr-o privire, cuprind totul – dăinuie o rânduială exemplară, iar mobila, cum să vă spun, e la locul ei. Nimic suspect Nimic nu trădează trecerea prin încăpere a unor vizitatori nocturni. Mă pomenesc gândindu-mă la povestea cu fantomele.

— Îţi place camera?! Vrei chiar să te muţi aici? mă chestionează domnul Gigi.

Simt că o eventuală hotărâre l-ar alarma.

— Îţi menţii sfatul? îi răspund printr-o întrebare.

— Pentru un creator, camera 14 e cam strâmtă, n-are nici lumină.

Poate că i-aş fi luat sfatul în consideraţie, dar deodată zăresc în dreptul patului, pe perete, o zgârietură fină... una proaspătă. Pe parchet, fire de humă, Mă cuprinde o bucurie

infantilă. „Fantomele nu lasă urme.” Mă uit lung şi victorios la domnul Gigi.

— Să mergem! zic şi, în timp ce domnul Gigi încuie uşa, adaug: Cheia însă mi-o laşi mie. S-ar putea să mă mut încă în după-amiaza asta.

— Faci cum crezi, îmi răspunde domnul Gigi cu indiferenţă. Să nu zici că nu ţi-am atras atenţia. îmi întinde cheia.

O ascund în buzunar şi, după câţiva paşi, mă opresc şi-l iau tare:

— Mai există şi o a doua cheie la 21?

Gigi se opreşte şi el, îşi înalţă a mirare o sprânceană, zâmbeşte ironic.

— Nu, domnule, căci uşa se deschide bine şi cu una singură.

Surâsul acela ironic m-a cam supărat, dar nu am încotro şi înghit hapul. Nu mă dau însă bătut.

— Să zicem că eu, din greşeală, pierd cheia de la 21, cu ce mi se va deschide uşa?

— Dacă n-ai scrie literatură de aventuri, nu ţi-aş răspunde. Ascultă, sunt aici de cinci ani şi, în acest interval, nu s-a pierdut nicio cheie... Totuşi, în eventualitatea că s-ar pierde, am un şperaclu universal.

— Un şperaclu universal?! exclam copilăreşte.

— Uite-l!

Scoate la iveală un lanţ de chei şi-mi arată şperaclul.

— Nu te desparţi niciodată de lanţul ăsta?

— Nu!

Ajungem la etajul doi. Îl poftesc să-mi facă o vizită.

— Cu o condiţie, surâde el din nou zeflemitor, să-mi povesteşti subiectul noului dumitale roman de aventuri. Te văd frământat şi asta mă face să cred că este vorba de un subiect tare.

Nu-i răspund. Nici n-aş avea ce.

Trecem prin fața camerei 13. De dincolo de ușă se aude un tranzistor. Îmi amintesc de vecinul meu. „Oare cine o fi?” Numai domnul Gigi ar putea să-mi răspundă. De cum intrăm, îl şi întreb:

— Cine-i tipul de la 13, pictor, compozitor, revizor contabil? Are mai curând o mutră de comisvoiajor.

Gigi înalță din umeri.

— Îmi pare că-i muzeolog... a sosit de la Timişoara... N-a mai fost la noi. De altfel, numai dumneata eşti de al casei. Ceilalți sunt nişte intruşi.

Nu-i cunosc. Informația mi se pare prețioasă. Aşadar, cele trei persoane se aflau aici pentru întâia oară. Gândul îmi zboară iarăşi la camera 21.

— Domnule Gigi, vorbesc eu animat brusc de o idee, uite, ia înapoi cheia şi lasă-mi şperaclul.

Ochii celuilalt se fac cât cepele.

— Ce-i cu dumneata, dom'le, zău aşa? Să nu te mai recunosc...

Nu-i mai dau răgaz să-şi termine fraza.

— Lasă, ne lămurim noi mai târziu. Na-ți cheia şi dă-mi şperaclul.

— Nu-ți dau, dom'le niciun şperaclu.

— Mă refuzi? De ce? Doar mă ştii de atâta amar de vreme!

Tonul meu dojenitor îl convinge. Îmi întinde şperaclul şi-mi ia cheia. Mă priveşte apoi cu compasiune, ca pe un om care, până mai ieri, era întreg la minte.

— Şezi, să-ți povestesc subiectul noului meu roman, îl poftesc arătându-i un scaun.

— Îmi pare rău... mi-am amintit că am de rezolvat urgent o chestiune administrativă, se eschivează domnul Gigi şi dă să iasă.

— Stai! Omul încremeneşte lângă uşă. Uite ce-i, dom'le Gigi, continui cu o voce pe cât de tainică, pe atât de gravă. Mă cunoşti şi te cunosc. Este?

— Este! mormăie el.

— Dacă mâine de dimineaţă, la ora 9... Hai să ne controlăm ceasurile... Aşa... Merg la fel amândouă... dacă mâine, la ora 9, nu mă vezi intrând în biroul dumitale, dai fuguţa aici la 14. Iar dacă nu mă găseşti, mă cauţi sus, la 21. Ai înţeles? îl văd pe interlocutorul meu înghiţind un nod.

— 'Nţeles, murmură el abia auzit şi se grăbeşte să închidă uşa pe dinafară.

Rămân bântuit de gânduri negre. Am senzaţia că, dintr-o clipă într-alta, se va întâmpla ceva ireparabil, „întâmplă-se orice," îmi zic şi, cuprins de o îndrăzneală subită, iau şperaclul şi ies din cameră.

Urc cu paşi mari la mansardă. Urc şi nu pot să nu-mi amintesc de textul biletului dispărut din camera mea în chip inexplicabil. „Ce-ar fi să mă las păgubaş?"

Totuşi, o voce lăuntrică mă îndeamnă să acţionez.

Şperaclul se dovedeşte eficace. Descui uşa. Intru şi mă încui pe dinăuntru. Mă pomenesc singur în linîştea încăperii. O lumină cenuşie pătrunde difuz prin ferestruica mansardei. Nu mă clintesc. De frică. Clipele îmi par ceasuri. Ochii mi se opresc pe zgârietura de pe perete şi îmi amintesc pentru ce sunt acolo. Mă desprind de lângă uşă şi mă apuc să cercetez încăperea cu atenţie. Îndepărtez un fotoliu... caut alte urme. Cercetez mai ales parchetul. Nimic. Împing fotoliul la loc. Iau la rând patul. Îl dau de o parte.

Caut cai verzi pe pereţi. Dacă domnul Gigi m-ar surprinde în postura asta de detectiv, desigur ar fi convins că propria-mi literatură m-a scos din minţi.

S-ar putea să aibă dreptate. Mai ştii? Nu-mi pierd răbdarea. Trec de la o mobilă la alta. Ajung şi la dulap... un dulap alb, arhaic, greoi. Pare de neclintit. Mă opintesc şi,

spre uimirea mea, datorită parchetului lăcuit, alunecă lin, ca pe gheață. „Ei drăcie!”

Mă las într-un genunchi şi cercetez minuțios lamelele parchetului. Nu mai încape niciun fel de îndoială: cineva a umblat cu un vârf de cuțit sau de cui încercând să disloce câteva lamele ale parchetului.

„Ei, drăcie!” O descoperire formidabilă şi, mai de emoție, mai de teamă, inima prinde să-mi bată nebuneşte, îmi aduc aminte că vizitatorul nocturn al mansardei mă trezise din somn cu câteva ciocănituri. Mă apuc şi eu să ciocănesc parchetul. În dreptul scândurelelor scrijelite răsună a gol. „Ei drăcie!” exclam eu iar. Încerc să le desprind. Nu reuşesc. Stărui cu unghiile. Zadarnic! Mă ridic în picioare şi încep să caut prin buzunare... Deodată, aud paşi apropiindu-se tiptil de uşă. Văd clanța mişcându-se. Încremenesc. Uşa e încuiată. Cel de pe coridor o forțează.

Simt că mi se înmoaie genunchii... „Cine naiba m-a pus? De ce n-am ținut seama de avertismentul scrisorii?” Puțin mai târziu, individul renunță la intenția sa de a pătrunde în mansardă. Îi mai aud paşii uşor pierzându-se către scară. Îmi revin şi eu din spaimă. Cămaşa mi s-a lipit de spinare. Trebuie să iau o nouă hotărâre. Nu-mi stă în fire să mă opresc la jumătatea drumului. Trebuie să fac rost de un cuțit şi să încerc cu vârful lui să scot şi eu lamelele. Îmi propun să cobor la bucătărie. Descui uşa, o deschid şi, întocmai ca în filme, nu ies imediat din cameră, ci aştept. Apoi scrutez coridorul îngust: nu mă paşte oare nicio primejdie? Coridorul e pustiu şi cufundat în întuneric. Îmi iau inima în dinți şi ies. Nu uit să încui uşa... După asta, o iau uşor la fugă pe coridor, apoi pe scări. Ajung la doi. De aici, ceva mai liniştit, mă opresc, mai întâi, la camera mea. N-apuc să intru, când un țipăt prelung de femeie mă țintuieşte locului.

„Aaaa! Nu vreau să mor! Nu mă ucide!... Te implor, lasă-mi viața!”

Țipătul venea din camera 13, din camera „Indiferentului”. Fără să mai stau mult pe gânduri, mă reped într-acolo, gata pregătit să salvez o femeie din ghearele morții. Deschid uşa şi năvălesc în odaie...

— Ce-i cu dumneata, vecine? mă întâmpină glasul liniştit al „Indiferentului”. Intri fără să bați la uşă?

Nu-mi vine să cred ochilor – e întins pe pat, cu tranzistorul pe piept şi ascultă o piesă de teatru. S-a ridicat în capul oaselor şi mă cântăreşte lung, cu nişte ochi vicleni.

— Ce ai vecine, nu te simți bine? Eşti cam palid. Te pot ajuta cu ceva?

Cum naiba să ies din încurcătură?

— Iertați-mă, bâigui un răspuns, am greşit camera.

— Mă rog! mă scuză „Indiferentul”.

Mă retrag ruşinat în „regatul” meu de la 14. Obrajii îmi ard. „Doamne, în ce m-am băgat?! Ce-i cu mine? Nervii?... Să-mi cedeze nervii! Să cred, aşa, dintr-odată, că o femeie ar putea să fie ucisă! Şi unde? În castel! Şi de cine? De un muzeolog! N-ar fi fost mai bine să-mi fi văzut de manuscrisul meu?”

Pe neaşteptate, îmi dau seama „Indiferentul” stătea întins pe pat nu în pijama, ci în pantaloni de trening şi că purta în picioare tenişi. „Ei drăcie! Stă în pat şi ascultă în trening şi tenişi o piesă de teatru!” Noua descoperire, la fel de formidabilă ca şi cele anterioare, mă stimulează: „Aha, tipul, de la început, mi s-a părut nesuferit... Da, da, e cel care a urcat la mansardă cu paşi de pisică... Tenişii? Dacă n-a mai avut timp să şi-i scoată, înseamnă că numai ce a revenit în cameră.” Şi pentru că se întunecase de-a binelea, aprind lumina. Descopăr, uluit, un al doilea bilețel. Cineva îl vârâse pe sub uşă. Mă reped să-l iau. Acelaşi scris.

Prietene, nu te amesteca. Nu răspund pentru consecințe, în noaptea asta ai face bine să rămâi liniştit în camera dumitale!

Simt cum sângele îmi năvăleşte în obraji. Acum îndrăzneşte să mă declare şi prieten. „Nu, n-am să rămân în cameră. N-am să dau ascultare scrisorii. Nu sunt un fricos... Nici eroii mei nu sunt fricoşi! O să urc imediat la 21 şi o să cercetez ascunzătoarea de sub parchet.” N-am găsit un cuțit, ci un coupepapier. E bun şi ăsta. Îmi vine în minte o altă idee: „Ce-ar fi dacă, după cină, aş urca la 21 şi aş rămâne acolo peste noapte, în aşteptarea vizitatorului nocturn? Tot am fost sfătuit de un anonim să nu-mi părăsesc camera.” Ideea mă cucereşte. Ce mai, eroul meu, căpitanul Lucian s-ar fi dat în vânt după o asemenea idee. Aşa ajung să iau o hotărâre fundamentală...

Seara, cina decurse ca de obicei, într-o tăcere deplină. „Prințesa amiezilor trecute” era îmbrăcată cu o rochie de stofă neagră. Pe piept îi străluceşte o broşă de aur masiv. „Câinele din Baskerville” se prefăcea în continuare că n-o cunoaşte. „Indiferentul” mânca şi citea, iar în răstimpuri îşi ridica privirile şi se uita la mine cam batjocoritor. Pesemne, îşi aminteşte scena apariției mele în camera sa. Eu însă mănânc, „ignorându-l”... Înghit cu noduri. Mâncarea îmi cade în stomac ca un pietroi. Mestec şi mă întreb într-una: „Cine dintre ei o fi autorul mesajelor de amenințare? Dar vizitatorul nocturn al camerei cu fantome?” Mă opresc mereu asupra „Indiferentului”. El e cheia „enigmei”. L-au trădat tenişii. „El ori altul în noaptea asta, va da ochi cu mine.”

Mă ridic de la masă cu gândul să mă îndrept spre ieşire. Spre surprinderea mea, „Indiferentul” mă opreşte:

— Ce faceți în seara asta, domnule Zincă; Ce-ați zice de o partidă de şah? Sau preferați una de table?... E plictiseală mare pe aici.

Invitația mă uluiește. Totuşi, mă străduiesc să nu-mi pierd prezența de spirit. Îl refuz politicos:

— O, regret... mi-ar fi făcut o deosebită plăcere... Sunt însă invitat la cineva din personalul muzeului Peleş.

„Indiferentul" mă priveşte cu şiretenie şi-mi şopteşte:

— Femeie?

— Poate... îi răspund eu la fel de insinuant.

Propunerea neaşteptată a „Indiferentului" mă determină să aduc un corectiv planului meu de acțiune.

Urc în grabă la 14, îmi iau paltonul şi cobor, tot în grabă. Ceilalți trei locatari ai castelului sunt în hol.

„Prințesa" se preface că-i interesată de un concert simfonic ce se transmitea la radio. „Câinele din Baskerville" – aşezat în preajma unui ceas cu pendulă – trage îngândurat din pipa sa fără tutun.

Zărindu-mă, ochii i se fac mai mici. „Indiferentul" era plantat lângă uşă. Ai zice că tustrei mă aşteptau, de fapt, să se asigure că părăsesc castelul. Jubilez.

Sunt convins că i-am păcălit. Îi salut. Indiferentul îmi răspunde insinuant:

— Petrecere frumoasă! şi îmi face cu ochiul.

Înainte de a ieşi, mai arunc o privire spre tabloul cu chei; cheia de la 21 se află în cârlig, la locul ei.

Geruieşte cumplit. Umblu printre troiene ca prin tranşee. Un timp, mă îndepărtez, apoi fac un ocol, intenționând să ajung în spatele castelului. Îi cunosc toate intrările dosnice. Înaintez prin noapte, hotărât să înfrunt orice primejdie. Ajung curând în dreptul uneia dintre intrările de serviciu, a cărei scară duce la aşa-zisa aripă rece a clădirii, de unde pot să mă strecor neobservat la mansardă. Spre norocul meu, scara e pustie. Mă strecor ca un hoț. Nu aprind nicio lumină. Urc pe dibuite. Deşi calc uşor, parchetul uscat trosneşte îngrozitor. Camera 21 mă aşteaptă.

Apelez la şperaclu. Îl folosesc aidoma unui profesionist, fără să-mi tremure mâna. Intru şi încui uşa, am grijă să-l scot din broască. Astfel, îmi văd îndeplinită prima parte a planului. Urmează acum cealaltă, poate mai primejdioasă. Îmi scot paltonul, hotărât să mă apuc de lucru. Încă din primele clipe, îmi dau seama că în calculul meu s-a strecurat o eroare: rolul luminii. Dacă o aprind, îmi trădez prezența, iar pe întuneric, practic, îmi era imposibil să disloc lamelele parchetului. O lanternă m-ar fi scos din încurcătură, dar uite, nu mi-a trecut prin cap. Aşadar, nu-mi rămâne decât să aştept... să mă aşez în fotoliu şi, resemnat, să încerc să-mi imaginez ce mutră o să facă „Indiferentul” când s-o lovi cu ochii de mine. Va sări în sus de bucurie? Şi dacă situația o va cere, mă voi strădui să fiu eu primul care să lovesc.

Am aşteptat mult până am auzit răsunând în noapte cele douăsprezece bătăi solemne ale orologiului din turnul Peleşului. Se apropie marea confruntare. Mă ia cu frigul. Din pricina emoției. Deodată, în liniştea mormântală a castelului, desluşesc zgomotul unor paşi... paşi şovăitori... Sub apăsarea lor, parchetul de pe coridor scârțâie. Mă ridic încordat şi mă trag către perete, decis să lupt. Paşii se opresc la uşă. Fantoma?!... Îi aud respirația sau mi se pare?

Introduce cheia în broască, deschide uşa prudent, o lasă larg deschisă. Nu disting decât o umbră. E lângă comutator şi aştept să aprindă lumina, dar mă surprinde cu o lanternă ale cărei raze mi le băga-n ochi, orbindu-mă. În secunda următoare, o lovitură puternică în plex mă frânge şi mă azvârle într-un hău fără fund.

Mai întâi am zărit ca prin ceață un punct luminos. Pe urmă, punctul acela a început să crească, să se umfle, să înainteze spre mine să risipească negura în care fusesem azvârlit. Curând, jur-împrejurul meu se face lumină.

Recunosc tavanul camerei 14. Zac în patul meu, cu fața-n sus. Îmi întorc privirile. Tresar.

Inima prinde să-mi bată nebuneşte. În preajma patului – trei bărbați. Stau în picioare. Unul din ei e „Indiferentul"; îmi zâmbeşte condescendent. Al doilea nu e decât paznicul, cel pe care, cu două nopți în urmă, îl văzusem pentru prima oară păzind intrarea principală a castelului. L-am recunoscut imediat după cicatricea sub ochiul drept. În spatele lor, domnul Gigi. Mă măsoară cu o expresie de adâncă plictiseală întipărită pe chip. Îmi amintesc fulgerător ce mi s-a întâmplat sus, la mansardă. O durere surdă îmi stăruie în stomac. Aşadar, ei au fost: „Indiferentul"... paznicul... Cu complicitatea domnului Gigi... Ce se va întâmpla acum cu mine? Sunt prizonierul lor „E clar... Nu le convine că le-am descoperit secretul... Ce-au de gând cu mine? Ei şi-au făcut datoria... M-au avertizat să nu mă bag!" închid ochii şi fac pe mortu-n păpuşoi.

— Cum se simte scriitorul?

E vocea „Indiferentului". Îndrăzneşte să-mi mai vorbească, după ce m-a doborât la podea! Nu răspund.

Nici ochii nu-i deschid. Mă frământ să găsesc o scăpare; şi patul care e atât de moale şi de îmbietor la somn..

— Ce poate o lovitură să facă dintr-un om! îl aud pe cel cu cicatricea vorbind. E cam slăbuț... n-are pic de antrenament... Dacă o lovitură l-a putut face mototol!

Cuvintele astea jignitoare paznicul le-a rostit.

Deschid ochii. Văd din nou chipurile celor trei. Paznicul mă fixează insistent. Mila lui mă umileşte. Ripostez:

— Asta s-o credeți voi că sunt un om slab! Nu mi-e frică de moarte! Vreți să mă omorâți, n-aveți decât... Dar într-o zi, tot o să fiți chemați în fața justiției, tot o să dați socoteală pentru faptele voastre. Iar dumneata, domnule Gigi, eşti

marea mea dezamăgire, te credeam un om cinstit... un castelan de onoare.

Dau să mă ridic, o slăbiciune inexplicabilă mă obligă să renunț la intenția mea.

Indiferentul izbucneşte în râs. Râd şi complicii săi.

— Te uită, dom'le, unde poate să-l ducă pe un autor propria sa literatură!

Ironia „Indiferentului” mă jigneşte.

— Nu e frumos să-ți bați joc de un prizonier. Lichidați-mă cât mai repede! Un lucru însă vă rog: fără umilințe şi jigniri.

Râsul celor trei nu mai conteneşte. „Indiferentul” se potoleşte cel dintâi şi se aşează lângă mine, pe marginea patului.

— Să lăsăm glumă, îmi propune. Cum te simți?

— Destul de puternic ca să vă pot înfrunta.

Îmi pune mâna pe frunte. O găseşte fierbinte. Îi spune „paznicului” să-mi aducă un pahar cu apă.

Într-adevăr, mi-e sete, mi-e gura uscată, dar mă îmbărbătez, spunându-mi: „Trebuie să fii demn... Să nu bei... Refuzi orice compromis!”

„Indiferentul” îmi întinde paharul şi mă îndeamnă:

— Bea...

— Nu vreau! izbucnesc eu. Nu beau din apa voastră!

— Da' de unde ştii cine suntem noi, mi se adresează el cu o voce blândă, că ne tratezi astfel?

„Chiar aşa, îmi spun şi eu, de unde ştii cine sunt ei?”

— Deci, nu ştii cine suntem? continuă „Indiferentul pe acelaşi ton binevoitor. Să facem atunci prezentările de rigoare. Nu de alta, dar ar fi păcat să te chinuieşti de sete. Dumnealui, care a binevoit să aducă paharul cu apă, e polițistul Petre Istrati. Pe „chelarul” castelului, Gigi Vrânceanu, îl cunoşti mai demult şi mai bine decât mine. Iar cel care-ți vorbeşte este unul din cititorii cărților

dumitale, căpitanul criminalist Călin Musceleanu. Ei, acum sper că n-o să refuzi să bei apa!

Uluiala mea îi face din nou să zâmbească. Pe semne că cineva şi-a propus să-şi bată joc de mine. Apuc paharul şi-l golesc pe nerăsuflate. Poate astfel să-mi recapăt luciditatea. Of, Doamne, ce întâmplare absurdă, neverosimilă!

— Te-a lovit puternic? mă întrebă cel cu cicatricea.

— Mai întrebi? dă din cap „Indiferentul”.

— Pentru Dumnezeu, dă cine m-a lovit? îndrăznesc eu să deschid gura.

— Asta-i altă poveste. Căpitanul îmi ia paharul din mână. Mai vrei unul? Nu? Îl pune pe noptieră.

— Totuşi, cine m-a lovit?

— Eu zic să lăsăm discuția asta pe mâine... Ai nevoie de odihnă.

— Nu, nu, mă împotrivesc, aici, acum, vreau să aflu adevărul!

— Vezi cum e viața, domnule Zincă, surâde „Indiferentul“ dacă nu mi-ai fi refuzat invitația, nu ți s-ar fi întâmplat nimic. Ai fi venit la mine... am fi jucat o partidă de şah sau o tablă...

„Cu cine am de-a face? Cine sunt, în realitate, dumnealor? mă întreb. Mi se înşiră verzi şi uscate, iar eu trebuie să-i cred!” Brusc, mi se trezeşte vigilența.

— Afirmați că sunteți ofițeri de poliție. Vă rog, legitimați-vă!

— Eu plec, îşi anunță Gigi complicii, surâzând zeflemitor.

— Nici eu nu mai rămân, intervine şi cel cu cicatricea. Sunt obosit... Mi-e şi mie somn.

Retragerea lor mi se pare simptomatică. Rămâne singur, față în față cu „Indiferentul”. Binevoitor, îmi întinde legitimația. Într-adevăr, aparține căpitanului Călin Musceleanu. Descopăr ridicolul situației şi simt cum mă

cuprinde un val de ruşine. O tăcere adâncă se aşterne între noi. După un timp, aud răsunând bătăile metalice ale orologiului din turnul Peleşului.

Plutesc lin şi solemn în noaptea luminată de troieni de zăpadă.

— „Câinele din Baskerville” m-a lovit? deschid eu în sfârşit, gura.

— Cine?!

E rândul meu să zâmbesc. De unde să ştie ofițerul poreclele împărțite de mine, cu dărnicie, locatarilor din castel? Îl lămuresc.

— Nu, nici „Câinele”, nici „Prințesa” nu sunt amestecați în ceea ce s-a petrecut în noaptea asta sus la mansardă.

Mă înnegurez. Imaginația mi-a jucat un nou renghi – m-am lăsat târât de ea.

— Atunci, cine m-a lovit?

— Nu-l cunoşti. N-ai de unde să-l cunoşti. E un oarecare Horia Serafim, fiul unei foste cameriste. Casa regală, care a căutat în mansarda castelului pietrele prețioase furate de maică-sa după 30 decembrie 1947, din tezaurul Peleşului. Îl urmărim de mai multă vreme. A sosit aici din Bucureşti şi s-a angajat temporar ca horticultor. Locuieşte la Casa grădinii. Ziua grădinărea în seră, iar noaptea dădea târcoale mansardei.

— Deci, eu...?

Căpitanul Musceleanu zâmbeşte.

— Dumneata ai căzut ca musca'n lapte. M-ai încurcat la un moment dat... cât pe-aci, din pricina curiozității dumitale, să strici totul. Am crezut că ai să-mi înțelegi avertismentul.

— Recunoşti, deci, că eşti autorul scrisorii? zvâcnesc eu din pat.

— Nici nu intenționam să neg acest lucru. Îmi închipuiam că, fiind autor de literatură de aventuri ai să

înțelegi, citindu-mi rândurile, că nu e cazul să te amesteci. Se pare însă că bilețelul meu a avut un efect contrar, te-a ațâțat şi mai rău. Aş fi intervenit personal, dar nu-mi era permis să mă deconspir. Când Gigi, care mi-a fost de mare ajutor, mi-a comunicat că vrei să te muți în camera 21, mi-am dat seama că eşti pe cale să-mi strici capcana întinsă de mine căutătorului de averi monarhice. Te-am invitat la mine să jucăm şah. Intenționam să te fac prizonier în această noapte hotărâtoare pentru operațiunea noastră. Nu te-ai lăsat atras în capcana mea. Şi ai pățit-o…

Tăcerea se aşterne iarăşi. Dar nu pentru mult timp. Zic:

— Căpitane, m-aş ridica eu, dar n-am putere. M-a lovit straşnic. Ia vezi, în debaraua aia din colț, țin o sticlă de… „cinci stele”… Să bem de cunoştință, „Indiferentule”.

— Cum mi-ai zis? mă întreabă el înălțându-şi sprâncenele a mirare. „Indiferentule”?!… Am eu mutră de indiferent?!

— Ai, n-ai!… Te rog să-ți porți sănătos porecla!

A adus coniacul. Am băut amândoi până în zori…

Aşa l-am cunoscut pe Călin Musceleanu, ucenicul bătrânului criminalist Patrolea, căruia îi închin paginile ce urmează.

2
O CRIMĂ APROAPE PERFECTĂ

Ziua aceea mi-o amintesc foarte bine – 16 noiembrie 1945. A trecut de atunci o viață de om.

Ploua… O ploaie măruntă, rece, de toamnă. Străzile oraşului erau pustii. Doar în fața unor brutării cu obloanele

trase, oamenii se înghesuiau şi aşteptau inutil la coadă. Era într-o joi, când m-am prezentat la Chestură să-mi iau în primire nouă mea muncă şi era valabil bonul de mălai nr. 23. Ploua…

În ajun, fusesem chemat la secretarul Prefecturii – ca să-mi aducă la cunoştinţă o hotărâre:

— Musceleanu, mâine te prezinţi la Chestură… o să lucrezi în poliţie.

— În poliţie?! Eu?! De ce tocmai eu?! Protestasem, dar degeaba.

— Pentru că eşti înalt şi voinic, glumise el. Şi-apoi e sarcină…

Abia acum, după atâta amar de vreme, îmi dau seama că nici bărbatul acela cărunt, cu mişcări stângace, de la Prefectură, şi care, evident, se simţea prost stând la birou, nu prea a avut multe argumente în legătură cu trimiterea mea în rândurile poliţiei. Mi-am dat se înţelege, consimţământul, dar nu din toată inima, îmi făcusem însă socoteala că, într-o lună-două, mă voi reîntoarce la cazangerie. Din ziua aia au trecut treizeci şi cinci de toamne.

La Chestură m-am prezentat comisarului Patrolea, care nici n-a catadicsit să se uite la mine. Şedea şi fuma, moţăind, la o masă murdară şi pătată de cerneală. Aflasem câte ceva despre dânsul: că ar avea o fire ciudată, că ar fi cinic, ursuz. Ba unul ţinuse să-mi atragă atenţia că n-ar fi în toate minţile, şi asta din pricina nenumăratelor cadavre cercetate de-a lungul carierei sale de criminalist. Primirea m-a cam enervat.

— Mă mai ţineţi mult în picioare? am izbucnit eu apăsat. (Aveam douăzeci şi doi de ani şi mă aprindeam din te miri ce.)

— Zi aşa… a început el să-mi vorbească, după ce s-a îndurat de mine şi m-a poftit să iau loc. Ai fost trimis la noi

să te faci criminalist... că poliţiştii şi criminaliştii, vezi Doamne, se fabrică peste noapte!

Vorbea acru, parcă în duşmănie, fără să mă privească. Pe urmă, s-a ridicat în picioare, de parc-ar fi vrut să-mi arate cât îi era de larg şi de lustruit costumul de haine. L-aş fi pocnit... Zău, l-aş fi pocnit, dacă nu mi s-ar fi atras atenţia să dau dovadă de tact...

Criminalistul Patrolea... Săracu, a murit cu ani în urmă – fie-i ţărâna uşoară – pe un pat de spital. Nimeni nu l-a plâns la căpătâi. Nici tu familie, nici tu neamuri.

— Un adevărat criminalist, a continuat el să susţină până la ultima clipă a vieţii, trebuie să rămână burlac... E un principiu al criminalisticii... Vezi Sherlock Holmes...

În primele luni de ucenicie, de ce să mint, l-am urât. Pe urmă, însă... La înmormântare mi s-au umezit ochii. Iar când l-au coborât în groapă, mi-am amintit de vorbele lui:

— Domnule Musceleanu, ori poliţist, ori sentimental.

Nici până azi nu înţeleg de ce pleda pentru un tip de criminalist fără familie, dur cu sine.

— Domnule Musceleanu, a ţinut comisarul Patrolea să-mi atragă atenţia, nu poţi să faci criminalistică şi politică... nu se împacă... Criminalistică este o instituţie autonomă... apolitică... deasupra claselor... deasupra societăţii. Dumneata, care faci politică...

Îmi aduc aminte că nu-şi terminase fraza. În încăpere dăduse buzna domnul chestor Dincă. Îl cunoşteam de-acum: era un bărbat suplu, cu o alură ostentativă de sportiv gata să execute un exerciţiu.

— Patrolea, stimabile, i s-a adresat chestorul, am primit chiar acum un telefon... Ia dă tu fuga în Zimbrului 15 şi vezi ce-i acolo... Cică nevasta unui oarecare avocat Druţă s-a jucat cu o grenadă... Auzi cu ce i-a dat muierii prin cap să se joace?!... Du-te şi vezi ce-a mai rămas din ea.

Patrolea l-a ascultat în picioare – țigara i se lipise de buza de jos. Cum stătea nemişcat cu mâinile înfundate în buzunarele pantalonilor largi, aduce cu o sperietoare de ciori.

— Ia-l şi pe dumnealui cu tine!

„Dumnealui”, fireşte, eram eu.

— Îl iau, cum să nu, a consimțit Patrolea ironic. Să miroase şi el un cadavru. Poate optează numai pentru politică.

A fost prima cercetare la locul faptei la care am asistat. Ploaia nu contenise. Se însera. O rablă neagră a chesturii ne-a transportat în Zimbrului 15.

Cât a ținut drumul, Patrolea a tăcut. Dormita şi fuma. Numai când l-a auzit pe şofer exclamând:

— Ce de lume, dom'le! a tresărit şi a făcut ochii mari...

Ochii săi verzi, cu o privire aspră, neiertătoare.

Sergentul care stătea de pază la poartă, în fața casei, l-a recunoscut. Ne-a ajutat să ne croim drum între oameni, către casa avocatului Druță. În vestibul, ne-a întâmpinat o femeie – dacă avea treizeci de ani – trupeşă, frumoasă. Purta o rochie neagră, acoperită în față de un şorț alb. Îi era frig, tremura, cu toate că-şi pusese pe umeri o jachetă groasă.

— Dumneata cine eşti? a întrebat-o Patrolea fără să se uite prea bine la dânsa.

— Subreta...

— Unde ți-i stăpânul?

— La Arad, plecat de două zile, cu nişte procese. Acasă n-am fost decât eu şi... doamna, a adăugat, izbucnind într-un hohot de plâns.

— Unde s-a întâmplat nenorocirea?

— În sufragerie...

— Condu-mă! i-a poruncit comisarul.

Am urmat-o. În pragul sufrageriei, am încremenit, înaintea ochilor ni se înfățişa un tablou greu de descris. Şi

un profan putea să-şi dea seama că grenada explodase în mâna femeii, transformând-o într-o masă informă de carne. Pereții, mobilierul, obiectele scumpe din sufragerie fuseseră împroşcate cu sânge. O schijă lovise geamul şi-l făcuse țăndări.

M-a cuprins greața şi cu greu m-am stăpânit să nu vomit. M-am uitat curios la Patrolea. Încremenise şi el cu mâinile în buzunare; fuma nervos, plimbându-şi țigara dintr-un colț în celălalt al gurii.

S-a întors către subretă şi s-a interesat unde e telefonul.

— În birou la domnul avocat.

— Condu-mă!

Am traversat sufrageria, ocolind cu grijă ceea ce se numeşte câmp infracțional. Am intrat într-o încăpere nu prea mare – o bibliotecă înțesată cu cărți de tot felul îți lua ochii. Comisarul a telefonat cerând ca procurorul să vină la fața locului. După aceea, s-a întors către subreta încremenită lângă uşă.

— Cum te cheamă? a întrebat-o.

— Maria Ursache, a răspuns ea încet, frângându-şi nervos mâinile.

— De când eşti în serviciu la familia Druță?

— De doi ani.

— Povesteşte cum s-a întâmplat! a îndemnat-o comisarul cu o voce care te îngheța.

— Tocmai terminasem treaba... Avusesem multe vase de spălat... M-am dus în odaia mea... am vrut să mă întind... să mă odihnesc... când deodată, s-a cutremurat casa... Dau fuga în sufragerie... şi acolo... am găsit-o... Subreta a început să plângă iar, dar ceva mai stăpânit. Au ieşit vecinii... s-a adunat lumea... A venit sergentu'... apoi dumneavoastră...

— La ce oră ai auzit explozia?

— Pe la cinci fără un sfert.

— De unde ştii că era cinci fără un sfert?

— Azi e joi... sunt liberă după-masă... La şase voiam să mă duc în oraş... La cinema... aşa că, atunci când m-am culcat, m-am uitat la ceas...

— Te-ai mai văzut cu doamna înainte de a te retrage în odaia dumitale?

— După ce-am terminat de spălat vasele, m-am dus s-o caut în dormitor.

— De ce? a întrebat-o Patrolea, fulgerând-o cu privirile.

— Voiam să-i spun să nu se supere... c-o să vin acasă după ora zece...

— Şi i-ai spus?

— Da, da' nu în dormitor, nu era acolo... ci în birou. Vorbea la telefon...

— Cu cine?

— De unde să ştiu? Zicea doar atât: „Da, da, aşa am să fac... cum îmi ceri”... După ce a terminat de vorbit la telefon, i-am spus c-o să vin acasă după ora zece. N-a fost contra...

— Deci dumneata ai ieşit, ea a rămas mai departe în birou. După cât timp ai auzit explozia?

— Cam după un sfert de oră...

— Ai avut multe vase de spălat, ați avut cumva musafiri la masă?

Subreta şi-a acoperit fața cu mâinile, încercând să-şi ascundă plânsul nervos. Patrolea o măsura cu ochi reci, duşmănoşi parcă.

— Te-am întrebat ceva! a țipat comisarul, speriindu-mă pe mine, darmite pe femeie. Cu cine a luat doamna prânzul?

— Cu un bărbat... un domn... un prieten mai vechi al doamnei, a mărturisit ea în şoaptă, ca uşurată de o povară. Venea în vizită la doamna când domnu' avocat pleca în provincie...

— Prieten?! Poate vrei să zici un amant... Domnul avocat ce ştia de treaba asta?

— Nimic...

— Doamna te plătea să taci... nu-i aşa?

Femeia, o vreme, s-a codit să răspundă, dar Patrolea nu s-a lăsat până ce nu i-a smuls un răspuns clar.

— Mai adăuga la leafă câteva sute...

— Nu-i rău. Ai adunat ceva bănişori la ciorap. Ia zi, cine-i amantul doamnei?

— Eu de unde să ştiu?... Doamna îi spunea Titi. E un bărbat frumos şi mai tânăr decât era dumneaei.

— În timp ce le serveai prânzul, n-ai observat nimic mai neobişnuit? Nu s-au certat?

— Să se certe? Dumnealor?! Niciodată!

— Obişnuia să-i aducă doamnei daruri?

— Îi aducea... flori... cutii cu bomboane... Astăzi i-a adus un cadou... mărişor cât un borcan.

— Cât un borcan!?! Domnul avocat când a plecat de acasă?

— Ieri-dimineață.

— Iar domnul Titi când şi-a făcut apariția?

— Azi dimineață, pe la nouă, şi a plecat imediat după masă, cam pe la două, trei... Era mai grăbit decât altă dată.

— Stăpânul a dat vreun semn? Când trebuie să sosească?

— Nu ştiu... dă mai mult de două zile nu lipseşte.

— Hai să-mi arăți dormitorul doamnei...

Camera era în dezordine. În aer plutea un parfum fin, îmbietor. Mobila grea, din lemn de nuc, trăda bunăstarea familiei Druță. Comisarul Patrolea s-a învârtit o vreme prin cameră, adulmecând toate ungherele cu un aer de om scârbit. S-a oprit în dreptul măsuței de toaletă, a cercetat borcănelele de cremă şi sticluțele cu parfum de pe toaletă. A deschis sertarele, a cotrobăit prin noptiere.

— Vezi pe undeva pachețelul domnului Titi? i-a pus comisarul o nouă întrebare subretei.

— Nu.

Ne-am întors în sufragerie. De astă-dată, Patrolea s-a apucat să cerceteze atent cadavrul sfârtecat al femeii. L-am văzut culegând de pe jos o schijă, o bucată de sfoară, câteva petice de ziar.

— În ce hârtie era împachetat cadoul domnului Titi?

— Cadoul?!... Nu mai ştiu, s-a bâlbâit femeia. Nu mai țin minte.

— O să-ți amintesc eu! a amenințat-o comisarul.

L-am văzut pe Patrolea uitându-se sub un bufet şi scoțând de acolo ceva... Părea mulțumit de tot ce-i fusese dat să culeagă de pe covorul persan stropit din belşug cu sânge, de discuția cu subreta, galbenă la față ca lămâia.

Am mai stat acolo până în clipa în care a sosit la fața locului procurorul, însoțit de medicul legist.

Comisarul Patrolea i-a salutat rece, ca pe nişte străini, şi m-a tras după dânsul în strada cufundată în beznă dar încă animată de ecoul nenorocirii din casa avocatului. Bineînțeles, rabla chesturii o luase din loc. Am mai făcut câțiva paşi împreună într-o muțenie perfectă. Zgribulit în pardesiul său subțire şi vechi, comisarul părea un om umil, necăjit, lipsit de apărare. La un colț de stradă s-a oprit şi şi-a descleştat gura.

— Domnule, prima zi din activitatea dumitale de criminalist s-a încheiat. Poți să te duci acasă. Salut.

Mi-a întors spatele şi s-a despărțit de mine, pierzându-se în noapte. Fireşte, l-am înjurat în gând până când m-am simțit ceva mai uşor. Apoi, am intrat într-o cârciumă şi cu puținii bani ce-i aveam în buzunar, am comandat un țoi. Voiam să-mi „înec” în țuică amarul unei zile care-mi căzuse pe cap ca un blestem. Ridicam țoiul şi-mi uram singur să-mi închei cât mai repede cariera de polițist. De fapt, fierbeam de ciudă că Patrolea mă expediase acasă ca pe un oarecare, refuzând să-mi dea vreo explicație pe marginea cazului. Iar

eu muream de curiozitate să aflu ce ascundea explozia grenadei. Crimă? Sinucidere? Un simplu accident? De altfel, nici pe comisarul Patrolea nu-l vedeam descurcându-se în toată afacerea.

A doua zi, Patrolea a binevoit să nu vină la slujbă. Dispăruse fără urmă. Turbam, căci nu eram obişnuit să tai frunze la câini. A reapărut abia ziua următoare, cam pe la ora zece. Mi-a adresat în fugă un „Salve!”, a scos dintr-un buzunar al pardesiului un pachețel şi s-a apucat să înfulece salam cu pâine. Era hămesit. Clefăia, nebăgându-mă în seamă.

L-am lăsat să-şi înghită mâncarea liniştit. Pe urmă i-am comunicat cu răceală că-l căutase de mai multe ori domnul chestor.

— Să-i fie de bine, mi-a răspuns. Ce-am eu cu el?

Şi-a aprins o țigară şi a închis ochii pentru a moțăi în timp ce fuma.

— L-ați arestat? a răbufnit din mine o întrebare ce i-a tulburat „siesta”.

— Pe cine?

— Pe vinovat...

— De ce să-l arestez? O să apară el singur, aici, dintr-o clipă într-alta.

Chestia cu vinovatul care urma să se prezinte la poliție n-am prea priceput-o şi am crezut că-şi bate joc de mine. Dar zece minute mai târziu, a intrat un domn în jur de cincizeci de ani îmbrăcat într-un costum negru, elegant. Pe care se citea lesne o durere adâncă. Am înțeles că în fața mea se afla soțul victimei, avocatul Druță. „Cu neputință!” a fost prima reacție a mea..

Patrolea îl cunoştea. L-a poftit să ia loc pe scaunul din fața mesei sale murdare, apoi l-a privit lung şi flegmatic. Avocatul i-a suportat privirile şi, după un timp, spărgând tăcerea, l-a întrebat:

— Pentru ce m-ați chemat?

— Ia, acolo, mai am nevoie de câteva date suplimentare.

— Am crezut că discuția noastră de ieri după amiază a fost edificatoare. Dealtfel, consider că m-ați invitat aici într-un moment nepotrivit. Doar știți că astăzi o înmormântez. Mă rog, vă stau la dispoziție dacă nu se poate altfel, s-a resemnat avocatul în cele din urmă.

— Vă rog să-mi povestiți tot ce știți despre amantul văduvei dumneavoastră, a intrat Patrolea, brutal, în fondul problemei.

— Îndrăzniți să calomniați memoria soției mele?! a ripostat domnul Druță, roșindu-se de mânie până în vârful urechilor. Nu vă permit!

— Calomnia nu-mi stă în caracter, s-a apărat comisarul cu demnitate. Apoi, sugându-și enervant măselele, a continuat: dacă nu mă credeți, întrebați-o pe subretă. Și, vă rog, rețineți: când formulez o acuzație, o și susțin cu probe concrete. Mai demult ați avut un secretar, Năftănăilă... Constantin zis Titi... Dumnealui a fost, până în ultima clipă, amantul soției dumneavoastră.

— Da... știam, a recunoscut domnul Druță cu o voce dramatică, lăsându-și privirea în pământ. M-a înșela... e o poveste mai veche. N-am putut să împiedic...

—... pentru că întreaga avere se găsește pe numele doamnei.

— Viața, domnule comisar, e un conglomerat de compromisuri... Nu eram decât un avocat tânăr și sărac când ea a acceptat să se căsătorească cu mine a răspuns soțul decedatei cu un glas stins.

— Când ați plecat la Arad, ați presimțit că soția dumneavoastră își va pune capăt vieții într-un mod atât de înfricoșător?

— Cum?!?... Să se sinucidă?!? Am auzit bine? Nu... nu... Ce aiureală! De ce să-şi pună capăt vieţii? N-avea niciun motiv s-o facă... Nu i-am reproşat niciodată nimic... Cu o grenadă?! O grenadă în mâna unei femei! De unde până unde?

Comisarul a înălţat din umeri, arătând astfel că nici el nu-şi explică provenienţa grenadei.

— Când aţi vorbit cu ea ultima oară?

— Acum cinci zile... dimineaţa... la despărţire, când am plecat la Arad. Aşa cum v-am mai declarat: am avut de pledat în câteva procese.

— La despărţire, n-aţi observat nimic schimbat la comportarea ei? a întrebat Patrolea, aprinzându-şi o ţigară. Nu cumva se certase cu amantul?

— Ca întotdeauna când plecăm de acasă pentru mai multe zile, se înveselea subit. Şi de data asta a fost foarte bine dispusă.

Explicaţiile nefericitului soţ au avut darul să-mi stârnească compătimire. Cu atât mai mare mi-a fost uluirea când l-am văzut pe Patrolea izbucnind în râs, un râs grosolan, enervant.

— Domnule, a sărit avocatul ofensat, nu vă permit să-mi terfeliţi simţămintele atât de greu încercate.

— Ba o să-mi permiteţi, i-a replicat criminalistul. Domnule Druţă, vă anunţ că Parchetul a emis un mandat de arestare pe numele dumneavoastră. Vă acuz de crimă.

După o tăcere scurtă, a dracului de apăsătoare, avocatul a izbucnit:

— Sunteţi nebun, domnule comisar! Nebun de-a binelea... nebun de legat... Cum adică? Mă socotiţi un asasin?!? Să-mi ucid nevasta?! Obrăznicia asta n-o voi lăsa nepedepsită, domnule comisar.

Patrolea, cu ochii închişi, s-a tot căutat prin buzunare, până a găsit ceea ce căuta – mandatul de arestare. I l-a

întins învinuitului. Acesta, furios, l-a azvârlit cât colo. Peticul de hârtie a plutit câtva timp prin aer. Comisarul însă a rămas nepăsător.

— Domnule Druță ați proceda mai înțelept dacă m-ați asculta cu luare aminte. Ce naiba, doar sunteți avocat! Dacă probele de învinuire nu or să vi se pară convingătoare, cu atât mai bine... o să vă puteți apăra mai uşor. Acceptați-mi sfatul. De altfel, nici n-aveți încotro. Mandatul de arestare a fost emis...

— Dumneata nu eşti în toate mințile! a mai ripostat avocatul.

— Poate... Vă cer însă să-mi vorbiți respectuos... Mi-ați declarat că ultima oară ați vorbit cu soția dumneavoastră acum cinci zile, în dimineața plecării la Arad. Vă mai amintiți declarația?

— N-am niciun motiv s-o infirm.

— Bineee, domnule Druță, mințiți întocmai ca un bun avocat. Patrolea a izbucnit în râs. Dracu ştie de ce. Din râs a dat într-o tuse violentă. Când s-a mai potolit, a trecut la un ton acuzator. Să vă spun eu care-i adevărul: Ultima oară ați vorbit cu ea aproximativ cu 10-15 minute înainte de a exploda grenada... Ați chemat-o la telefon...

— Dumneata bați câmpii...

— Domnule avocat, i s-a adresat Patrolea părinteşte, zău, n-are niciun rost! E adevărat, ați fost la Arad... Ați lipsit de-acasă două zile şi jumătate. E adevărat, ați pledat în trei procese, v-ați petrecut restul timpului cu prieteni... Într-un cuvânt ați adunat un car de alibiuri. De pildă, puteți să-mi precizați unde ați fost alaltăieri după-amiază, între orele 16 şi 16,30?

— La restaurantul „Continental”...

— La un şpriț cu prietenii. Aşa e... Dar, la un moment dat, v-ați ridicat de la masă, v-ați scuzat şi v-ați îndreptat spre toaletă. De acolo însă v-ați furişat în stradă, pe o uşă

dosnică. Oficiul telefonic e la un pas. V-ați repezit până acolo şi ați cerut o comandă fulger...

Vorbea de parcă în ziua aceea ar fi fost la Arad, şi s-ar fi ținut ca o umbră după Druță.

— Scorneli de minte bolnavă...

Patrolea s-a prefăcut că nu l-a auzit. A prins a-şi toci liniştit buzunarele costumului său pe cât de vechi, pe atât de larg.

— Iată aici copia unei recipise, domnule avocat! De altfel, funcționara de la telefoane, duduia Pusă căreia, cândva, i-ați făcut şi curte, poate să confirme că ați chemat la telefon nevasta. De ce ați părăsit localul în ascuns, de ce v-ați ferit de prieteni? Şi pe urmă, telefonul ăsta urgent cu nevasta...

— Mda! O să vă explic, s-a îmbunat domnul Druță. Mi-a fost ruşine să dezvălui şi prietenilor. Ce haz ar fi făcut pe socoteala mea! Intenționam să mă întorc acasă în seara aceea. Ăsta-i motivul pentru care am chemat-o pe nevasta mea la telefon... Ştiți, ca să fiu scutit de surprize...

— Totuşi ați rămas în continuare la Arad.

— Mi-a vorbit la telefon cu o jumătate de gură, mi-a dat de înțeles că ar fi mai nimerit să mai rămân la Arad. M-am întors la restaurant şi am ținut-o într-un chef până dimineața.

— Îmi place, mințiți frumos, domnule avocat, cu artă! Cu mine însă nu ține figura. Recunosc, e bine gândit. Bine ticluit! Ați omis din planurile dumneavoastră un amănunt... Nu v-ați gândit nicio clipă că femeia care vă era soție ar fi putut să-i împărtăşească şi amantului ei câte ceva din intimitățile căsniciei. Aş vrea să vă aduc la cunoştință că soția dumneavoastră i-a relatat domnului Titi, cuvânt cu cuvânt, convorbirea cu Aradul. E adevărat, v-ați anunțat sosirea acasă, dar i-ați mai cerut femeii ceva... Să scoată din seif un pachet, deoarece la ora 5 fix urma să se prezinte un

domn şi să-l ridice. Domnul ăsta, i-ați spus soției, o să-ți lase un plic cu 1 000 de dolari, în schimbul pachetului; ca să fiți mai convingător, i-ați spus soției să nu deschidă plicul şi să nu-i pună nicio întrebare insului. Ați mai rugat-o apoi ca până la venirea necunoscutului, să scoată obiectul din ziarul în care era împachetat şi să-l ambaleze mai frumos, într-o coală de hârtie albă. Nefericita a executat întocmai tot ce i-ați dictat la telefon. De dragul celor 1 000 de dolari. N-avea cum să ştie că „obiectul” era ambalat ingenios: că un capăt de sfoară era legat de inelul slăbit al grenadei. Trăgând de sfoară, doamna Druță a tras şi de inel şi asta a declanşat explozia... Iată inelul grenadei cu capătul de sfoară bine înnodat. L-am găsit proiectat de suflul exploziei sub bufetul de lângă fereastră! Femeia care vă înşela a murit. V-ați răzbunat şi, în acelaşi timp, ați devenit automat moştenitorul averii într-un moment când celălalt se pregătea să i-o înhațe. Domnule Druță, trebuie să recunosc că ați dat dovadă de multă ingeniozitate. Ați înscenat o crimă aproape perfectă, căci cele perfecte îi izbutesc doar Agathei Chrystie, în literatură. În viață, e ceva mai complicat. Aveți ceva de declarat întru apărarea onoarei dumneavoastră? Aha, nimic! Foarte bine...

Aşa s-a încheiat „cazul Druță” – debutul uceniciei mele. Dacă stau bine şi mă gândesc, confruntarea dintre comisar şi asasin a aprins în sufletul meu marea pasiune pentru criminalistică. Deducțiile lui Patrolea, metodele lui de investigație m-au cucerit.

Nu vă ascund, l-am disprețuit, multă vreme ca, în cele din urmă, să-l îndrăgesc. Am muncit cu râvnă să-i dobândesc încrederea şi-mi place să cred că am izbutit.

MOARTEA CĂMĂTARULUI AGACHI

Țârâitul telefonului mă smulse din lectura unor documente. Ridicai nemulțumit receptorul. „Alo, Chestura!?” auzii de îndată o voce răgușită, ce părea să fie a unui tip impetuos sau poate grăbit. „Da, Chestura!” răspunsei. „Domnule comisar... sunteți domnul comisar, nu-i așa? Vă informez că astăzi – mă auziți? Ceasornicarul Agachi de pe Stradă Mare o să fie ucis. Ați reținut? Ați notat? Nu, nu-mi arde de glume. Mă auziți? Astăzi, la ora douăsprezece... da, da, în plină zi. Ceasornicarul Agachi... cel de pe Strada Mare. Ați notat?” „Cu cine am onoarea?” întrebai eu, nevindecat încă, după câteva luni de stagiu, de naivitatea începătorilor. „Cine? Ei, și dumneata! Ce importanță are?... Na, sunt și eu un binevoitor. Sau unul care știe de crimă și vrea să o prevină. Alo! Alo! Domnule comisar, să nu mă înțelegeți greșit... nu glumesc.”

Anonimul închise telefonul, lăsându-mă literalmente cu gura căscată. Comisarul Patrolea moțăia sau se prefăcea că moțăie în fața mesei sale plină de pete de cerneală. Chiștocul stins al țigării i se lipise de colțul buzei inferioare. Tușii înadins. Patrolea deschise leneș un ochi și, fixându-mă, mă luă în zeflemea.

— Ce-i tinere criminalist de partid!

Mă provoca, dar am rămas indiferent. Începusem să mă obișnuiesc cu stilul său. Cred că și el cu felul meu de a fi. Îi relatai, fără să-mi scape vreun amănunt despre informația primită la telefon. Patrolea deschise curios și celălalt ochi. Își încrucișa brațele. Chiștocul îi atârna acum dizgrațios. O scânteie ironică începu să-i joace în pupile.

— Ceasornicarul Agachi zici?

— Îl știți?

— Cine nu-l ştie pe ticălosul ăsta?... Şi apoi, uiţi că lucrez în T. de peste treizeci de ani?

— Atunci, e în regulă, dacă-i vorba de un ticălos, de ce să ne mai ostenim, să-l lăsăm să-şi urmeze destinul, propusei, uitându-mă la ceasul farfurie de pe peretele afumat, ale cărui minutare arătau exact ora zece şi un sfert. Oraşul va număra cu un ticălos mai puţin.

— Bravo, domnule Musceleanu! Ai început să prinzi glas...

Nu-i plăcea când îi răspundeam, imitându-i stilul. Nu-şi ascunsese resentimentele; continua să mă dispreţuiască. Mă considera în poliţie un simplu trecător, o pasăre călătoare. Mi-a şi spus-o într-o zi:

„Azi, ai tăi te trimit de aici, mâine într-altă parte...” În sinea mea, îmi ziceam: „Ah, de m-ar trimite mai repede într-altă parte sau înapoi, la cazangerie, să scap de mutra ta!”

În sfârşit, Patrolea îşi smulse chiştocul lipit de buze şi-l depuse în scrumiera vârfuită de mucuri.

— Agachi ăsta ţine în oraş de ani de zile o ceasornicărie. Repară, cârpeşte, se laudă că lucrează, plăteşte şi nu impozite. Dar, de fapt, se îndeletniceşte cu camătă; mai face şi puţin trafic de aur, de valută. M-aş fi ocupat cu plăcere de dumnealui însă nimeni n-a depus vreo reclamaţie. Iar fără reclamaţie... La ce oră zice că vor să-l lichideze? mă întreabă el, nu fără o undă de ironie în glas.

— La douăsprezece fix. Totuşi, domnule comisar, mă întreb dacă este cazul să luăm în consideraţie o informaţie anonimă.

— De ce nu? Sau vrei cumva informaţii semnate?

Mi se păru că întrebarea nu îl enervase. Se ridică brusc în picioare şi făcu o grimasă de parcă l-ar fi durut ceva. În ultima vreme se hrănea prost şi slăbea văzând cu ochii. Costumul vechi atârna ponosit pe trupul cândva viguros. Gulerul şi manşetele tari ale cămăşii demodate pe cât îi erau

de roase, pe atât îi erau de curate. Începu să se plimbe prin încăpere, privindu-mă pieziş. Se pregătea să mă ia la rost sau să-mi țină o piedică. Nu mă înşelasem.

— Tinere, începu el, n-ar strica să te gândeşti ceva mai profund la ceea ce vrei să faci în viață. Dacă te hotărăşti să te consacri criminalisticii şi nu deputăției în nu ştiu ce parlament al clasei muncitoare, atunci fii bun şi reține: informațiile, pe orice cale ți-ar parveni şi oricât de dubioase şi incredibile ți s-ar părea, trebuie să le iei în seamă, chiar dacă te murdăreşti pe mâini umblând cu ele. Absolut orice informație, chiar dacă ți se pare o farsă sau o glumă de prost gust, ea se cere, în primul rând, verificată...

— Deci, înclinați să credeți că Agachi ar putea să fie ucis?

— N-am spus aşa ceva. În câte suntem astăzi?

— Întâi aprilie exclamai eu ca la şcoală.

— Vezi?

— Atunci sunteți de altă părere, că-i o păcăleală, că nu va fi lichidat?

— Nici asta n-am afirmat... Mă privi zeflemitor şi-şi aprinse o „Mărăşească”. Ține minte! Profesia noastră nu-i lipsită de laturile ei absurde! Azi e întâi aprilie, ziua păcălelilor. Şi iată că un anonim ne aduce telefonic la cunoştință că unul din cei mai mari ticăloşi ai oraşului va fi ucis. Binevoitorul se arată atât de generos, încât ne indică până şi ora, să nu care cumva să venim la „petrecere” nici mai devreme, nici mai târziu. Informația arată într-adevăr ca o păcăleală, dar ar putea să nu fie.. Iar noi, că-i aşa, că-i altfel, trebuie să intervenim, ba mai mult, să salvăm, dacă-i cazul, viața unui ticălos! Asta meserie, nu ca a ta, ciocănar!

Mă stăpânii: îmi punea nervii şi răbdarea la încercare. Mă prefăcui că n-am auzit nimic.

— E o păcăleală, domnule comisar, continuai eu să susțin. N-ar fi fost mai firesc ca acest binevoitor anonim să-l

avertizeze, în primul rând, pe Agachi. Iar domnul Agachi, alarmat, să vină la poliție şi să ne ceară sprijinul, protecția... Zău, eram mândru de raționamentul meu!

— De unde ştii că Agachi n-a fost avertizat.. Poate că a fost, fiind însă 1 aprilie, ce şi-o fi zis. Că-i vorba de o păcăleală. Sau cine ştie... poate că preferă să fie ucis decât să se dea pe mâna poliției cu afacerile sale veroase! Oricum, domnule Musceleanu îți dau mână liberă să clarifici cazul şi să-mi raportezi situația.

Mă scrută ironic prin fumul țigării, după care îmi întoarse spatele şi ieşi.

Era un întâi aprilie întunecat şi umed. Primăvara ne ocolea! Refuza, pesemne, să-şi mai facă apariția pe străzile unui oraş flămând şi mohorât. Te deprimau rafturile goale ale magazinelor. De-ale gurii găseai numai la speculanți. Inflația era în toi. Mă număram şi eu printre „milionari”. Pe deasupra, mai devenisem şi „polițist de tip nou”, într-o vreme plină de vitregii.

Am ieşit din clădirea Chesturii fără a fi călăuzit de o idee clară, ori de un plan precis de acțiune. Din pricina comisarului Patrolea. După ce mă călca bine pe nervi şi îmi ridica tensiunea, mă trimitea în misiune. Aveam însă certitudinea că era singurul criminalist din oraş de la care puteam învăța ceva meserie. În drum spre ceasornicăria lui Agachi, mi-am tot chinuit creierul să găsesc o soluție. „Cel mai cinstit lucru îmi ziceam, ar fi să intru la Agachi şi să i-o spun de-a dreptu': „Nene, bagă de seamă, la ora 12 fix, cineva, nu ştiu cine, vrea să te trimită pe lumea cealaltă, aşa că ia-ți catrafusele cât mai repede şi urmează-mă la poliție, să te bag la adăpost!”

În realitate, toată istoria cu moartea care avea să-l caute pe Agachi la o oră fixă o găseam stupidă.

Ajuns pe Strada Mare, mă învârtii multă vreme prin fața ceasornicăriei, chinuit de gânduri. În răstimpuri mă

mai opream în fața unei vitrine înguste. Zării atunci prin sticla ei murdară profilul vulturesc al lui Agachi. Şi timpul trecea; o mărturiseau toate ceasurile întâlnite în cale. În cele din urmă, ce mi-am zis?

Să intru în dugheana lui Agachi; cine ar îndrăzni în prezența mea, să-l omoare? Aşa că, la ora douăsprezece fără zece minute, trecui hotărât pragul ceasornicăriei. Nu însă înainte de a mai fi controlat o dată existența pistolului în buzunarul drept al lodenului.

Strada era aproape pustie. Atelierul se afla în rând cu alte ateliere meşteşugăreşti. Prăvăliile din jur, în afara unei librării, din lipsă de mărfuri, hibernau cu obloanele trase. Intrai. Ceasornicarul era singur şi fără contenire cerceta cu ajutorul unui mic „ochean” ce-l ținea la ochiul drept ca pe un monoclu măruntaiele unui cesuleț. Habar n-avea ce-l aştepta. La apariția mea, Agachi lăsă să-i cadă lupa şi prinse să mă iscodească, trădând o oarecare nelinişte. Ştiam că încă nu trecuse de şaizeci de ani, însă din pricina feței osoase şi brăzdate de riduri dese, arăta cu zece ani mai bătrân. Ochii pierduți în adâncul găvanelor erau de un verde-spălăcit. Nasul coroiat şi subțire, ca de pasăre răpitoare, aproape că-i atingea gura parcă fără buze.

— Domnu' ce doreşte?

Ne despărțea o tejghea lată de vreo jumătate de metru, acoperită cu o diftină verde, uzată. Nu ştiam cum să încep, de aceea, în liniştea ce se lăsase, auzeam distinct bătăile ceasurilor. Mai tare mi se părea că bate un ceas vechi, cu cuc, pe care, ori de câte ori îmi ridicam ochii, îl vedeam gata parcă să-i cadă în cap bătrânului cămătar. Zâmbind condescendent, ceasornicarul repetă întrebarea. Iar eu, drept răspuns, rostii prosteşte:

— Domnul Agachi în persoană?

Zâmbetul de pe chipul său se stinse. Sesizai că interesul său mut pentru persoana mea creştea.

— Da, eu... Cu ce să vă servesc?

— Un prieten mi-a recomandat firma dumneavoastră, născocii eu pe loc o conversaţie. Mi-ar trebui un ceas de mână... o marcă mai bună...

Agachi clipi neîncrezător, iscodind, în acelaşi timp, ceasul cu cuc. Îl mai despărţeau de ora fatală exact nouă minute.

— O marcă mai bună?! De unde? zâmbi el amar. Ehei, s-au dus vremurile alea! Comerţul, domnule dragă, e la pământ.

Avui impresia că voia să mă expedieze, să scape de mine cât mai repede. Iar ceasul cu cuc îl obseda.

Eram hotărât să nu părăsesc ceasornicăria. Îl rugai să-mi arate ceasurile pe care le avea.

Agachi se mai învioră un pic. Se aplecă să caute ceva sub tejghea. Din stradă, pătrundea prin geamul vitrinei o lumină difuză. „Cu siguranţă, e o păcăleală de 1 aprilie, gândeam. Cine să-l omoare în plină zi, în prezenţa mea şi încă în plin centrul oraşului?!

Tic-tac, auzeam, tic-tac. Minutele se scurgeau încet.

Agachi expuse pe tejghea câteva ceasuri vechi, permiţându-mi să le cercetez în voie. Tic-tac, auzeam.

Nu mă pricepeam la ceasuri, dar mă prefăcui că le cercetez cu atenţie. Trecură, în felul acesta, alte cinci minute. Simţeam cum broboanele de sudoare răsar reci şi se preling pe şira spinării ca pe un jgheab.

— Asta cum e? întrebai eu numai aşa, ca să mai scot o vorbă.

— „Doxa”, dom'le, marcă bună, mă lămuri Agachi, şi ridurile din jurul gurii sale mari cu buze subţiri îşi ieşiră din încremenire.

— Mda, mormăii, un „Doxa”?!

Mă stăpânea senzaţia că ceasurile din jur băteau din ce în ce mai strident. Cămătarul deveni guraliv; prinse să-mi

dea pe un ton profesoral lămuriri cu privire la particularitățile unor ceasuri. Tic-tac! Doar patru minute ne mai despărțeau de ora H. Fără voia mea, mâna prinse să-mi tremure.

— Tremurați, observă şi Agachi, neliniştit. Nu vă simțiți bine?

— Da' de unde! zâmbii eu strâmb. Cât cereți pe „Doxa”?

Rosti un preț: 10 000 de lei. Eu îi dădui altul: 7000. Tic-tac-urile îmi luau auzul. Ne uitarăm aproape simultan la ceasul cu cuc din perete.

Cămaşa mi se lipise de spinare. Duceam mereu mâna la buzunarul unde-mi țineam pistolul. Prin vitrină se zărea vag strada fără trecători.

— Mai ieftin de 10000 de lei nu-l dau, mă avertiză el şi mutra sa îmi dădu de înțeles că n-avea chef să se tocmească.

— Îl luați?

— Îl iau, domnule, dar...

Secundarul mai avea puțin pentru a se suprapune cu minutarul. Tic-tac-ul mă lovea în moalele capului.

— Care va să zică, mai stați pe gânduri, nu-l luați? mă sfredeli el cu răutate.

Vru să-mi smulgă din mână ceasul. În acelaşi moment, cucul ieşi din „cuib” şi începu să cânte.

Amândoi încremenirăm cu privirile îndreptate spre el. „Unu doi... număram eu mecanic, în gând, trei. Patru.. cinci... şase...” Deodată, Agachi se întoarse spre mine. Ochii i se căscară de parc-ar fi vrut să-i iasă din orbite. Se îngălbeni... Murmură ceva de neînțeles din vârful buzelor apoi căzu peste tejghea... Încercă disperat cu mâinile sale osoase să se prindă de marginea tejghelei. Nu izbuti şi se prăbuşi între raft şi tejghea. Totul se petrecuse fulgerător. Cucul, înspăimântat parcă de ce-a vestit, se retrase în ascunzătoarea sa. Îmi revenii brusc din uluire şi trecui de

partea cealaltă a tejghelei. Ceasornicarul căzuse într-o rână, încheboşat, cu capul răsucit, de parc-ar fi vrut să mai vadă o dată tavanul înnegrit de fum. Ochii îi erau deschişi şi sticloşi.

Mărturisesc sincer că, în primele momente, n-am ştiut ce trebuie să fac. Pentru întâia oară trăiam un asemenea moment înnebunitor. Ajunsei, în cele din urmă, la concluzia că cel mai înțelept lucru era să chem „Salvarea”. Agachi, pesemne din zgârcenie, nu avea telefon. Ieşii repede în stradă, în căutarea unui aparat. Îmi rotii privirile. Nimic. Luai atunci la rând atelierele. Găsii într-un târziu un telefon, la Petre Cotoț, un cizmar de lux. Un paravan de carton despărțea „magazinul” de atelier. Nu bănuiam că dincolo lucrau şase calfe, care, de îndată ce-mi auziră convorbirea telefonică, săriră de la locurile lor şi-o zbughiră în stradă. Îi regăsii îngrămădiți în uşa ceasornicăriei. Văzându-mă, se dădură respectuoşi la o parte şi mă lăsară să trec. În ceasornicărie se făcuse parcă şi mai întuneric. Numărul curioşilor din stradă creştea. Stăteam nemişcat la tejghea şi pândeam când uşa, când trupul mort al lui Agachi. Deodată, un curios îşi vârî nasul şi mă întrebă dacă n-am nevoie de un doctor, că în stradă, printre ei, se nimerise să fie unul.

— Să intre! mă bucurai că n-o să mai fiu singur în dugheană.

Medicul îşi croi drum. Îi observai, în treacăt, eleganța. Purta un pardesiu de culoare închisă cu gulerul de catifea. Pe cap, o pălărie de fetru. Avea cu el şi o trusă. I-l arătai pe Agachi. Doctorul se descoperi, îşi descheie pardesiul, îşi scoase din trusă ustensilele, apoi se lăsă pe vine lângă trupul cămătarului, îi desfăcu nodul de la cravată, îi descheie gulerul cămăşii.

— Fii drăguț, mi se adresă şi glasul său calm mă linişti ca prin farmec, aprinde o lumină.

Începui să caut comutatorul. În sfârşit, îl găsii şi aprinsei lumina. După câteva minute doctorul se ridică şi declară impresionat:

— E mort. Nu pot să-mi dau seama dacă i se trage de la inimă sau de la altceva. Nu-mi place spuma din colţul gurii... Îmi pare suspectă.

Mă luase, pesemne, drept o rudă de-a lui Agachi, căci mă privea compătimitor şi îşi prezentă condoleanţele. Era un bărbat frumos, în puterea vârstei cu o mustăcioară neagră sub nasul drept şi delicat.

— Pe mine vă rog să mă iertaţi, mă aşteaptă pacienţii... Îmi daţi voie? Scoase o carte de vizită şi mi-o întinse, recomandându-se: doctor Ion Răduţ. Dacă mai aveţi nevoie de mine în vederea întocmirii documentelor de deces, vă stau la dispoziţie.

Îi mulţumii. Îmi strânse mâna şi mă lăsă singur, dezolat, lângă cadavrul ceasornicarului. „Iar eu care am crezut ca prostu, că-i vorba de o păcăleala, gândii auzind tic-tac-urile ceasurilor din jur. Ce să-i raportez lui Patrolea? Cu ce să încep? Cu siguranţă, că o să se amuze...” De afară, auzii un glas: „Vine salvarea!” Răsuflai uşurat. Singurătatea mea lua sfârşit.

Am întârziat mult pe la morgă cu întocmirea unor formalităţi, aşa că la Chestură am ajuns abia după-amiază. Pe comisarul Patrolea îl găsii stând la masa lui, picotind ca de obicei cu braţele încrucişate.

Deschise mai întâi un ochi, apoi pe celălalt.

— Ei, ce-ai făcut?

Îi raportai cum s-au petrecut lucrurile, încheind cu cuvintele:

— Şi totuşi, să ştiţi că până la un punct, în pregătirea deliberată a crimei a intervenit şi o păcăleală...

Îi citii un bileţel găsit asupra cămătarului:

„Domnule Agachi, sunt informat că astăzi, la ora 12, reprezentanții poliției vor apărea în magazinul d-tale în vederea unei descinderi. Un binevoitor.”

— E, asta-mi place! exclamă el amuzat. Şi acum ce ai de gând să întreprinzi?

— Să-l prind pe asasin! mă umflai eu în pene.

— Să-l prinzi?!... Crezi că mai e nevoie? zise Patrolea. De vreme ce dumnealui e şi înhățat. Află că e dincolo... Dacă vrei să-i vezi mutra, n-ai decât să deschizi uşa...

„Dincolo” reprezenta o cămăruță izolată, destinată prevențiilor temporare. „Îndrăzneşte!” mă îndemnă Patrolea din priviri. Deschisei, fiind convins, că bătrânul comisar îmi pregătise cu adevărat o păcăleală de 1 aprilie. Încremenii imediat cu mâna pe clanță. De pe taburetul din colțul încăperii se ridică încet, tare încet, doctorul Ion Răduț. Mă cercetă o clipă, apoi îşi mută privirile într-o parte. Închisei repede uşa.

De la locul său, Patrolea mă măsura cu superioritate.

— Hai, şezi, mi se adresase cu o blândețe ce nu i-o cunoscusem până atunci. Trebuie să recunosc că fără aportul dumitale nu l-aş fi prins. Eşti încă stângaci. Nici nu pot să-ți pretind să nu fi. Însă stângăcia dumitale mi-a fost de mare folos. Ai fost o momeală perfectă...

— De necrezut! murmurai cu gândul la doctorul Ion Răduț. Chiar el să fie?

— El e, domnule, el şi nu altcineva... De altfel, a şi făcut mărturisiri complete. Şi, ca să mă convingă, criminalistul scoase din buzunarul vestei un inel de aur masiv, îngreunat parcă şi mai mult de o piatră cu reflexe roşiatice. Uite, vezi, cântăreşte 30 de grame. Împreună cu piatra asta de rubin, inelul valorează bani mulți. Bani, nu de ăştia de acum! Aparține soției doctorului, fiica boierului Cristache.

Patrolea se jucă o vreme cu inelul, admirându-i piatra.

— A lucrat inteligent, continuă el, formidabil de inteligent! N-am mai întâlnit încă un caz ca ăsta. Fără ajutorul dumitale, nu l-aş fi prins, mă consolă din nou comisarul.

— Bine, bine, mă stăpânii eu cu greu, cu ajutorul sau fără ajutorul meu, totuşi cum l-ați prins?

Patrolea îşi aprinse tacticos o „Mărăşească”, chinuindu-mi nervii şi curiozitatea. După primele fumuri trase în piept, începu să mă lămurească:

— Se pregătea să fugă din țară. Urma să ajungă la Borşa cu maşina unui prieten. Fuga şi-a pregătit-o minuțios. Să ajungi astăzi undeva în Occident, fără să ai un capital, înseamnă sinucidere curată. Doctorul Ion Răduț nu voia să se sinucidă. Avea el acest inel, mai avea şi alte bijuterii, dar voia să facă rost şi de valută, de dolari, fără să investească nimic. Aşa a intrat în legătură cu Agachi şi i-a cerut cinci mii de dolari împrumut. Cămătarul s-a învoit; i-a împrumutat numai trei, cu o mie de dolari mai puțin decât valoarea gajului. Tranzacția s-a încheiat acum două săptămâni. Deunăzi, doctorul s-a înțeles cu Agachi că astăzi o să-i restituie împrumutul, plus 500 de dolari, reprezentând dobânda. Voia, în acelaşi timp, să-şi ia înapoi gajul. A trecut de dimineață pe la ceasornicărie. Şi-a manifestat îngrijorarea că Agachi n-ar mai avea inelul. Cămătar cinstit, Agachi i l-a arătat. Ba i-a arătat şi unde îl ținea ascuns: în buzunarul de la vestă. Ca şi în alte dați, doctorul l-a servit cu o bomboană din care obişnuia să ia şi el.

— Iată-le. Conțin cofeină şi sunt reconfortante. Apoi Ion Răduț a plecat, a plecat, înțelegându-se cu ceasornicarul să treacă ceva mai târziu, urmând să aducă dolarii şi să-şi ia inelul. S-a ținut de cuvânt: a trecut pe acolo, a luat inelul de față cu un reprezentant al poliției şi a plecat...

— Nu înțeleg nimic! izbucnii disperat.

— Ascultă-mă cu atenție, zise Patrolea, mişcat de starea mea sufletească. Azi de dimineață, după ce ai plecat, m-am luat după dumneata. Asasinul, nimic de zis, a ales o zi potrivită pentru a-şi duce la bun sfârşit intenția. 1 aprilie, ziua păcălelilor... Zău că un caz ca ăsta n-am avut încă! Te-am trimis anume înainte, ajungând la concluzia că nu există decât două posibilități: prima, să avem de-a face cu o farsă; a doua, să nu avem de-a face cu o farsă. M-am oprit asupra ultimei posibilități. Mi-am zis „Cel care a telefonat va fi curios să vadă ce se va întâmpla la ceasornicăria lui Agachi, în jurul orei 12 – va veni poliția sau nu?" N-am greşit în judecata mea. Am stat la pândă. Te-am văzut când ai intrat, când ai ieşit... Tot pândind, l-am descoperit şi pe doctorul Ion Răduț. Aştepta cu nerăbdare momentul, lângă vitrina librăriei peste drum. Când a văzut lumea adunându-se, a înțeles că a sosit clipa să apară din întâmplare. S-a vârât în mulțime, ba, mai mult, a sărit să ofere asistență medicală. Am venit şi eu mai aproape. M-am lipit de vitrină. Nu m-ai observat? De acolo am urmărit totul. Ți-a cerut să aprinzi lumina, nu-i aşa? Doctorul mi-a spus-o. În clipa aceea, i-a sustras inelul. Odată intrat în posesia inelului şi a dolarilor, a şters-o. Afară însă, îl aşteptam eu...

— Bine, dar Agachi a murit la ora 12 fix! Cum de-a fost posibil?

— Ehei, tinere, ăsta-i meritul asasinului! L-a otrăvit. Specialitatea sa e toxicologia. I-a oferit o bomboană preparată de dânsul, conținând o otravă cu efect întârziat. Totul a fost pândit la milimetru. La ora 10, i-a oferit bomboana. La zece şi un sfert ți-a telefonat. La 12 fix, Agachi îşi dădea sufletul. Ca să obțină o asemenea performanță, doctorul Ion Răduț a otrăvit toate pisicile din cartier.

— Şi dacă nu i-am fi luat în serios sesizarea telefonică?

— El tot ar fi apărut la Agachi şi şi-ar fi luat gajul. În cazul acesta, cămătarul ar fi murit nu în prezența unui polițist, ci a unui medic care, în aceeaşi zi trebuia să dispară din țară. Ai priceput?

— De ce a ales ca loc al crimei ceasornicăria?

— Uite ce e, tinere, criminalul a acționat perfect. Acasă la Agachi, n-ar fi izbutit niciodată să-l ucidă şi să-l jefuiască. Căci Agachi, ca orice cămătar, obişnuia, după lăsarea întunericului, să se baricadeze în casă. Dumnezeu să fi bătut la uşa lui şi nu i-ar fi deschis! Pricepi?

Comisarul Patrolea izbucni în râs. Din râs dădu în tusea sa tabacică. Au trecut de atunci atâția ani... Dacă unele din piesele acelei afaceri n-ar fi fost datată 1 aprilie, aş fi şi astăzi înclinat, revăzând dosarul, să cred că a fost vorba de o păcăleală plină de fantezie.

4
TREI GLOANȚE ÎN PLIN

– S-a întâmplat ceva! Să nu zici nu, exclamă Patrolea de cum am apărut în pragul casei sale. Mă iscodi îndelung şi bănuitor, ca, după o scurtă pauză, să adauge: Hai, dă-i drumul, prezintă-ți raportul! Te ascult.

De mai bine de două săptămâni, mentorul meu, bătrânul criminalist Patrolea zăcea la pat, doborât de boală. Îl consultaseră mai mulți medici, fiecare în parte stabilindu-i un alt diagnostic. Absența sa de la Chestură o resimțeam din plin: mă întrista, mă descuraja, îmi tăia cheful de muncă. De, omul începuse să-mi fie drag! Tăcerea mea excesiv de lungă îl sili să mă îndemne din nou:

— Ce stai? Hai, prezintă-ți raportul! Chiar nu vezi că mor de curiozitate?

Criminalistul zăcea pe spate, acoperit până sub bărbie cu o pătură groasă şi aspră.

— Pun rămăşag pe o bere că-i vorba de o crimă... Să nu zici nu!

— Cum de-aţi ghicit, domnule Patrolea? Sunteţi formidabil!... Nu cumva cineva de la Chestură mi-a luat-o înainte?

— Păi, dom'le Musceleanu, nu crezi că-i timpul să te cunosc? zâmbi el fără vlagă. Am constatat că nu-ţi plac cadavrele. Aşa-i că sângele îţi provoacă vomă, că nu agreezi să anchetezi omuciderile? De altfel, nici nu-i prea greu să fii descifrat. Uite, lucrăm împreună de puţin timp şi ce-am sesizat? Ori de câte ori te deplasezi la locul unei crime, ţi se formează lângă tâmpla dreaptă, pesemne din pricina emotivităţii, o pată rotundă de roşeaţă... Ştiai? Aşa ca o ştampilă. Şi am mai observat un lucru: atunci când ţi-e dat să anchetezi un jaf ori o spargere, ştampila emotivităţii nu-şi mai face apariţia. În schimb, ţi se aprind ochii, încât cineva care nu te cunoaşte ar putea să creadă că hoţii şi ingeniozitatea lor îţi sunt pe plac.

O tuse seacă şi scurtă îi înecă vorba. Întinse mâna cu intenţia de a lua de pe noptieră o ţigară, dar se opri – îşi amintise la vreme că mai toţi medicii îi recomandaseră să renunţe la fumat.

— Care va să zică, s-a mai comis în oraşul nostru o crimă... oftă el.

— Da, dom'le Patrolea.

— Vii direct de la locul faptei şi nu de la Chestură. Aşa e? Pantofii ţi-s noroiţi.

Nu-mi dădeam seama dacă glumea sau vorbea serios. Într-adevăr, nu veneam de la Chestură, ci de la locul faptei. Plouase în cursul nopţii şi umblasem prin noroi.

— Crima s-a petrecut într-o grădină, continuă el.

În clipa următoare, îmi coborâi privirile la manşetele roase ale pantalonilor: erau noroite rău de tot.

— Pământ negru, pământ de flori, glumi bolnavul. Hai, vino mai aproape şi povesteşte-mi ce s-a întâmplat.

Mă aşezai cuminte pe scaunul de lângă pat. Faţa lui pământie, brăzdată de riduri subţiri, mă făcu să gândesc cu durere că Patrolea intrase într-o lungă şi grea suferinţă. O, şi aveam atâta nevoie de el!

— Dom'le comisar, cunoaşteţi familia Bălăceanu?

— Bălăceanu, moşierul?

— Pierre Bălăceanu.

— Ăsta e fiu-său. Mai are şi o fată... Ştiai? Pe nume Paulette, dacă nu mă înşel, pe care a căsătorit-o cu unicul fiu al unui alt moşier, Ciucă, un boier scăpătat.

— Exact... Fiul, fiica şi soţul ei locuiesc sub acelaşi acoperiş.

— Ştiu, au dincolo de chei o casă impunătoare, înconjurată de o grădină mare şi frumoasă.

Clătinai din cap în semn afirmativ.

— Ei bine, dom'le Patrolea, aflaţi că Nicuşor Ciucă, soţul fiicei lui Bălăceanu, a fost împuşcat mortal!

— Ce vorbeşti?! exclamă criminalistul şi, uitând că-i bolnav, dădu să se ridice. O durere în mădulare însă îl obligă să cadă iarăşi între perne, în aceeaşi poziţie. Şi mă rog frumos cine l-a împuşcat?

— Poate o să vi se pară incredibil... Asasinul este una şi aceeaşi persoană cu Pierre Bălăceanu.

— Asta-i bună!... Cum?! Fătălăul ăla a îndrăznit să pună mâna pe o armă?!

— Nu numai că a îndrăznit, dar a şi tras. Aseară în grădină, lângă un copac, la vreo opt metri de casă... şi l-a omorât.

— Pierre Bălăceanu?! Incredibil... Nu l-am văzut decât o singură dată şi uite că-l ţin minte, e un tinerel subţire, cam spânatec. Frumuşel, zici că-i o femeie când îl vezi.

— Dom'le Patrolea – ce mai?! Aveţi o memorie perfectă. Semnalmentele corespund pe deplin. Aseară, după ce a comis crima, Pierre Bălăceanu s-a prezentat din proprie iniţiativă la Chestură şi s-a predat, mărturisindu-mi, zdrobit de durere, crima săvârşită.

— Eşti sigur că-i Pierre Bălăceanu?

— Îmi pare rău, mă supărai eu.

— Hai că am glumit... Zău aşa... Ce naiba, nu mai ştii de glumă?

— Cum vă raportam, şi-a mărturisit crima... A intrat spăşit în birou... mi-a predat arma, declarându-mi: „Sunt Pierre Bălăceanu... acum treizeci de minute mi-am împuşcat cumnatul... pe Nicu Ciucă. Aveam toate motivele s-o fac... Îl uram... pentru că s-a strecurat hoţeşte în familia noastră. Vă rog să mă arestaţi!”

— I-ai satisfăcut dorinţa?

— Ce era să fac? L-am reţinut.

— Atunci, e în regulă, aprecie Patrolea situaţia, înţeleg că n-ai avut prea multă bătaie de cap...

— Ba nu-i deloc în regulă, domnule comisar. Abia după arestarea lui Pierre Bălăceanu a început bătaia de cap.

— Cum asta?! Faţa suferindului se îngălbeni şi mai mult. Patrolea tăcu brusc, mijindu-şi ochii. După un timp continuă, făcând pauze între cuvinte: „Nu-i aşa, Pierre Bălăceanu s-a prezentat de bună voie la Chestură, şi-a mărturisit crima, iar dumneata, aşa cum cer instrucţiunile, i-ai cerut o declaraţie, ai întocmit un proces-verbal, apoi l-ai băgat la arest. Dar peste un ceas-două, i-ai dat drumu' să se ducă acasă. A intervenit avocatul lui, a depus cauţiune un munte de bancnote devalorizate, iar Pierre Bălăceanu a fost eliberat.”

— Văd că sunteți la curent, îmi exprimai eu nedumerirea. Cine de la Chestură a trecut pe aici?

— Cin' să treacă?! Uiți că lucrez în meserie de mai bine de treizeci de ani? Cauțiunea pe bani este un articol introdus în legi de infractori înavuțiți.

— Vedeți, dom'le Patrolea, sării eu, şi mai susțineți sus şi tare că nu faceți politică...

— Păi, nici nu fac... eu constat doar, se apără bolnavul. Să mergem însă mai departe. L-ai pus în libertate... Pe urmă, ce-ai mai întreprins?

— Am continuat cercetările şi am reținut câteva date: crima a fost săvârşită în faptul serii, în jurul orei 17,15, cu o armă de 6,35. Pierre Bălăceanu a tras în cumnatul său de la o distanță de aproximativ opt-zece metri... cele trei gloanțe au nimerit în plin. Moartea lui Nicuşor Ciucă a fost fulgerătoare.

— Ai cercetat locul crimei?

— Da.

— Când?

— Azi de dimineață... Ieri, pe întuneric, n-aveam cum.

— Da, da, se încruntă Patrolea, de parcă s-ar fi supărat subit pe mine. Când ți-ai început cercetările, cadavrul lui Ciucă se mai găsea la locul crimei, nu cumva fusese ridicat de acolo?

— Nu mai era... Îl căraseră din grădină în casă. Asta însă nu m-a împiedicat să fac o descoperire... Ajuns cu raportul la acest punct, am scos din buzunar revolverul lui Pierre Bălăceanu; îl împachetasem într-o batistă. Mirosiți-l, îl îndemnai, întinzându-i arma.

Patrolea apucă revolverul ca pe o pulpă de pasăre, şi-l duse la nas.

— Mda, mormăi el, e cam parfumat revolverul.. un parfum fin... franțuzesc... Chanel... Da, da, nu greşesc... e Chanel...

— Nu ştiu, nu mă pricep la parfumuri.

— Va trebui să te pricepi, mă dojeni Patrolea.

— E un parfum de damă, nu-i aşa?

— Întocmai.

Cred că în clipa aceea bucuria mi se întipărise pe chip.

— Ei bine, dom'le comisar, am ajuns la concluzia că Nicuşor Ciucă a fost împuşcat de soția lui şi nu de Pierre... E parfumul ei...

— Nu-i un indiciu destul de concludent, îmi replică bătrânul criminalist.

— Îmi dau seama... De aceea am mai cules unul... Pierre mi-a arătat locul de unde a tras. „Am stat ascuns în spatele copacului ăsta, a declarat el, şi când l-am văzut pe Nicuşor, l-am lăsat să se apropie şi am tras...” Cercetând locul crimei, mi-am amintit de ceea ce mi-ați spus mai demult: „Dacă la locul crimei s-a tras un foc de armă, vezi de caută şi tubul de cartuş...” Ceea ce, de altfel, am şi făcut. După căutări răbdătoare, am găsit tuburile...

Dar nu acolo unde a indicat Pierre, ci la rădăcinile unui alt arbore. Când m-am apropiat de copacul ăsta – să nu râdeți de mine –, l-am mirosit... mirosea vag a parfum... Fără îndoială că femeia a stat mai mult timp lipită de trunchiul copacului... Şi am mai găsit ceva: pământul din grădină, fiind jilav, a păstrat urmele unor pantofi de damă...

— Bravo, Căline! exclamă criminalistul, spunându-mi pentru întâia oară pe nume. Bravo! De trei ori, bravo! Fără îndoială, dacă mortul ar fi fost lăsat la locul faptei, ți-ar fi fost mai uşor să tragi nişte concluzii. Tu însă şi aşa te-ai descurcat destul de bine, asta însă nu schimbă situația. Că-i Pierre sau Paulette, cauțiunea tot ar fi intrat în acțiune şi i-ar fi pus în libertate. Problema e alta.

Mă fixă gânditor, cu o blândețe cu care nu mă prea obişnuise. Sufeream şi eu văzându-l cum se chinuieşte şi cum încearcă să-şi ascundă durerile.

— Ce ai de gând să întreprinzi mai departe?

— Nu ştiu, răspunsei eu cu o sinceritate nedesimulată. Există un mort... Există un asasin care-şi recunoaşte fapta, ce altceva aş mai putea să întreprind? Concluzia mea e clară: Paulette a fost cea care a tras în soțul ei omorându-l, iar fratele ei, probabil, pentru a-i salva onoarea, s-a prezentat la Chestură, asumându-şi o crimă pe care n-a săvârşit-o, şi s-a predat în locul ei... Ştiind precis că după acest act de noblețe, va fi eliberat pe cauțiune...

— Raționamentul tău, Căline, îmi place... Ar mai trebui să te întrebi şi ce căuta Nicuşor Ciucă, într-o după amiază umedă şi friguroasă de martie, în grădină? Era în pardesiu când a fost împuşcat?

— Nu, în costum...

— Poftim! Dacă nu mă înşel, ieri a fost o după amiază umedă şi friguroasă... Ți-ai pus sau nu întrebarea?

— Ce-i drept, nu mi-am pus-o.

— Ai stat de vorbă pe îndelete cu servitorii sau cu alți oameni ai casei? Fă un efort ca să afli adevăratul mobil al crimei. Căci dacă a tras Paulette, şi motivația crimei trebuie să fie alta. Continuă-ți investigațiile şi caută cu răbdare răspunsuri la următoarele întrebări: Ce treabă avea Nicuşor Ciucă în grădină la ora aceea? De ce a ieşit în costum? Zici că ea îl aştepta pitită lângă un copac. Deci Paulette ştia că soțul ei va veni în direcția aceea... adică a pistolului. Ai înțeles ce-ți cer? E aproape ora 12... Ziua-i lungă... tot să anchetezi şi să anchetezi... Hai, du-te... Dar, mai întâi, ia batista şi revolverul de aici... n-am nevoie de ele la căpătâiul meu.

Reluai ancheta imediat. Îmi aduc aminte că nici de mâncat n-am prea mâncat în ziua aceea. Văduva lui Ciucă, o femeie încă tânără, cu un mers grațios şi o privire rece şi mândră, ținea trei angajați: o cameristă, o bucătăreasă şi un grădinar care ajuta şi la curățenia generală a locuinței.

Prima surpriză am avut-o în legătură cu Pierre Bălăceanu, „ucigaşul” oficial al lui Nicuşor Ciucă.

Nu era acasă. M-a întâmpinat domnul Tudor Vieru, avocatul său – un bărbat înalt, subțire, brunet, cu un zâmbet cuceritor.

— Îmi pare rău, dar clientul meu, domnul Pierre Bălăceanu, a suferit un şoc nervos, îmi relată el şi, scoțând din servieta sa de piele fină un dosar, îmi întinse nişte hârtii: L-am internat în cursul zilei de astăzi în sanatoriul doctorului Kaufman, într-o stare destul de gravă. Medicul a interzis vizitarea bolnavului.

Avocatul îmi zâmbea curtenitor – avea surâsul vedetelor americane la modă – şi părea foarte dispus să mă ajute.

— Aş vrea, spusei eu, să stau de vorbă cu văduva domnului Nicuşor Ciucă.

Amabil, avocatul mă conduse până la uşa camerei ei. Vru să rămână, dar îl rugai, imitându-i zâmbetul, să ne lase singuri. Nu se supără. Pe doamna Paulette Bălăceanu am găsit-o în fața unei icoane; purta o rochie neagră, mulată pe trupu-i mlădios.

Citea dintr-o carte de rugăciuni. Prezența mea n-a intimidat-o. Mă privea de sus, distant, cu o privire rece. Aflând scopul vizitei mele, îmi zise:

— Aş vrea să fie de față şi avocatul meu.

— Nu e cazul, doamnă.

Rochia ei de doliu răspândea discret acel parfum franțuzesc identificat de Patrolea. Se oprise, dreaptă şi mândră, în fața unui şemineu. O imensă blană de urs se aşternea la picioare. Căpățâna lui rânjea încremenit, arătându-şi colții.

— În clipa când s-a produs crima, unde vă găseați? o întrebai eu.

— Aici, domnule, chiar în această încăpere.

Nu mă lăsai timorat de tonul distant şi dispreţuitor al moşieriţei şi insistai:

— Eraţi singură?

— Nu domnule, cu camerista mea.

Aşadar, avea nu numai un alibi, ci şi un martor.

— Până a fi ieşit din grădină, soţul dumneavoastră unde şi-a petrecut timpul?

— După masa de prânz s-a retras în bibliotecă.

— Ce-a căutat soţul dumneavoastră, la ora aceea, în grădină?

Nu, n-a tresărit: stătea încremenită, ca la fotograf.

— Întrebaţi-l pe fratele meu.

— Ce motiv avea să-l împuşte?

— Nu-l putea suferi... Îl ura chiar... Îl socotea un intrus în familia noastră, mai susţinea că Nicuşor e departe de a fi de viţă aleasă... Tot timpul erau certuri între ei.

— Bine, doar pentru atât să iei viaţa unui om?

— Întrebaţi-l pe fratele meu...

Mă trimitea la fratele ei, iar acesta, apărat de o cauţiune, grasă, se refugiase într-un sanatoriu particular şi-şi instalase, drept paznici, nişte certificate.

Mai mult n-am putut să aflu de la „nefericita” văduvă a celui împuşcat.

Camerista doamnei Ciucă, fostă Bălăceanu, mă cerceta cu un un interes aparte: avea nişte ochi rotunzi şi negri, clipea des, de parcă ar fi vrut să-şi ascundă sclipirile de viclenie. De ce să mint, era drăguţă şi felul ei neruşinat şi provocator de a mă iscodi o făcea şi mai atrăgătoare. Nu părea afectată de faptul că avea „un mort în familie”.

— Domnul Ciucă, stăpânul dumitale... am apăsat eu pe ultimele cuvinte.

— Domnul Ciucă, mă întrerupse ea, nu mi-era stăpân... Nu sunt servitoare, ci cameristă...

— Pardon, zâmbii cu ironie. Domnul Ciucă, stăpânul... acestei case, deci şi al dumitale, a fost împuşcat la ora 17,15. Unde te aflai în acel moment?

— Cum unde? Genele ei mari, frumoase, clipiră, nervos. În camera doamnei...

— De ce?

— Cum de ce? Surâse, privindu-mă din creştet şi până în tălpi. Era ziuă, ceasul când o masam, când îi făceam pedichiura.

Scârba! Mă minţea fără neruşinare, clipind dulce şi ademenitor. I-aş fi tras cu plăcere două palme peste obrajii ei bucălaţi şi catifelaţi.

— Bine, o masai, şi mai departe?

— Doamna a auzit împuşcăturile şi m-a întrebat: „Ce-o fi asta, Ili...?” Eu sunt Ili...

— Vrei să spui Ileana Cuţui... Pe urmă? o îndemnai eu.

O supărasem... sau nu-i plăcea să i se amintească numele Cuţui Ileana.

— Pe urmă?

— Pe urmă, a apărut în odaie domnul Pierre... era de nerecunoscut... Ţinea în mână un revolver şi-i zicea doamnei: „L-am ucis!... L-am împuşcat... Gata! S-a terminat cu impostorul!” A izbucnit într-un râs nebun. Iar doamna a leşinat.

Îi trecuse supărarea. Iarăşi clipea ademenitor, dar şi zeflemitor... „Te mint, îmi spuneau parcă genele ei mari şi rimelate, te mint şi-mi pare bine.”

— Ce căuta domnul Ciucă în grădină?

— Nu ştiu... Domnul Pierre trebuie să ştie. De ce nu-l întrebaţi pe el?

Şi ea, ca şi stăpâna sa, mă trimitea la Pierre Bălăceanu.

Bucătăreasa, o femeie de şaizeci şi doi de ani, cam tare de ureche, mă asigură că nu auzise nici măcar focurile de armă, căci dormea la ora aceea.

— Maică, dacă Ioachim nu mă trezea din somn să-mi spună că domnu' Nicuşor, Dumnezeu să-l ierte, a fost omorât mă trezeam a doua zi, că eram tare obosită.

Îl căutai şi pe Ioachim; locuia la mansardă, într-o odăiță întunecoasă. Îl găsii nervos şi chinuit de gânduri; era un bărbat încă tânăr, negricios, cu o căutătură fixă sub nişte sprâncene negre şi stufoase. Nu ascundea faptul că vizita mea nu-i făcea plăcere. Se retrase crispat lângă un colț al patului, unde rămase în picioare.

Îi pusei prima întrebare:

— Unde erai când s-a petrecut crima?

Tresări şi mă cercetă bănuitor.

— Nu eram acasă... eram plecat. Când m-am întors, am aflat de la Ili, camerista doamnei.

— Ce-ai aflat?

— Că domnu' Pierre l-a împuşcat pe domnul Ciucă, răspunse el, stăpânindu-şi cu greu nervozitatea.

— Pe unde ai umblat dacă n-ai fost acasă?

— Nu mă credeți? se sperie el.

— Poate minți şi vreau să controlez, precizai cu autoritate. Pe unde ai umblat?

Ioachim nu răspunse imediat, iar eu stăruii.

— Am fost în oraş...

— Pe cine ai întâlnit? Cu cine ai stat de vorbă?... Apropo, ți-a sugerat cineva să te duci să te plimbi?

Omul începu să tremure, să-şi frângă mâinile. Se duse până la uşă, o deschise, cercetă coridorul să vadă dacă nu cumva cineva îl spiona. Se convinse, în sfârşit, că nimeni nu trăgea cu urechea. Mi se adresă în şoaptă:

— Domnu' Nicuşor m-a trimis... la iubita lui... are o iubită... o artistă... Vorbea precipitat, speriat. E balerină la Operă. Domnu' m-a trimis la ea cu o scrisoare şi mi-a cerut să mă întorc cu un răspuns. N-am mai apucat să-i dau

domnului scrisoarea asta. Ioachim îmi întinse un plic – mâna îi tremura. Când m-am întors, l-am găsit mort.

Deschisei scrisoarea de faţă cu Ioachim şi citii: Iubitule, sunt nespus de fericită, propunerea ta a venit mult mai curând decât îmi închipuiam... Da am înţeles. Mă voi supune. M-am interesat şi eu: într-adevăr, acceleratul de Bucureşti e la 23,55. Am să fiu la gară... A ta pe vecie, Corina.

Descoperirea mă încuraja. În sfârşit, începeam să întrezăresc mobilul crimei. Îi cerui lui Ioachim adresa balerinei, îl mai sfătuii să nu pomenească nimănui de scrisoare şi, fără a mai pierde multă vreme, pornii în căutarea balerinei Corina Oprescu.

Am avut noroc. Domnişoara Corina Oprescu era acasă: locuia în garsoniera unui bloc situat în centrul oraşului. Bătui în uşă, îmi răspunse, dar refuză să-mi deschidă. Deveni mai conciliantă numai după ce i-am spus că sunt de la poliţie. Îmi deschise uşa morocănoasă. Avea şi motive. Dintr-o privire, pricepui că amanta răposatului Ciucă se pregătea să părăsească oraşul – drept mărturie, două valize pe studio, încă neînchise.

- — Ce doriţi? mă luă ea repede şi pe un ton duşmănos.

Era înaltă, suplă, cu un cap frumos şi parcă mai semeţ decât al doamnei Bălăceanu. Intrai direct în subiect:

— În după-amiaza zilei când Nicuşor Ciucă a fost împuşcat (cunoaşteţi acest nume, nu-i aşa?), Ioachim, omul său de încredere, v-a adus o scrisoare... Vă rog să mi-o arătaţi...

— N-o mai am! Am rupt-o! se răsti ea. Nu mai există nicio scrisoare... Nu mai există niciun Nicuşor Ciucă.

Nu mă poftise să iau loc. Amândoi stăteam în picioare.

— După părerea dumneavoastră, cine şi de ce ar fi fost interesat să-l împuşte pe Nicuşor Ciucă?

— Nu ştiu! Nu ştiu nimic... În orice caz, nu eu l-am împuşcat.

Îşi stăpânea anevoie nervii, lacrimile; acum se uita ţintă într-un colţ al încăperii.

— Ieri noaptea, urma să vă întâlniţi cu amantul dumneavoastră pe peronul gării, la trenul de 23,55. Unde aveaţi de gând să fugiţi?

Privirile ei se întoarseră încet şi bănuitor spre mine; apoi căzu într-un fotoliu şi se lăsă pradă unei crize de nervi. Hohotele ei de plâns îmi puneau răbdarea la grea încercare. O lăsai să se descarce în voie. Când în sfârşit, se potoli, o întrebai:

— Sunt în posesia scrisorii dumneavoastră trimisă lui Nicuşor Ciucă prin mijlocirea lui Ioachim. Vreţi să v-o citesc? Nu? Cu atât mai bine... Atunci vă cer să-mi răspundeţi la întrebarea formulată înainte: Ce-aţi pus la cale?

— Nicuşor era de mai multă vreme în conflict cu soţia lui, începu ea să povestească după ce-şi aprinsese o ţigară. De fapt, nu s-au înţeles niciodată... S-a căsătorit cu Paulette Bălăceanu nu din dragoste, ci forţat de împrejurări. Voia de mult s-o părăsească... Mă iubea. De mai bine de un an de zile trăia cu mine... El mi-a propus să fugim împreună la Bucureşti şi să ne aranjăm acolo. Eu am acceptat. Organizându-ne fuga, am aflat că, la sfatul socrului său care, cred că ştiţi, locuieşte la conacul lui din C..., Nicuşor a ascuns chiar în grădina casei lor o cantitate însemnată de „cocoşei”. O parte din ei reprezenta averea lui Nicuşor primită drept dotă. Cealaltă parte îi aparţinea lui Paulette şi lui Pierre Bălăceanu. Nicuşor avea intenţia de a-şi părăsi casa şi nevasta, dorea să intre în stăpânirea averii... Asta-i tot ce ştiu...

Mărturisirea balerinei mi se păru revelatoare; aşadar, nu era vorba de o dramă pasională, cum îmi închipuisem, ci

de o luptă acerbă pentru aur, pentru „cocoşei”. Deodată, îmi amintii că nu departe de locul unde descoperisem tuburile celor trei gloanțe mortale, observasem că pământul fusese scormonit, dar nu acordasem acestui amănunt nicio atenție.

— Ați rupt, într-adevăr, scrisoarea lui Nicuşor Ciucă?

— Da...

— De ce?

Nu-mi răspunse. „Frumoasă fată! îmi ziceam, privind-o cu coada ochiului. Cu siguranță că s-o fi trăgând şi ea dintr-o familie de oameni modeşti. Şi uite ce a ajuns: o prostituată.. Deodată, de parcă mi-ar fi ghicit compasiunea, se hotărî să spargă tăcerea:

— Mint! N-am rupt-o... Acum două ceasuri am primit pe neaşteptate vizita unui avocat, avocatul familiei Bălăceanu, care mi-a cerut să-mi țin gura, că numai aşa pot să-i apăr iubitului meu onoarea, că tăcerea ar fi spre binele meu... Mi-a oferit o sumă destul de însemnată în schimbul scrisorilor ce le am de la Nicuşor... Sunt o fată săracă... Pot eu să mă lupt cu Bălăcenii? Ce era să fac cu scrisorile? I le-am dat. Am primit pe ele o sumă frumuşică... Douăzeci de „cocoşei”... aur curat... Sincer vorbind, mi-au picat la vreme, căci am de gând să părăsesc oraşul ăsta şi să-mi caut norocul pe alte meleaguri... Cred că am voie să părăsesc oraşul? se interesă ea, cuprinsă de o bruscă îngrijorare.

— Desigur, mai întâi o să vă rog să-mi dați în scris tot ce mi-ați declarat verbal, dar şi ceea ce a rămas încă nemărturisit...

Am părăsit locuința Corinei Oprescu târziu. Oraşul mă aştepta cufundat în beznă şi ceața călduță a unei primăveri ce-şi crea anevoie drum. Declarația balerinei o aveam în buzunar. Mă gândeam la coala aceea de hârtie ca la o bombă, care, odată declanşată, va pulveriza moralitatea unei familii cu blazon...

Mergeam prin noapte, străbătând străzile pustii.

Până la Chestură mai aveam o bucată bună de drum.

„Barem de l-aş găsi pe chestor, îmi ziceam, să-i raportez concluziile investigaţiilor!” Mergeam şi mă gândeam la seceta care bântuia în toată ţara, la cazangerie – o părăsisem în plin şomaj; mă gândeam la încăierarea pentru „cocoşei” a onorabilei familii Bălăceanu. Analizând declaraţiile balerinei Corina Oprescu – nefericită, se şi văzuse scăpată de mizerie – îmi devenise cât se poate de clar că, Paulette Ciucă îşi omorâse cu sânge rece soţul chiar pe locul unde familia Bălăceanu îşi ascunsese comoara.

Mergeam şi mă gândeam cu încântare că, încă în cursul acelei nopţi sau cel mai târziu mâine de dimineaţă, voi scoate la lumina zilei unul din merele de aur ale discordiei.

5
O AFACERE CU... PENICILINĂ

Cel care mă chemase la faţa locului mă aştepta patrulând nervos în dreptul unei uşi. Palierul era pustiu şi întunecos. Zărindu-mă, se opri şi mă fixă stăruitor.

— Nu vă supăraţi, sunteţi comisarul Musceleanu? mă întrebă el cu o anumită reţinere în glas.

— Da. Dumneavoastră mi-aţi telefonat?

Purta pe cap o pălărie neagră, uzată, cu borul tras pe ochi; fruntea îi năduşise brusc.

— Îmi permiteți... Lucescu Dorin, se recomandă el şi îmi întinse o mână moale... Eu v-am telefonat... Pe aici.

Înainte de a intra, îl întrebai:

— Ați găsit uşa descuiată?

— Am bătut de câteva ori, apoi am încercat-o... nu era încuiată. Am intrat... Doamne, mai bine nu intram!

Omul tremura de parcă ar fi fost scuturat de friguri. Am apăsat clanța şi am deschis uşa; s-a auzit un scârțâit enervant. Am nimerit într-un vestibul, iar de acolo, într-o odaie nu prea mare, mobilată sărăcăcios.

— Acolo! E în pat... e mort... auzii vocea gâtuită a celuilalt. Lucescu nu mă urmase, rămăsese în prag. Să ştiți că nu m-am atins de el.

Mă apropiai de pat. Mortul zăcea într-o rână, ghemuit şi încovoiat... îngheboşat, cu fața la perete. Mă aplecai să-i văd mai bine chipul de ceară. Murise în somn, chinuit, pesemne, de o durere scurtă şi fatală. Trăsăturile feței îi erau crispate. Pătura îi alunecase dezvelindu-l; purta o pijama decolorată şi cârpită în coate.

Un scaun fixat lângă pat ținea loc de noptieră; înainte de a se vârî în aşternut, stăpânul locuinței îşi aşezase cu grijă costumul pe speteaza scaunului: trebuie să fi fost un om căruia nu-i displăcuse ordinea – totul se găsea aşezat cu acuratețe la locul său. Pe „noptieră”, un pahar cu puțină apă pe fund şi o cutiuță de tablă deschisă; în cutiuță, două tablete albe, de mărimea unor aspirine. Pipăii buzunarele hainei, în căutarea actelor. Erau acolo: din buletinul de populație rezulta că aparținea lui Avancu Romulus, originar din Bucureşti, născut în 1910. Murise deci la treizeci şi şase de ani, în floarea vârstei. Mă uitai la omul care-mi telefonase: trecuse, în cele din urmă, pragul încăperii şi fața sa era la fel de galbenă cu cea a mortului.

— Cum mi-ați spus că vă cheamă? Lucescu, îmi pare...

— Da... Lucescu Dorin, răspunse şi, din pricina căldurii, îşi descheie pardesiul.

— Îi sunteți rudă... prieten?

— Cum să vă zic?!... Prieten, e prea mult spus... Am fost amici, căci...

— La ce oră ați intrat în casă şi cu ce scop?

— Cred că am intrat în jurul orei zece şi un sfert. N-am ceas. Aşa că n-aş putea să vă răspund chiar cu precizie... Ştiți... Avancu mi-e coleg... de serviciu. Asta am vrut să declar. Suntem amândoi funcționari la depozitul de medicamente „Doctor Toma Slăvescu”.

Ochii îmi căzură din nou pe cele două tablete din cutiuță. Lucescu îmi surprinse privirea şi socoti că era dator să mă lămurească:

— E un somnifer... „Luminal” de proveniență germană. Obişnuia să ia... avea insomnii.

Lucescu tăcu. Mă întorsei cu fața spre el. „Ce repede se pierd unii oameni în asemenea împrejurări!” mi-am spus. Buza de sus, plină şi umedă, tremura.

De sub pălărie, i se prelingeau pe obraji broboane de sudoare.

— La ora zece şi un sfert ar fi trebuit să fiți de mult la serviciu, observai eu.

— Nu!... Ba da... desigur... Doamne, ce-i cu mine? Mi se împleticeşte limba de parc-aş fi beat! Domnul Niki m-a trimis. Niki Slăvescu... fiul patronului... De fapt, el conduce afacerile depozitului şi ale tatălui său. M-a trimis să văd ce-i cu Avancu, de întârzie... că avea de încheiat nişte lucrări.

— Când ați ajuns aici ați găsit uşa deschisă?

— Am mai declarat... Am bătut, nu mi-a răspuns nimeni... Atunci, am apăsat clanța... mă credeți sau nu, dar aşa a fost, adăugă el. Părea că ar fi gata-gata să izbucnească

în plâns. L-aş fi lăsat să plece în plata Domnului, dar murise în condiții suspecte şi se cereau îndeplinite nişte formalități.

Luai de pe scaun cutiuța cu cele două tablete şi le cercetai îndeaproape, cu o vie curiozitate. În ceea ce mă priveşte, mă bucuram încă de un somn bun iar la somnifere nu apelasem niciodată.

— De unde şi le procura? Direct din depozit?

— Da... Ne-a mai rămas o rezervă. Ştiu că Avancu înghițea seară de seară câte un somnifer.

— De la ce doză în sus încep să fie toxice?

— Nu ştiu... nu sunt farmacist; ştiu doar că sunt puternice...

Răspunsul lui Lucescu mă duse cu gândul asupra cauzei decesului: a) sinucidere; b) un simplu accident provocat de o excesivă folosire a medicamentului. Cercetai atent prin încăpere; speram să dau peste acea scrisoare explicativă despre care Patrolea îmi vorbise în nenumărate rânduri. „Scrisoarea pe care sinucigaşul o lasă face parte din psihologia acestuia, mă instruise bătrânul criminalist cu luare-aminte.

Dintr-o sută de sinucigaşi, nouăzeci şi cinci îşi justifică gestul în scris. Sunt însă şi excepții. „Să mă fi pomenit dintr-o dată în fața unei excepții? În ciuda cercetărilor mele, nu reuşii să găsesc nicio scrisoare.

Revenii din nou la Lucescu. Acesta nu se clintise din loc. Mă privea cu aceeaşi nelinişte în priviri, transpirând din abundență.

— Avancu locuia singur? Nu era căsătorit, n-avea familie?

— A fost căsătorit, dar a divorțat acum un an şi mai bine. Ea l-a lăsat... L-a lăsat şi a plecat. După câte ştiu, nu se prea potriveau.

— N-a suferit de pe urma divorțului?

— Nu. A fost chiar foarte bucuros că a scăpat de ea.

„Da, accident sau, poate, sinucidere, gândeam, examinând nu ştiu a câta oară expresia de crispare pe fața mortului. Să vedem ce-o să ne spună autopsia.”

— Vreo femeie în viața lui?

— Nu ştiu... nu țin minte să fi auzit.

Deodată, în liniştea ce se lăsase, se auziră câteva bocănituri în uşă. Fără să vreau, tresării. Lucescu holbă la mine nişte ochi speriați, de parcă mortul în persoană ar fi ciocănit. Bătăile se repetară. Rostii cu o voce nefiresc de tare:

— Poftim!

Uşa se deschise. O femeie scundă, grasă, trecută de cincizeci de ani, îmbrăcată într-un pardesiu vechi şi demodat, se opri brusc în prag.

— Pardon, zise şi vru să se retragă.

— O clipă, doamnă! o reținui. Îl căutați, cumva, pe domnul Avancu?

— Da. Am crezut că-i acasă. Sunt o vecină a lui.

Vorbea agitând un coş împletit din papură.

— Doamnă, spusei eu cu o voce metalică, domnul Romulus Avancu, vecinul dumneavoastră, a murit...

Femeia icni speriată, lăsă să-i cadă coşul şi-şi duse instinctiv mâna la gură, de parc-ar fi vrut să-şi oprească un țipăt. Izbuti anevoie să şoptească:

— Mort?!... Cum vine asta?!?... Imposibil... Aseară a trecut pe la mine... În definitiv, cine sunteți dumneavoastră? îşi regăsi ea prezența de spirit.

— Poliția... Mă legitimai arătându-i insigna ascunsă sub reverul hainei. Deci, aseară a trecut pe la dumneavoastră. La ce oră?

— Târziu... aproape de unsprezece. S-a scuzat... Venise cu un pachet. Mi-a spus că ar vrea să-l lase la mine pentru câteva zile. „Lasă-l”, i-am zis. Pe urmă, m-a rugat să-i

cumpăr, dacă mă duc la piață un kilogram de cartofi, că tare i s-a mai făcut poftă de cartofi prăjiți...

Femeia nu îndrăzni să înainteze. Ochii i se umeziră. Cuvintele ei îmi spulberaseră prima ipoteză. Rezulta că, în ajun, Romulus Avancu nu se gândise să-şi pună capăt vieții, ci să mănânce o porție bună de cartofi prăjiți.

— Cum vi s-a părut, necăjit sau bine dispus?

— Era într-o dispoziție neobişnuită. Chiar i-am şi zis: „Ce vesel este în seara asta, domnule Avancu!... „Era el vesel, însă obosit, umblase mult, nu ştiu pe unde. Mi-a lăsat pachetul...

„Pachetul... iată încă un indiciu că Avancu nu intenționa să se sinucidă, gândeam. L-a lăsat, promițând că o să treacă să-l ia după câteva zile. Da de ce-l lăsase?”

— Unde locuiți?

— Alături... uşa din dreapta, preciză ea. Apoi, se uită lung la Lucescu, de parcă abia în clipa aceea l-ar fi descoperit... Pe dumneata te-am mai văzut pe la domnul Avancu... Parcă şi azi dimineață te-am văzut... când m-am dus la piață... eram pe palier...

— Vă rog să-mi aduceți pachetul ce vi l-a încredințat, intervenii eu.

Femeia îşi luă coşul şi ieşi, lăsând uşa de la intrare întredeschisă. Cuvintele ei îl neliniştiseră pe Lucescu şi mai mult. Zise umil şi înfricoşat:

— Ştiți... m-a văzut... când... vă aşteptam...

Vecina lui Avancu reveni destul de repede. Intră, puse pe masă pachetul, pe urmă, când se răsuci, zări mortul.

— Doamne! țipă ea scurt.

Se retrase spre uşă; mâinile-i tremurau. Pachetul de pe masă nu era prea mare; fusese bine ambalat şi legat cu o sfoară subțire.

Am scos briceagul şi am tăiat sfoara în câteva locuri; în clipa aceea mă stăpânea gândul că, în sfârşit, voi găsi în

pachet explicația morții lui Avancu. Am înlăturat ambalajul. Pe neașteptate, auzii glasul stins al lui Lucescu:

— E penicilină... Penicilină americană...

Ieșiră la iveală șase cutii de carton ambalate ermetic, așa cum, pesemne, fuseseră expediate de fabrică.

— Domnule Lucescu, nu vreți să fiți ceva mai explicit?

Femeia rămăsese lângă ușă, cu mâinile împreunate la piept, ca pentru o rugă; nu-și mai lua ochii de la cadavrul lui Avancu.

— Sunt cutii cu penicilină... din depozitul nostru... Le-am recunoscut... Sunt din seria celor sustrase din depozit... În ultima vreme, din depozit a dispărut o cantitate importantă de medicamente...

Tăcu, speriat parcă de propriile sale cuvinte. Cutiile de penicilină, ultimele mărturisiri ale lui Lucescu, mă descumpăniră rău de tot. Deci, dac-ar fi să-i dau crezare, Avancu era pur și simplu... un hoț de medicamente. Pe urmă, ceva îl îndemnase să se sinucidă...

— Cunoșteați conținutul pachetului? Întrebarea o adresasem femeii.

— Nu, declară ea. De altfel, era pentru prima oară când Avancu mi-o intrat în casă și mi-o lăsat ceva în grijă...

Căutai privirile lui Lucescu; le descoperii înfricoșate sub borul mare al pălăriei pe care uitase să și-o scoată.

— Când s-a constatat dispariția medicamentelor?

— Acum zece zile, răspunse Lucescu.

— Cazul a fost reclamat poliției?

— Nu știu... Domnul Niki, fiul patronului, ar putea să vă dea informații mai exacte. Eu... eu... ce să vă zic?... Sunt uluit... Ce să caute penicilina la Avancu? Îmi părea un om drept și cinstit...

— Chiar foarte cinstit și cumsecade, se grăbi să confirme vecina.

Cazul nu mi se părea deloc simplu. În prezența celor doi, am trecut la efectuarea percheziției. Îmi închipuisem că voi scoate la iveală şi alte medicamente sustrase şi dosite. M-am înşelat. N-am găsit absolut nimic. Ajunsei, astfel, din nou la concluzia că numai autopsia mai poate să mai aducă o rază de lumină…

Pe urmă, toată ziua mi-am pierdut-o în investigații şi încheind tot felul de formalități. Abia la nouă seara, medicul legist mi-a putut oferi un răspuns: „A murit otrăvit… arsenic… Însă în sânge am găsit şi o doză mărită de barbiturice… dar nu barbituricele i-au provocat moartea.”

În ziua următoare, îmi căzu sub ochi oficiosul local al unuia dintre cele două partide care dominau viața politică a oraşului. Un titlu mare, cules pe pagina întâi, cu litere mari şi groase, îmi atrase atenția:

„Un preşedinte de sindicat – hoț. Furtul de medicamente de la firma „Slăvescu şi fiul”. Prins asupra faptului, hoțul se sinucide. Cine sunt aşa-zişii sindicalişti?” Relatând moartea lui Avancu, autorul articolului găsise un prilej de a deschide o campanie furibundă împotriva celuilalt partid. Articolul era semnat de un oarecare „Ion Neînduplecatu”. Patrolea mă găsi citind.

— Ce ai, domnule Musceleanu? mă întrebă el, aşezându-se calm şi indiferent la masa lui marcată cu pete de cerneală.

Îi întinsei ziarul, arătându-i articolul. După ce-l citi, îşi miji ochii la mine, de parc-ar fi vrut să mă vadă mai bine şi, astfel, să mă şi înțeleagă. Vorbi, nu fără o uşoară ironie:

— Eh, lovitură de „boss” sindical! Nu se compară cu cele ale miniştrilor! Alea lovituri. Afacerea „Skoda”... Afacerea avioanelor „Potez”... a „coşciugelor zburătoare”, cum mai erau numite. Un pumn de medicamente! Ce, asta-i… „panama”?!

Într-un fel, avea dreptate, însă, dintr-un soi de mândrie prost înțeleasă, am preferat să tac.

— Eşti foarte tânăr, Căline, şi după părerea mea nu numai în poliție eşti foarte tânăr, ci şi în politică, înainte vreme, ziarele erau pline de asemenea scandaluri... Da' să ne întoarcem la oile noastre... Să lăsăm deoparte ce scrie ziarul. Să facem abstracție de Avancu – sindicalistul. Tu, ajutor de comisar, poți să dovedeşti că Avancu nu a furat, că nu a fost hoț?

— Deocamdată, nu.

— Păi vezi? Atunci de ce te înfurii? Judecă lucrurile la rece.

— Adică, să nu-mi manifest simpatiile sociale?

— Poate! zâmbi sarcastic bătrânul comisar.

Bineînțeles, mă stăpânii să nu izbucnesc. De când cu fibromul acela ce i se descoperise la plămâni, Patrolea se lăsase de fumat. Se mulțumea, în schimb, să-şi vâre nasul subțire într-o tabacheră cu tutun ieftin şi iute şi să-l miroase.

— Hai, dovedeşte-mi că Avancu n-a furat.

— Am să încerc să dovedesc. Există ceva care mă intrigă peste măsură, încercai eu să-mi justific furia. Mă întreb cine o fi furnizat ziarului ştirea? Cine a informat redacția că din depozit s-au furat medicamente? A depus firma „Slăvescu” pe birourile noastre vreo reclamație în acest sens?!

— Îmi place, domnule Musceleanu, de data asta ai mers direct la țintă. Deşi am oroare de cazurile care put a politică, o să te ajut... Află că îl cunosc pe semnatarul articolului.

— Pe Ion Neînduplecatu?!

— E o lichea... Îl am la mână cu multe.

Patrolea se uită la ceas, ridică receptorul şi după ce formă un număr, îl auzii vorbind:

— Alo, cafeneaua?! Lăzărică, tu eşti, mă? Să nu-ți mai recunosc glasul! Patrolea la telefon. Să nu-mi spui că te-a prins tremuriciul. Cu ce poți să mă ajuți? Cu multe, mă, cu multe... „Şobolanul” e la tine? Ştiam eu... e ora lui de biliard. Pofteşte-l la telefon.

Patrolea se uită înveselit la mine.

— „Şobolanul??! râsei eu potolit.

— Ce să-i faci! Fiecare cu... firma lui. Îmi făcu semn să tac. „Şobolane”, tu eşti? Iartă-mă... Ți-am întrerupt partida? Drăguță, ia vino tu în trap până la Chestură, că am o vorbuliță cu tine... Las' c-o să vezi tu când o să ajungi aici. Hai, hai, nu fi prea curios! Hai, mânămăgarul, da' cât mai rapid!

Puse receptorul la loc. Se făcu linişte. Îmi zâmbi încurajator, apoi îşi vârî iarăşi nasul în tabacheră.

Când să-l ridice, îmi zise:

— Nu fi îngrijorat, o să vină îndată...

Zece minute mai târziu, „Şobolanul” intră valvârtej în biroul nostru. Îmi aruncă o căutătură de om speriat; în clipa aceea am avut impresia că mă cunoştea. Era un bărbat la patruzeci de ani, scund, cu o mutră ascuțită, ca de şobolan.

— Şefule, m-ai chemat, am venit!

Deşi nimeni nu-l poftise să ia loc, se aşeză pe un scaun picior peste picior. Patrolea îl sfredeli cu privirile sale dure şi amenințătoare. Avui impresia că „Şobolanul” se înfiorase. Deschise gura:

— Ce-i şefule, ce-am mai făcut că te uiți aşa la mine?

Patrolea îi întinse ziarul:

— De unde ai ciugulit ştirea asta?

— Cum, şefule, chiar crezi că-i textul meu?...

Doar ştii foarte bine că „Ion Neînduplecatu” e un pseudonim al redacției...

— Mă „Şobolane”, dacă eu nu-ţi mai cunosc stilul, atunci cine, mă? Cine ţi-a furnizat informaţia? Nu încerca să mă duci cu zăhărelul.

— Şefule! i se adresă „Şobolanul” rugător.

— Mă, te-am scos în câteva rânduri din rahat? îi aminti Patrolea de ceva ce ştiau numai ei doi. Te-am scos!

— Umbli la sentimente, şefule, nu uit ce-ai făcut pentru mine, se dădu el bătut. Am primit un telefon la redacţie... un telefon anonim... Dragă redacţie, aşa şi pe dincolo... „O bombă!” mi-am zis. Am pornit la treabă, m-am dus la Avancu acasă, la morgă, apoi la depozit...

— Bine. Bine că ai fost, că ai umblat, ştim noi. Cine însă ţi-a strecurat informaţia că Avancu ar fi furat?

— Păi, chestia asta n-am mai scris-o eu, ci redactorul şef... el e cu partea politică. Eu, şefule, în politică nu mă mai bag... nu-i de nasul meu...

— Minţi!

— Cum să te mint, şefule? Crezi că am înnebunit? Ce, ne cunoaştem de ieri, de alaltăieri?

— Minţi! Şterge-o de aici!... Să nu te mai văd înaintea ochilor! îl concedie Patrulea cu un dispreţ făţiş. Să nu îndrăzneşti să mai apelezi la mine vreodată!

— De ce, şefule?

— Pentru că minţi cu neruşinare.

— Ba nu mint.

— Dă-mi cuvântul tău de onoare, se îmbună comisarul.

— Pe cuvântul meu de onoare!

„Şobolanul” dispăru la fel de repede cum se ivise.

— Ascultă, Căline, cu tot „cuvântul lui de onoare”, a minţit... Ia-te imediat după dânsul, mă sfătui Patrolea. Să nu-l scapi din ochi niciun moment.

Am ieşit din birou ca din puşcă. A fost o zi grea, dar spre satisfacţia mea, încununată de succes. Când pornisem cercetările, mărturisesc fără ocol, nu-mi închipuisem că o să

le închei în cea de-a treia zi, spre seară, şi că Patrolea în persoană avea să mă felicite.

— Uite, Căline, eu n-o să mă amestec în ascultarea împricinaţilor îşi preciză Patrolea poziţia ducând tabachera la nas, ci o să stau cuminte la locul meu şi o să te asist... Vreau să ştiu însă cu cine ţi-ai propus să începi?

Căldura cu care-mi vorbise bătrânul criminalist îmi strecură în suflet o undă de încredere.

— Alături, în camera de arest, îl am pe Nertea Vasile, om de serviciu la depozitul lui Niki Slăvescu; iar dincolo, în sala de aşteptare, se află doctorul Naum. Vreau să încep cu doctorul...

— Foarte bine, încuviinţă Patrolea.

Mă ridicai de la locul meu, ieşii în sala de aşteptare, de unde revenii însoţit de doctorul Naum, un bărbat respectabil, în etate, cu un cap pleşuv şi cu o anumită distincţie în priviri.

— Domnule doctor, v-am invitat la Chestură pentru a ne da câteva lămuriri, începui eu după ce invitatul luase loc în dreptul biroului meu. Bănuiţi despre ce este vorba... Ca să înţelegi şi mai bine, aş vrea să vă încunoştiinţez că dincolo – arătai cu capu peste umăr, către o uşă – se afla depus Nertea Vasile. A fost la dumneavoastră?

Întrebarea îl făcu să-şi încrunte sprâncenele stufoase şi cărunte. Recunoscu imediat că Nertea trecuse „în cursul zilei de ieri” pe la dânsul.

— Pe Romulus Avancu l-aţi cunoscut?

— Da, l-am cunoscut.

Răspunsul lui mă satisfăcu; doctorul părea hotărât să nu-mi facă greutăţi.

— Când l-aţi văzut pe Avancu ultima oară?

Doctorul nu răspunse imediat; sesizase, probabil, că era atras, puţin câte puţin, într-o situaţie delicată pentru el.

— Cu trei zile în urmă, spre seară, a venit la mine şi mi-a vorbit în numele sindicatului pe care-l reprezenta, a făcut apel la conştiinţa mea de medic să-l ascult cu atenţie până la capăt. L-am ascultat. Mi-a explicat că din depozit s-ar fi sustras o cantitate însemnată de medicamente... care aveau să ia, desigur, calea speculei... I-am cerut câteva explicaţii. Mi-a răspuns că era pe cale de a-i descoperi pe cei care patronau furturile... M-a atacat apoi frontal: „Ştiu că omul nostru de serviciu, Nertea, v-a vândut penicilină”. „N-am negat. Mi-a cerut atunci să i-o arăt... I-am satisfăcut şi rugămintea asta.

Mi-a demonstrat cât se poate de clar că penicilina procurată de Nertea era sustrasă din depozit. Mie însă Nertea îmi dăduse o cu totul altă explicaţie.

Avancu m-a convins să-i predau cantitatea de penicilină cumpărată de la Nertea, făgăduindu-mi că, după ce-i va demasca pe autorii furturilor, mi-o va înapoia... Iată, a întocmit şi un soi de chitanţă...

Doctorul îmi întinse o hârtie scrisă de mână. Da, era un „act” prin care Avancu atesta ridicarea cantităţii de penicilină. În scrupulozitatea sa, mersese până acolo încât în chitanţă notase şi seria cutiilor.

Scosei din dulap pachetul confiscat la domiciliul lui Avancu.

— Cunoaşteţi acest pachet? Ştiţi ce conţine?

Nu mă uitam la Patrolea, dar îi simţeam prezenţa.

— Cum să nu... e pachetul cu penicilină pe care i l-am predat lui Avancu.

— Nertea v-a vândut penicilina cu suprapreţ, Nu-i aşa? I-aţi cerut lui Nertea explicaţii cu privire la provenienţa penicilinei?

— Desigur... M-a asigurat că a obţinut-o de la un ziarist italian contra unor „cocoşei”.

— Deci, i-aţi plătit în „cocoşei”?

— Da!

— Cu ce scop v-a vizitat ieri după amiază?

— S-a interesat dacă Avancu a trecut pe la mine. De la el am aflat că Avancu a fost găsit mort... că s-ar fi sinucis, pentru că ar fi furat medicamente... Atunci, m-am ferit să-i spun că Avancu a trecut pe la mine.

— Vă mulțumesc, domnule doctor, vă rog acum să treceți din nou dincolo, în sala de aşteptare...

Doctorul ieşi. Patrolea mirosea într-una tutun, fără să scoată o vorbă. Mă urmărea în tăcere... Deschisei uşa camerei de arest preventiv şi-l poftii pe Nertea la interogatoriu. Intră cu capul în jos, ca un taur îndărătnic şi gata de luptă. Se aşeză pe scaunul unde înainte şezuse clientul său, doctorul Naum.

— Ieri după-amiază te-ai întâlnit în fața cafenelei lui Lăzărică cu ziaristul Flavius Marcu zis Ion Neînduplecatu zis şi Şobolanul" de la ziarul „Flacăra oraşului"?

— Nu cunosc pe nimeni de la ziar. Sunt un simplu om de serviciu.

— I-ai înmânat un plic cu bani.

— Scorneli! se supără omulețul cu obrajii năpădiți de o roşeață bolnăvicioasă.

— După ce te-ai despărțit de „Şobolan", ai trecut pe la cabinetul Naum. Cu ce scop?

— N-am vizitat pe nimeni...

— Bine, dă-mi în scris că nu te-ai întâlnit cu el!

Nertea nu şovăi. Luă coala de hârtie întinsă de mine şi declară negru pe alb că nu se întâlnise cu doctorul Naum.

— Prea bine! exclamai eu, după ce citii declarația.

Mă ridicai de la birou şi-l poftii din nou pe doctorul Naum în „cabinetul" nostru. Pe fața lui Nertea nu se clinti un muşchi: se uită la doctor ca la un străin.

— Domnul Naum, îl cunoaşteți?

— Da.

— Cine e?

— Vasile Nertea, de la depozitul „Slăvescu”.

— Ați cumpărat sau nu de la acest individ o anumită cantitate de penicilină?

— Da, am cumpărat şi i-am plătit-o în „cocoşei”.

— Minte! sări Nertea cu o violență pe care nu i-aş fi bănuit-o. Bate câmpii... Unde ne-am întâlnit? Cine ne-a văzut? Nu credeți că are nevoie de martori?

— Domnule doctor, ați cumpărat penicilină în prezența cuiva? întrebai eu, zâmbind ironic.

— Nu!

— Vedeți? sări Nertea victorios. N-are martori şi, dacă n-are, eu îl dau în judecată pentru calomnie.

— Copăcel, domnule Nertea, copăcel, îl povățuii eu.

Îi mulțumii doctorului, învoindu-l să plece. Rămăsei iarăşi față în față cu Nertea.

— Ai nevoie de martori, domnule Nertea? Foarte bine... O să-ți aducem noi şi martori. În aceeaşi clipă mă străfulgeră un gând. Scosei din sertar declarația lui Lucescu şi, uitându-mă amenințător la arestat, îi vorbii: Domnule Nertea, iată, am aici un raport al lui Romulus Avancu, pe care el l-a înaintat Consiliului sindical județean... O să-ți citesc ce scrie Avancu în raport: „De la o vreme, patronul şi sluga sa, Nertea Vasile, au sustras cantități însemnate de medicamente, pentru a le vinde la suprapreț contra valută forte sau aur... Am întreprins cercetări, am stat de vorbă cu medici şi farmacişti cinstiți.

Am aflat că medicamentele sustrase sunt valorificate de patron prin mijlocirea omului său de încredere, Nertea. De pildă, doctorul Naum i-a plasat penicilina, contra cocoşei...”

— Minte, strigă Nertea. Vreau martori, nu vorbe!

— Tu minți! mă răstii eu la el. Uite aici penicilina pe care ai vândut-o doctorului Naum. Pusei pe masă

medicamentele. O să le confruntăm cu facturile patronului tău şi atunci o să vedem cine minte.

— Nu mă pricep eu la de-alde astea. Să vă dea lămuriri domnul Slăvescu şi nu eu... Chemaţi-l pe dumnealui...

— Să-l chemăm?! De unde? Nu ştii ce a făcut Slăvescu după ce a aflat că te-am arestat?

Nertea se ridică brusc în picioare.

— Ce-a făcut?

— Crezi c-a stat cu mâinile în sân?

— Ce-a făcut?

— Ăla, hoţ, domnule, nu ca de-alde voi! Credeai c-o să rămână să te scoată pe tine din belea? insinuai eu în continuare, urmărind deruta lui Nertea. A „plecat” rapid în străinătate să „cumpere” alte medicamente, îl minţii. Mai bine şezi şi povesteşte-ne frumuşel cum aţi sustras medicamentele unde le-aţi depozitat şi cum l-aţi omorât pe Avancu...

— Nu, nu, nu eu l-am omorât, n-am niciun amestec în omor! se apără Nertea, căzând moale pe scaun. Patronul... când Avancu l-a rugat să-i dea zece tablete de Luminal „Bayer”, patronul i-a strecurat, printre tablete... şi una otrăvitoare... Mi-a spus: „Vasile, în zece zile scăpăm de el”. Voia să scape de Avancu, căci ne mirosise...

— Şezi şi scrie totul.

Patrolea îşi ascunse tabachera în buzunar. Mă luă de braţ şi îmi spuse:

— Îmi pare rău că n-am voie să beau. Ne-am fi cinstit cu o ţuică... Eşti pe drumul cel bun... ca mâine o să mă întreci.

6
SFÂRŞITUL DETECTIVULUI PIK

Într-o după-amiază înăbuşitoare de vară, stăteam la măsuţa mea şi răsfoiam albumul cu fotografiile unor infractori celebri şi mai puţin celebri. În spatele meu, bătrânul criminalist Patrolea. În picioare, cu mâinile înfundate în buzunarele pantalonilor, îmi oferea, când şi când câte o explicaţie.

— Cu ăsta am avut de-a face în '37... Traficant de carne vie... Era un bărbat prezentabil, chiar frumos... I se agăţase o poreclă nostimă – „Ducele de Malta”... Îl căutau mai toate poliţiile din Europa... L-am arestat, i-am dat însă drumul din lipsă de dovezi... Era uimitor de inteligent...

Soarele asfinţea; îl zăream prin fereastra zăbrelită a Chesturii. Un ventilator vechi huruia surd răcorindu-ne frunţile. Îmi dădeam seama că lui Patrolea îi făcea plăcere să-şi reamintească trecutul, privind peste umărul meu albumul cu fotografii, la rândul lor îmbătrânite.

— Iată-l şi pe Gică Mălăiţă, zis „Lordul”, zis „Casanova”. Trecea drept cel mai elegant infractor din ţară. Excroc sentimental şi hoţ de bijuterii...

Poliglot... Vorbea engleza, franceza, germana...

Mult m-a mai hărţuit până l-am prins... L-am arestat, în cele din urmă, într-o cameră de hotel..

Când l-am „umflat”, avea în şifonier zece costume, cincizeci de cămăşi din mătase naturală şi popini italian, cinci perechi de pantofi... A durat cam mult până l-am văzut împachetat.

Ascultam explicațiile comisarului cu o bucurie infantilă; mă încerca dorința să-l rog să-mi povestească amănunțit istoria fiecărui infractor, a fiecărei fotografii. Ascultam explicațiile şi-mi imaginam un Patrolea tânăr, viguros, sobru, pătrunzând în camera ocupată de Gică Mălăiță, zis „Casanova”, şi declarându-l arestat.

— Ăsta e faimosul Berilă... monstrul care a terorizat, cu crimele sale, Brăila... un caz patologic, după părerea mea. În Bucureşti nu şi-a făcut simțită prezența... ne-au fost remise două fotografii şi semnalmentele, mă lămurea comisarul, săltându-se în vârful picioarelor.

Deodată, câteva ciocănituri discrete în uşă ne-au întrerupt instructiva „lectură” a albumului.

— Intră! strigă Patrolea încruntat.

Uşa se deschise încet, şovăitor parcă. Se ivi mai întâi un cap mare, negricios, cu o claie de păr ondulat unsă din belşug cu briantină; ochii necunoscutului, în clipa aceea holbați, se rotiră prin birou.

— Ia te uită... „Labă de pisică”! exclamă Patrolea uluit, ca şi când ar fi revăzut pe neaşteptate un vechi prieten. Ce surpriză!

În sfârşit, omul de la uşă, încurajat de cuvintele comisarului, se hotărî să înainteze. Am închis albumul. Patrolea ieşi în întâmpinarea musafirului cu o bucurie sinceră pe chip. Îi strânse mâna şi i-o scutură de câteva ori, apoi se întoarse spre mine:

— Căline, dă-mi voie să ți-l prezint pe vestitul „Labă de pisică”. Ce coincidență! Ia deschide tu la pagina 18. (Mă supusei.) Fotografia din dreapta, sus. O vezi? (Descoperii în colțul de sus al albumului două fotografii – din față şi din profil). Sunt ale dumnealui, ale lui Lae Croitoru, zis „Labă de pisică”. „Hoț de bună dimineața”, născut în 1907... De mai bine de şase ani s-a recalificat, adică s-a făcut băiat de treabă... Sau n-oi fi eu bine informat?

Îmi ridicai ochii de pe album: vizitatorul nu împărtăşea deloc exuberanța comisarului. Toată ființa sa, umerii moi şi căzuți parcă sub apăsarea unei poveri nevăzute, capul în piept, ochii înnegurați trădau o mare tristețe.

— Vezi, mă „Labă”, că nu te-am uitat?! îl bătu prieteneşte pe umăr şi mă mirai că Patrolea nu sesiză tristețea vechii sale cunoştințe. Sau poate că mă înşelam.

— Don' comisar... îngăimă fostul hoț.

— Ei, ce e? Ce vânt te aduce pe la mine? Şezi... văd că eşti cam indispus...

Îl împinse pe scaunul din dreptul măsuței. Din pricina căldurii, omul venise lejer îmbrăcat: pantaloni şi o cămaşă gri, cu mâneci scurte. O arteră de la gât îi zvâcnea. Patrolea se aşeză şi el. Îşi scoase tabachera şi începu să tragă în piept iz iute de tutun.

— Don' comisar... îngăimă musafirul, uitându-se din nou în ochii adormiți ai lui Patrolea.

— Vorbeşte, îl îndemnă bătrânul, înțelegându-i întrebarea rostită din priviri. Nu-ți fie teamă... e ajutorul meu. Dă-i drumu'!

— Don'comisar, începu „Labă”, frângându-şi nervos mâinile, vreau să vă mărturisesc... Ştiți... eu... În ultima vreme...

— Mă, tu să nu-mi spui că te-ai apucat iarăşi de hoție! îl întrerupse Patrolea.

— Nu, nu, ferească Dumnezeu! se apără „Labă de pisică”. Mi-am dat doar cuvântu' de onoare, apăi mi-l țiu... Ştiți, eu... În ultima vreme... Îi venea greu să vorbească, îşi freca palmele de genunchi. Lucram pentru domnul Pik.

— Pentru Pik? Ce, eşti nebun? se miră Patrolea, şi-şi închise tabachera cu un pocnet. Ce nevoie avea Pik de tine?! Bine, bine, lucrai pentru Pik, şi ce-i cu asta?

Nu ştiam cine-i domnul Pik; şi dintr-o dată, curiozitatea mea spori.

— După război, mi-a mers tare prost. Aş fi putut să mă apuc iar de furat, dar mi-a sărit în cale domnul Pik. Să tot fie un an de atunci. Dumnealui m-a recunoscut şi s-a interesat ce mai fac, cum o mai duc... I-am povestit că trăiesc ca vai de lume, că dacă o s-o duc tot aşa o să ajung din nou la pârnaie. Atunci, el mi-a propus să lucrez pentru firma lui, că are nevoie de mine, că mă ştie ager. La început, am crezut că îşi bate joc de mine. Dar omul îmi vorbea foarte serios. Aşa că m-am învoit... aşa am devenit angajatul său.

— Şi... stărui Patrolea, cuprins de o vagă presimțire. Nu ți-a plătit salariul, nu şi-a respectat promisiunile?

— Don' comisar... nu e ceea ce credeți. Omului i se aşeză un nod în gât. Pik s-a împuşcat...

— Cum?! şuieră Patrolea. Ce zici? Lovi cu pumnul în masă, cuprins de o furie scurtă. Obrajii gălbejiți i se împurpurară. Cum să se împuşte? Ce, a înnebunit? urlă el. Să se împuşte?!

Nu-l văzusem niciodată pe Patrolea atât de furios.

Deschise tabachera şi aspiră din nou aroma tutunului. Astfel se mai potoli un pic.

— Hai, povesteşte-mi ce s-a întâmplat! îl scrută pe „Labă de pisică” pe sub sprâncene.

— Aşa cum am zis, mă angajase. Mă folosea mai ales în cazurile de filaj: urmăream când pe unul, când pe altul, după împrejurări. Chiar şi acum urmăresc un domn din Bucureşti, care a tras la hotel „Central” de vreo cinci zile... un domn bine...

Şi astăzi l-am filat. La ora cinci trebuia să mă prezint la raport... M-am prezentat... am sunat... am aşteptat să mi se deschidă, dar domnu' Pik nu mi-a deschis. Atunci... Fostul hoț făcu o pauză, scoase din buzunar o cheie yale şi o arătă, ținând-o de un lănțişor. El mi-a dat-o, urmă „Labă de pisică” precipitat, ca să am cu ce să intru, la caz de nevoie, şi să-l

aştept. Ce era să fac? Până, astăzi n-am folosit-o. Am deschis uşa şi am intrat... Ochii mari ai omului cătară brusc cu sclipiri de fiară hăituită. Pik era în casă, şedea în fotoliu, cu capul pe birou...

La început, am crezut că l-a dovedit oboseala şi a adormit. Am dat să mă apropii, ca să-l trezesc. Am văzut deodată sânge în jurul capului. Am înțeles că era mort... că se împuşcase.

Se aşternu o tăcere adâncă; văzui mâinile uscate ale lui Patrolea tremurând; ochii săi încremeniți urmăreau vibrațiile tabacherei. Fruntea vizitatorului lucea de năduşeală. Nu îndrăzneam să mă clintesc.

— La ce oră zici că ai intrat în casă şi ai făcut descoperirea? sparse Patrolea tăcerea fără să se uite la „Labă de pisică”.

Înainte de a răspunde, acesta îşi cercetă ceasul de mână.

— La cinci.

Comisarul îşi aruncă mai mult din obişnuință ochii pe ceasul farfuriei de pe peretele afumat.

— Deci, acum douăzeci de minute..

„Labă de pisică” dădu afirmativ din cap. După ce mai izbi o dată cu pumnul în masă, la fel de mâniat, Patrolea se ridică în picioare uimitor de uşor şi, privindu-mă, îmi spuse:

— Să mergem, Căline!

Mă ferii să-i pun vreo întrebare. Ştiam că în asemenea împrejurări Patrolea nu suferă să i se pună întrebări. Intuiam însă un caz interesant, din a cărui anchetă nu aveam decât de învățat, aşa că îmi propusesem să-mi înfrâng curiozitatea şi să urmăresc cu atenție investigațiile bătrânului criminalist. În timp ce rabla neagră a Chesturii ne transporta urgent „la fața locului”, Patrolea îmi vorbi cu voce stinsă:

— N-ai auzit de Pik, nu-i aşa? Chiar aşa, de unde să auzi?! Pik a fost unul dintre cei mai buni detectivi particulari ai oraşului. Acum treizeci de ani, când am descălecat în oraşul T., l-am găsit aici... Avea o faimă de invidiat. Îşi vâra nasu' peste tot şi-mi pricinuia numai necazuri. Însă l-am îndrăgit, căci ştia multă meserie... şi încă un lucru: aveam aceeaşi concepție despre menirea criminalistului şi cam acelaşi mod de viață... Celibatar şi el.

Drumurile erau proaste, rabla ne hurduca, vocea lui Patrolea abia o auzeam. Lângă mine, pe bancheta din spate, „Labă de pisică” încremenise cu ochii închişi, şi zăpuşeala zilei ce se trecea ne îngreuia respirația. Bătrânul se întoarse spre noi.

— Pe cine zici că ai urmărit? îl întrebă pe „Labă de pisică”.

— Pe Victor Bogdan... camera 113... hotel „Central”... e un domn din Bucureşti, răspunse maşinal colaboratorul lui Pik.

— Aha! murmură Patrolea, de parcă ar fi aflat cine ştie ce.

„Rabla” opri în fața unui bloc cu cinci etaje. Detectivul particular al oraşului locuia la etajul trei.

Observai la intrare o mulțime de firme şi firmulițe de email: avocați, doctori, dentişti. Nu descoperii pe niciuna numele şi profesia celui care se împuşcase.

Patrolea mă luă de braț şi, ca şi când mi-ar fi citit gândurile, îmi explică:

— Pik a ştiut unde să-şi aleagă sediul... Cabinetele doctorilor şi avocaților îi asigurau o anumită discreție celor care-l frecventau. Nu se putea şti exact dacă doamna Y îl vizita pe doctorul Mamoş sau pe detectivul particular Pik. Înțelegi?...

Lui Patrolea îi trecuse şocul; în colţul gurii subţiri şi energice îi înflorise surâsul acela cinic, atât de cunoscut mie.

Pik, exact aşa cum ne relatase „Labă de pisică”, părea că doarme cu capul pe birou; se împuşcase în tâmpla dreaptă. Pe cristalul biroului, în jurul capului, se lăţise o baltă de sânge. Braţele sinucigaşului atârnau inerte de-a lungul fotoliului; arma – un „Walter” – căzuse pe parchet; degetele crispate ale lui Pik o atingeau uşor, ca şi când ar fi vrut s-o apuce şi nu mai izbuteau.

— Idiotul! se înfurie Patrolea iarăşi, De ce-a făcut-o?

Se uită întrebător la „Labă de pisică”. Acesta pământiu la faţă, se oprise la un pas de mine, lângă uşă. Şedeam rezervat, impresionat de durerea profundă şi sinceră a bătrânului criminalist.

— S-a împuşcat! Ce idee... Ce idee... mormăi el, învârtindu-se în jurul cadavrului, de parc-ar fi căutat un loc de unde să-l cuprindă şi să-l ridice cu o mişcare scurtă din fotoliu.

Fereastra încăperii ce dădea spre stradă era deschisă; o boare răcoroasă umfla perdeaua de tul...

Soarele asfinţise; umbrele amurgului pogorau alene peste oraş. Deodată, bătrânul se opri, pipăi haina mortului şi, dintr-un buzunar, scoase la iveală un plic. Patrolea îmi aruncă o căutătură; înţelesesem că făcuse o primă descoperire. În clipa următoare, îl auzii:

— Mi-a lăsat o scrisoare. Hm! Ce idee! „Domnului comisar Patrolea Petre. Personal”, mormăi el indignat.

Desfăcu plicul şi începu să citească cu glas tare scrisoarea (Patrolea m-a lăsat moştenitorul tuturor însemnărilor şi documentelor, de aceea pot reproduce cu exactitate textul scrisorii.) „Prietene, iartă-mi gestul. Sunt liniştit în clipa asta; ştiu, eşti în preajma cadavrului şi-mi citeşti scrisoarea. Nu-i aşa că mă înţelegi? M-ai înţeles în

atâtea rânduri. A şti să ieşi din scena vieții la momentul potrivit este un act de mare înțelepciune. Îmi place să cred că-mi vei aprecia gestul”. Ai auzit? Ce idiot! Doamne iartă-mă! „Ultimul mohican”

A ieşit din scenă – reluă el lectura scrisorii – de azi înainte oraşul T... nu mai are niciun detectiv particular şi nici nevoie nu va mai avea de asemenea indivizi. Iartă-mi greutățile şi amărăciunile ce ți le-am pricinuit. Să lăsăm însă balivernele la o parte... Acum, când mă despart de viață trăgându-mi un glonț în tâmplă, este de datoria mea să-ți aduc la cunoştință un fapt care-ți va da satisfacție. Îți mai aduci aminte de cazul Vancu? Ei bine, eu am asmuțit ziarele împotriva ta. Au publicat cu litere mari că eşti un tânăr încrezut, că eşti un încuiat, că detectivul particular Pik cunoaşte mai multă meserie decât un reprezentant al autorităților publice. Pe urmă, investigațiile mele, probele aduse în fața instanței i-au asigurat lui Vancu eliberarea, iar lui Nedelcu – studentul acela firav – în mod automat, 25 de ani de muncă silnică. Nedelcu nu mai e în viață, s-a prăpădit în nu ştiu ce ocnă. Ei bine, dragul meu prieten, află că am săvârşit o eroare de neiertat...

Am contribuit, fără voia mea şi în numele... dreptății, la moartea unui nevinovat. Azi dimineață, după mai bine de treizeci de ani, Vancu a trecut pe la mine. Nu l-am recunoscut; îmbătrânise, purta straie de călugăr. Mi-a mărturisit cum a ucis-o pe femeia aceea splendidă care a fost Melania Popa... Tot ceea ce mi-a relatat confirma justețea ipotezei tale.

Bătrâne, mărturisirile lui Vancu – astăzi călugăr chinuit de remuşcări la nu ştiu ce mănăstire – m-au doborât. Vancu a distrus câteva vieți cu contribuția mea, „marele detectiv particular” al oraşului... Am hotărât să ies din scenă, bătrâne... Încă o dată, iartă-mă! Adio! Pik.”

Câteva minute trecură într-o tăcere adâncă. Amurgul se furişa în cameră.

— Nebunu'! exclamă Patrolea într-un târziu. Să se împuşte! Pentru o eroare judiciară!... În cazul acesta, o armată întreagă de judecători s-ar cuveni să-i urmeze exemplul...

Deodată, amintindu-şi ceva, cercetă scrisoarea, apoi se uită fix la „Labă de pisică”.

— Când ai vorbit ultima oară cu dânsul?

— Ieri. Mi-a ordonat încă o dată să mă țin după Victor Bogdan ca o umbră...

— Şi astăzi ce-ai făcut?

— M-am ținut după ăsta toată ziua.

— Toată ziua?

— Toată ziua, confirmă „Labă de pisică” abia auzit... Don' comisar, se trase el spre uşă, nu se cade să-mi vorbiți astfel...

Şi eu, la rându-mi, eram mirat nu atât de întrebările comisarului, cât de tonul lor.

— Deci, te-ai ținut după Victor Bogdan. Unde s-a aflat dumnealui între orele 14 şi 17?

— La cafeneaua hotelului „Central”.

— Şi tu?

— Tot acolo... Don' comisar! zise el rugător.

— Vorba! Te-a văzut cineva?

— Chelnerul...

— Pik ți-a furnizat ceva detalii în legătură cu omul pe care-l urmăreai?

— Nu. Mi-a spus doar atât: „Ține-te ca scaiul” ... Şi m-am ţinut, deşi e o treabă tare plicticoasă...

Patrolea se apucă să pipăie din nou haina mortului; scoase pe rând, la iveală, un pieptene rupt, un stilou „Kaweko”, o batistă mototolită. Se opri în mod deosebit asupra stiloului.

— Căline, mă strigă el fără a-şi lua ochii de la stilou, vezi că în stânga ta e un raft cu cărți. (Da, era, într-adevăr). Jos, în ultimul rând, sunt câteva cărți de Maughan... şi nişte caiete. Scoate-le!

Mă lăsai în genunchi, lângă raft... Nu putui să nu observ că volumele din bibliotecă arătau îngrijite, şterse de praf.

— Ai găsit? mă întrebă Patrolea.

— Sunt mai multe caiete, răspunsei, uimit de siguranța cu care comisarul îmi ghida mişcările. Să le scot pe toate?

— Nu, numai pe cel de deasupra... Aşa! Şi pune frumuşel cărțile la loc... E „Jurnalul de bord al lui Pik”, mă lămuri Patrolea, luând caietul din mâna mea. Îl deschise şi, în aceeaşi clipă, scoase o exclamație de uimire. Îmi întinse stiloul detectivului, cerându-mi să controlez cu ce culoare de cerneală era încărcat.

— Cerneală violetă, zisei.

— Şi acum, uită-te la scrisoare. Bătrânul zâmbea enigmatic. A fost scrisă cu cerneală albastră.

— Cerneala n-o fi a stiloului său, dar scrisul?

Zâmbetul de pe chipul uscat şi brăzdat de riduri al comisarului se stinse. Se apucă să confrunte scrisul din caiet cu cel al scrisorii.

— Scrisul pare să fie identic. Zic, pare. Căci, cu siguranță, va fi nevoie şi de o expertiză grafologică. Tu vezi, Căline, până şi „Jurnalul” şi-l scria cu cerneală violet… Avea omu' o slăbiciune pentru violet.

— Poate că s-a folosit de un alt stilou, de un alt condei, poate că şi-a scris scrisoarea nu acasă, ci într-un alt loc.

— Căline, reține: nu intră în psihologia sinucigaşului să-şi scrie epistola de adio în altă parte. Actul sinuciderii, ca şi cel al dragostei, presupune o mare intimitate... Şi mai e ceva, urmă el cu o voce scăzută, dar nu-şi duse gândul până la capăt.

Îl văzui cum, atras parcă de taina caietului, începe să citească însemnările detectivului.

— Mda... murmură după un timp. Mă privi iscoditor, apoi îşi mută privirea spre colaboratorul lui Pik. Din pricina lecturii, pleoapele i se înroşiseră. „Labă”, unde l-ai lăsat pe Victor Bogdan?

— La hotel.

— Căline, îmi ordonă comisarul, du-te imediat cu „Labă” la „Central” şi să nu te întorci de acolo fără Victor Bogdan. Îl umfli şi mi-l aduci la Chestură.

— Am înțeles, mă însuflețiì eu.

Îi făcui semn colaboratorului lui Pik să mă urmeze. Mă ascultă şi porni după mine, mai mult mort decât viu. La hotel însă ne aştepta o primă surpriză.

Hotelierul îmi răspunse:

— Domnul Victor Bogdan de la 113 ne-a părăsit... Se uită la ceas. Exact acum 30 de minute.

Mă uitai şi eu la ceas; aşadar, Victor Bogdan părăsise hotelul la 19,15. Mă legitimai şi-i cerui hotelierului să-mi prezinte registrul călătorilor. Acesta se arată în continuare foarte binevoitor. Îmi prezentă registrul deschis le numele celui căutat. Într-adevăr, i se făcuse formele de ieşire. Dar nu asta mă interesa. Copiai din registru numărul Buletinului de populație. Îi mulțumii şi ieşii.

„Labă de pisică” mă aştepta în stradă. Afară se întunecase de-a binelea. Din pricina lipsei de combustibil, luminile străzilor se aprindeau târziu. Aflând că Victor Bogdan părăsise hotelul, „Labă” mă apucă de braț şi mă opri. Îl văzui cum cercetează ferestrele hotelului; mă strânse şi mai tare de braț, spunându-mi:

— Vă rog să mă aşteptați aici...

— Ce vrei să faci?

— O să vedeți. Mă lăsați?

— Du-te! consimții, nu fără o anumită ezitare.

Într-o clipă, fostul hoț dispăru din raza mea vizuală. Abia atunci mă încercară unele temeri, dar tot eu căutam să mă liniştesc spunându-mi: „Dacă n-a şters putina atunci când l-am lăsat în stradă, de ce ar şterge-o tocmai acum?” „Labă de pisică” nu-mi înşelă încrederea, se întoarse după vreo zece minute, luase varul de pe un perete şi venea spre mine, scuturându-şi pantalonii.

— Hotelierul minte, Victor Bogdan n-a plecat, în cameră nu e nimeni, dar bagajele lui însă mai sunt acolo. Bogdan şi le-a pregătit de plecare. Eu zic să rămânem pe loc şi să aşteptăm.

Am rămas locului, la pândă. Găsirăm în calea noastră şi un telefon public; l-am sunat pe Patrolea acolo unde îl lăsasem, dar nu mi-a răspuns. L-am căutat şi la Chestură, nici acolo nu era. Aveam toate motivele să fiu îngrijorat.

După o pândă de aproape două ceasuri, îmi pierdusem orice speranță şi, mai cu seamă, începusem să pun la îndoială informațiile lui „Labă de pisică”.

Eram totuşi atent la cei ce intrau ori ieşeau din hotel.

— Ia uitați-vă! izbucni „Labă” stăpânit. Sunt valizele lui Victor Bogdan.

Un băiat cărând două geamantane grele ieşise din hotel şi se îndreptă spre un taxi staționat în fața hotelului; şoferul coborî şi deschise portiera. Credeam că băiatul va fi urmat de stăpânul valizelor. Spre surprinderea noastră, în maşină nu urcă decât băiatul de la hotel.

— Sunt bagajele lui Victor Bogdan, nu mă înşel, zise „Labă”, stăruitor, închipuindu-şi că nu-l cred. Haideți să urmărim maşina!

Urcarăm grabnic în taxi şi pornirăm după celălalt. După câteva minute, „Labă” îmi şopti:

— Le duce la gară. Sunt sigur! La acceleratul de 22,30.

Apreciai perspicacitatea fostului infractor. Într-adevăr, maşina cealaltă opri nu după mult timp la gară. Acolo băiatul coborî valizele. Ne luarăm după el.

— Uite-l şi pe Victor Bogdan! mă trase fostul infractor mai la o parte. În fața sălii de aşteptare...

— Bărbatul acela elegant?

— Exact.

Nu era singur, îl însoțeau un bărbat şi o femeie.

Conversau bine dispuşi.

— Pe ceilalți doi îi ştii?

— Nu, îmi răspunse „Labă de pisică”, tulburat.

Victor Bogdan luă în primire bagajele, îi dădu băiatului de la hotel un bacşiş şi îşi reluă conversația cu ceilalți doi. Interlocutorul său, un ins cu o față prelungă, încadrată de o barbă neagră, bogată, îl asculta cu interes.

— Îl umflăm?

Nu-i răspunsei. Îmi chinuiam mintea cum să-i ridic. Pe neaşteptate însă, simții cum cineva mă trage de mâneca hainei. Îmi întorsei privirile – comisarul Patrolea răsărise lângă mine. Respira anevoie, fața îi era palidă din pricina ostenelii.

— Cum ați ajuns aici? exclamai eu.

— Căline, mai ții minte textul scrisorii?

— Iarăşi îmi puneți memoria la încercare?

— Hai, hai, nu te supăra. Îl vezi pe bărbosul care stă de vorbă cu Victor Bogdan? E una şi acelaşi persoană cu Nedelcu.

— Cum?! Nedelcu?! Studentul acela firav, victima unei erori judiciare, mort în nu ştiu ce ocnă? sării eu, sincer intrigat.

— Da, el... N-a murit, precum se vede, ci a evadat în primăvara lui '44 de la Târgu-Ocna, şi nu singur...

— Cu Victor Bogdan...

— Ai intuit perfect... Numai că tu n-ai de unde să ştii că „avocatul” Victor Bogdan este unul şi acelaşi cu falsificatorul de bancnote Leonard Radei... Condamnat şi el la muncă silnică... Au evadat împreună...

În depărtare se auzi şuierul unei locomotive – acceleratul urma să sosească dintr-un moment în altul!

— Ce facem? întrebai eu înfrigurat. Îi ridicăm?

— Da, pe toți trei... „Labă de pisică”! îl strigă Patrolea pe fostul hoț de „bună dimineață”.

— Sunt aici, dom'le comisar, răspunse „Labă”, răguşit.

— O să ne dai o mână de ajutor.

— La ordin, dom' comisar!

În aceeaşi noapte, după interogarea celor reținuți, am pornit împreună cu Patrolea spre casă. Ne-am abătut însă din drum spre B. Acolo, ne-am aşezat pe o bancă, sub un salcâm, se auzea clipocitul apei, țârâitul greierilor. O lună rotundă topea cu argintul ei sclipitor stelele cerului. Respirând anevoie, Patrolea îşi scoase tabachera, ducând-o în răstimpuri la nas.

— Nu mi-am închipuit, vorbi el într-un târziu cu o adâncă amărăciune, că destinul lui Pik se va sfârşi atât de tragic. Să cadă victimă unei monstruoase răzbunări! A fost un om drept, cinstit, un criminalist înnăscut... Locul lui ar fi trebuit să fie în rândurile poliției... Pik visa să scrie într-o bună zi un tratat... să vorbească de experiența lui şi a noastră... O ştiu de la el... Ne certam des, dar tot atât de des ne împăcam. Să cadă victimă unei răzbunări monstruoase! Falsificatorul Radei a compus scrisoarea acasă la el, imitându-i scrisul, ca să ne abată atenția. Dar i-a scăpat un amănunt: cerneala.

Nedelcu, ajutat de complicea sa, a tras... Au ales şi o oră potrivită – când sirenele uzinelor anunțau încetarea lucrului.. Bietul Pik!

Patrolea oftă. În bătaia razelor de lună, fața sa uscată şi brăzdată de riduri părea şi mai palidă, şi mai obosită.

— Pik a ținut un „jurnal”. S-ar cuveni să ştii că paginile lui m-au pus pe urmele lui Nedelcu. Citindu-l, am aflat trei lucruri esențiale:1) La 5 august 1946, Pik a primit vizita unei necunoscute – femeia de pe peron – care, pasămite, l-a consultat într-o problemă intimă; venise de la Bucureşti ca să-şi prindă soțul în flagrant delict în oraşul T... Imediat după plecarea clientei, Pik, după un vechi obicei, a urmărit-o.

2) Urmărind-o, a descoperit că femeia închiriase o cameră mobilată pe strada Mavrogheni 5 şi că nu locuia singură, ci cu un bărbos. Despre bărbatul acesta, Pik a notat: „Ochii lui îmi amintesc de ochii lui Nedelcu”.

3) Pik a mai făcut o descoperire, pe care a consemnat-o. Femeia şi bărbosul se întâlneau seară de seară cu avocatul Victor Bogdan, instalat în siguranță la hotelul „Central”. A simțit că ceva nu e în regulă şi l-a pus pe „avocat” sub urmărire...

Patrolea mi-a povestit în continuare cum ajunsese la locuința lui Nedelcu şi a femeii de pe Mavrogheni, iar de acolo la gară.

— Căline, „Jurnalul” ăsta s-ar cuveni să-l studiem cu atenție, mai spuse în final. Făcu o pauză, cercetă cerul luminat de lună, apoi oftă din nou. Să mergem... ne-a mai rămas puțin ca să ne odihnim. Acuş o să se crape de ziuă...

7
REGELE COLȚURILOR DE STRADĂ

Scrisoarea – o filă ruptă dintr-un caiet de dictando – îmi era mie adresată. O mână stângace mâzgălise câteva

rânduri cu un creion negru. Domnu' comisar, ştii unde e chioşcu' de limonadă din Pădurea Verde? mă întrebă autorul scrisorii. Vino acolo la ora 10 seara. Am nevoie de tine, d-aia te chem. Pă Dumnezeu meu că nu te minciunesc. Vino ş-o să vezi.

Atât, nimic mai mult. Bineînțeles, m-am amuzat. Textul mi s-a părut infantil şi ridicol. Atât plicul, cât şi scrisoarea erau murdare, m-am uitat la masa lui Patrolea. „Ce-o fi făcând la ora asta bătrânul meu profesor? m-am întrebat. S-o fi plimbând? O fi zăcând la pat?” Medicii insistaseră să se interneze urgent într-un sanatoriu la Predeal şi se văzuse nevoit să le dea ascultare. Aşa s-a făcut că am rămas să înot de unul singur în valurile inegale ale evenimentelor din perioada aceea 1946... După părerea mea, a fost anul cel mai dificil din istoria ultimelor două decenii: secetă, inflație, vandalism, speculă, atacuri banditeşti. Zgura lăsată de războiul sfârşit nu de mult năpădise existența cotidiană a societății.

Vă mărturisesc sincer că nu aş fi acordat nicio atenție scrisorii, considerând-o drept o farsă, dacă nu mi-aş fi amintit de cazul cămătarului Agachi. Aşadar, autorul epistolei mă invita să mă întâlnesc cu el la marginea Pădurii Verzi, iar eu eram moralmente obligat să răspund chemării. Ştiam unde se găseşte chioşcul acela de răcoritoare părăsit, mai ştiam că o „plimbare” nocturnă prin Pădurea Verde nu era lipsită de riscuri.

Înainte de a lua o hotărâre m-am interesat cum a ajuns scrisoarea pe masa mea, dar mare lucru nu am izbutit să aflu. Fusese aruncată în cutia poştală a Chesturii, iar de acolo, plicul fiindu-mi adresat, îmi fusese adus de gardianul de serviciu. Aşadar, autorul scrisorii mă cunoştea.

L-am căutat pe chestor să-i arăt epistola şi, eventual, să-i cer un agent care să mă însoțească de la distanță în neaşteptata mea misiune. Nu l-am găsit. La ora nouă şi

jumătate seara, mă mai întrebam încă dacă să mă duc sau nu la întâlnire. Cincisprezece minute mai târziu însă, mă îndreptam spre marginea oraşului.

Noaptea era neagră, fără stele, strivită parcă sub apăsarea norilor leneşi şi încărcați de ploaie. Străzile pustii mă deprimau. Din pricina câtorva atacuri tâlhăreşti, oamenii preferau să se retragă mai devreme în linişte şi siguranța locuințelor. Păşeam cu mâinile înfundate în buzunarele trendului; cu mâna dreaptă pe revolver, mă simțeam ceva mai liniştit.

Ideea că cineva îşi pusese în gând să mă tragă pe sfoară şi astfel să-şi bată joc de începuturile mele polițieneşti stârnea în mine o senzație de teamă şi de ruşine. Țineam arma cu o înverşunare de-a dreptul copilărească... Nu era nici acum prea târziu să fac cale-ntoarsă. Nu m-am abătut însă din drum.

Am intrat în Pădurea Verde cu inima cuprinsă de o vagă presimțire. Noaptea devenise şi mai neagră, şi mai apăsătoare. Freamătul frunzelor veştejite plutea în văzduh ca un zvon sumbru şi înfricoşător. Broboane de sudoare mi se prelingeau pe față. Când am ajuns în dreptul chioşcului părăsit, m-am oprit şi am privit încordat în juru-mi; dăinuia o pustietate adâncă şi înfricoşătoare. Nu, nimeni nu mă aştepta, deşi, conform scrisorii, aşa s-ar fi cuvenit.

„Cum de-am putut să dau ascultare unei hârtiuțe? începui eu să-mi reproşez. Cum de m-am avântat de unul singur, prosteşte, în noaptea plină de primejdii?”

Deodată, trosnetul sec al unor crengi mă făcu să tresar. Să mă fi înşelat? Un timp, urechile mele nu izbutiră să mai prindă niciun zgomot. Totuşi, cineva se furişa printre copaci, spre mine.

— Pst! Pst... Don' comisar! mă auzii deodată strigat.

Glasul părea să fie al unui copac. Încremenii cu mâna pe armă.

— Care eşti, mă?

— Pst! Eu sunt, dom'le comisar!

— Care eu?

Abia în clipa următoare zării conturându-se în întuneric o umbră.

— Ăl de ți-a trimis scrisoarea...

— Şi ce vrei, tu de la mine. mă? îl întrebai eu, stăpânindu-mi cu greu teama care mă bântuia.

„Umbra” mai făcu un pas în direcția mea, lipindu-se apoi de un copac. Ne despărțeau cam patru metri. Acum, autorul scrisorii se contura ceva mai bine – părea să fie un puşti la vreo paisprezece ani.

— Şi ce vrei, mă? repetai întrebarea, străduindu-mă, dar fără succes, să-i desluşesc chipul. Ce-ți veni să mă chemi aici? Alt loc mai bun n-ai găsit?

— Domnu' comisar, să vedeți, şi mie mi-e frică îmi vorbi el cu o voce gâtuită de emoție. Dacă se află, e de rău... mă omoară.

— Ce vorbeşti, mă?

— Nu glumesc, dom' comisar.

Convorbirea mi se păru a fi de domeniul fantasticului; vorbeam cu o umbră... cu un puşti... cu un fular alb, căci fularul alb şi zdrențele erau tot ce izbutisem să desluşesc din ținuta interlocutorului meu.

— Pst! Parcă s-aude ceva?

— E vântul... la zi mă, ce-ai făcut să te omoare?

— Cum ce-am făcut? Ți-am trimis scrisoarea... te-am chemat aici...

— Apropie-te!

— Nu, nu... se retrase, el temător.

— Dacă m-ai chemat, de ce fugi de mine?

— Nu fug.

— Cum te cheamă?

— „Păduchiosu”, asta mi-e porecla.

— Fire-ați voi să fiți cu poreclele voastre! izbucnii. Bine, m-ai chemat şi acum ce vrei? Să-ți țin de urât?

— Domnu' comisar... eu... nu-s de p-aici.. da' stau la...

Şi pe când mă pregăteam să fac câțiva paşi în direcția umbrei (clipa mi-o amintesc foarte bine, căci intenționam să-mi înhaț interlocutorul şi să nu-i mai dau drumul), o lovitură puternică mă doborî la pământ. Văzui mai întâi înaintea ochilor o vâlvătaie de foc, de parcă ar fi erupt un vulcan, ca apoi focul să se stingă fulgerător, înghițit de o gură neagră a nopții.

Am zăcut multă vreme fără cunoştință. Norocul meu a fost că a început să plouă. Stropii reci de ploaie m-au trezit, m-au ajutat să-mi revin. Am deschis ochii. Cerul cenuşiu mi se păru o lespede murdară. Am stat aşa un timp, cu fața în bătaia ploii mărunte de toamnă, până ce am izbutit să-mi amintesc unde mă aflu şi ce mi s-a întâmplat. Mă ridicai cu greu, amețit încă de lovitura primită prin surprindere. Instinctiv, m-am uitat la ceas: zăcusem pe pământul jilav mai bine de două ceasuri. Mă controlai: eram întreg... Arma se află la locul ei, în buzunar.

În schimb, constatai, nu fără uimire, că-mi dispăruse scrisoarea.

În noaptea cu pricina mi-am găsit anevoie somnul. M-am zvârcolit ceasuri în şir, chinuit de gânduri.

Întâmplarea prin care trecusem avea ceva halucinant.

Dacă nu m-aş fi trezit cu durerea în ceafă, aş fi fost înclinat să cred că totul nu fusese decât un vis urât.

Mi se întinse o capcană şi eu, ca prostul, căzusem în ea. Cine ştie ce răufăcător îşi pusese în gând să mă... pedepsească... Nu-mi explicam însă de ce avusese nevoie de toată înscenarea de la Pădurea Verde. Ar fi putut foarte bine să mă aştepte la un colț dosnic de stradă...

Glasul „umbrei” în zdrențe m-a obsedat. Îmi răsuna în urechi aşa cum îl auzisem în tăcerea pădurii – tremurat,

rugător, înfricoşat: „Păduchiosu', asta mi-e porecla”. M-am sculat dimineața convins că fusesem victima unei răzbunări. Şi poate că aş fi rămas cu convingerea asta, dacă în cursul zilei nu s-ar fi petrecut un alt eveniment.

În jurul orei 11, chestorul mă pofti la el în cabinet şi-mi ceru să mă deplasez urgent la marginea de est a oraşului, în cartierul B.

— Muscelene, mi se raportează că nişte trecători au nimerit peste cadavrul unui tânăr într-un lan de porumb, îmi explică el. Deplasează-te acolo şi vezi ce e...

Am primit misiunea ca pe un fapt cotidian oarecare. Nu aveam niciun motiv să-mi închipui că între cadavrul găsit într-o porumbişte şi cele întâmplate cu mine în ajun putea să existe vreo legătură.

Nu mai ploua. Norii însă nu se risipiseră, stăruiau deasupra oraşului. Curioşii, adunați la fața locului, se dădură la o parte, deschizându-mi coridor viu. Şi primul obiect pe care-l zării de departe fu un fular alb... acelaşi pe care în noaptea trecută izbutisem să-l desluşesc la gâtul „umbrei în zdrențe”. Fusese aruncat nu departe de căpătâiul mortului. Mă apropiai. Inima mi se zbătea nebuneşte...

Cadavrul zăcea pe burtă, cu fața în jos, cu mâinile legate la spate. După ce a fost fotografiat, îl răsucii să-i văd chipul. Instinctiv, mă dădui îndărăt.

Murise încet şi în chinuri, iar crisparea din ultima clipă a vieții îl îmbătrânise brusc. Năsucul cârn şi obraznic i se învinețise. În jurul gâtului său descoperii uşor urmele strangulării. Ele îmi indicară că asasinul îl atacase din spate. Trecuseră, fără îndoială, şapte sau opt ore de la săvârşirea crimei şi urmele lăsate pe gâtul subțire şi murdar al victimei deveniseră evidente. În partea din față a gâtului, unghiile de la degetul arătător, mijlociu şi inelar ale asasinului se imprimaseră adânc. Ucigaşul se folosise de ambele mâini. „Domnu' comisar, dacă se află, e de rău, o să

mă omoare...” – îmi amintii în timp ce examinam fularul alb, de mătase. Se aflase... Privirile îmi fură apoi atrase de modul cum asasinul îi legase victimei mâinile la spate. Îşi pregătise din vreme un şnur negru, căci legătura nu prezenta un nod simplu, făcut în pripă. Nu, asasinul nu se grăbise, făcuse mai întâi un laț în care vârâse mâinile băiatului, apoi mai petrecuse o dată în jurul mâinilor cele două capete ale şnurului, formând, în partea opusă lațului, un nod dublu. Legătura asta îmi dădu mult de gândit şi am studiat-o îndelung. În cele din urmă, ajunsei la concluzia că nu fusese făcută de un începător în alte crimei, ci de un... Dar să nu anticipez...

De la locul unde fusese găsit cadavrul şi până la chioşcul de răcoritoare din Pădurea Verde era, o distanță care putea fi parcursă în douăzeci de minute.

Reconstituii drumul străbătut în noapte de cei doi, cercetai apoi locul unde fusesem atacat, dar fără nicio consecință pozitivă pentru evoluția anchetei. În drum spre Chestură, îmi mai amintii o dată de scurta mea conversație purtată la marginea Pădurii Verzi cu „umbra” în zdrențe: „Dacă se află, e de rău... o să mă omoare”. Teama tânărului fusese îndreptățită. Mă chemase... voise, pesemne, să-mi destăinuiască un secret. N-a mai apucat. Gestul său temerar l-a costat viața. De ce oare? „Păduchiosu”, asta mi-e porecla. „Domn comisar, eu, să vedeți, nu-s de p-aici, da' stau...”

„N-are nume. Nu-i de pe-aici, dar a locuit undeva, gândeam. Unde anume?” Vagabonzii din oraş îşi aveau ascunzătorile lor ştiute şi neştiute...

În ziua aceea, am stat multă vreme singur, la masa mea, copleşit de gânduri. Ei, dacă Patrolea n-ar fi fost plecat, am fi comentat împreună cazul şi discuția mi-ar fi folosit. Dar aşa, mă vedeam nevoit să înot, chiar dacă nu stăpâneam prea bine tehnica înotului.

După o analiză meticuloasă a faptelor şi a amănuntelor, m-am oprit asupra a două probleme. Prima se concretiza în aflarea identităţii şi a domiciliului băiatului în zdrenţe. Ştiam de existenţa în oraş a trei „aziluri de noapte": „Fane-şchiopu"... Maria Thereza" şi „Totu cel bun". Spre ele îmi îndreptai, în primul rând, atenţia. Trecuse oare „Păduchiosu" prin unul din cele trei adăposturi? Îl cunoştea oare cineva? Doar atât apucase să-mi spună: „Nu-s de p-aici... da' stau... Din păcate, investigaţiile mele nu se soldară cu rezultatul scontat. Vagabonzii pe care i-am chestionat îmi dădură unul şi acelaşi răspuns: „Păduchiosu'?! N-am auzit de ăsta..." Totuşi, nu abandonai pista. Ba, dimpotrivă, îmi instalai în oraş câteva „undiţe".

A doua chestiune asupra căreia mă oprisem mă solicită în altă direcţie. Aşa cum am mai spus, analizând poziţia cadavrului, nodul legăturii de la mâini, ajunsesem la concluzia că asasinatul nu fusese săvârşit de un diletant, ci de un asasin versat, obişnuit să-şi lichideze victima după ce, în prealabil, izbutea ca din două sau trei mişcări s-o imobilizeze, să-i încătuşeze mâinile într-un laţ, cu un nod „marca" ucigaşului. Îmi venii atunci în minte una din „lecţiile" bătrânului criminalist Patrolea, ţinute în puţinul nostru timp liber. Din gura lui mi-a fost dat să aud pentru prima oară două cuvinte latine, a căror muzicalitate m-a urmărit multă vreme: modus-operandi. Reţinusem cu prilejul acelei discuţii nu numai ideea că orice infractor, fie el spărgător, criminal ori hoţ, are un mod propriu de a opera, ci şi importanţa cartotecii modus-operandi, pe care Patrolea a alcătuit-o cu o răbdare demnă de admiraţie. În concluzie, apelai la cartotecă şi truda îmi fu răsplătită. Găsii, în cele din urmă, o fişă nu lipsită de interes. Iat-o:

„Gheorghe Buliga, de 32 ani, originar din comuna Brăiliţa, judeţul Brăila, de profesie muncitor necalificat, fiul lui Niţă şi Maria, fără domiciliu stabil în oraşul T. Reţinut

pentru cercetări la 30 octombrie 1939. Înaintat Parchetului la 5 noiembrie 1939, pentru tâlhărie şi omor. Modul de a opera: intră în vorbă cu tineri în căutare de lucru, cărora le propune angajamente avantajoase la anumite ferme din jurul oraşului şi, sub pretextul că-i conduce la aceste ferme, în locuri propice, îi lega de mâini la spate, le dădea jos pantalonii şi îi sugruma în timpul actului sexual.”

Fişa dădea o descriere exactă a modului cum asasinul înnoda la spate mâinile victimelor. Descrierea corespundea întru totul cu nodul găsit la mâinile băiatului în zdrențe. Bucuria descoperirii nu ținu mult. Telefonând la Bucureşti pentru a afla date suplimentare cu privire la deținutul Gheorghe Buliga, mi s-au comunicat următoarele: „în 1943, Gh. B. împreună cu alți deținuți au fost trimişi pe front într-o unitate de pedepsiți. A murit, în noiembrie 1943, răpus de o schijă”.

Răspunsul acesta impunea de la sine două concluzii:

A) Gheorghe Buliga n-a murit. A revenit în oraşul pe unde a mai operat şi s-a apucat din nou să săvârşească fărădelegi.

B) în oraş şi-a făcut apariția un infractor care stăpâneşte un modus-operandi asemănător cu cel al criminalului decedat pe front.

Concluziile reflectau, de fapt, impasul anchetei, în consecință, mă gândii să mai apelez la o soluție – să trimit celor trei ziare din localitate fotografia vagabondului asasinat, cu întrebarea: „Cine îl cunoaşte?” Pe neaşteptate însă interveni un element nou. În piață fusese prins un vagabond în timp ce „cotrobăia” prin poşeta unei cucoane. N-o luase la fugă aşa cum era obiceiul, ci se lăsase înhățat. Adus la Chestură, hoțul de poşete ceru, spre surprinderea tuturor, să stea de vorbă cu mine.

— Ce fac cu vagabondu, să-l aduc aici? mă întrebă gardianul.

— Adu-l, să-i văd şi eu mutra, încuviințai, nebănuind surpriza care mă aştepta.

Vagabondul intră prudent, mă examină îndelung cu nişte ochi vii şi iscoditori, apoi rămase încremenit lângă uşă. Privindu-l, mă încercă un sentiment contradictoriu, de milă şi veselie. Îmi venea să râd; „arestatului” nu-i dădeai mai mult de unsprezece ani, avea o înfățişare de ştrengar scăpat viu şi nevătămat dintr-o poznă care ar fi putut să-l coste viața. Pesemne mâncase pepeni în piață, după cum arătau obrajii, erau murdari până aproape de urechi.

Deasupra unei cămăşi peticite, purta o haină largă şi ruptă în coate. Pantalonii ar fi fost buni pe el dacă n-ar fi avut un crac mai scurt decât celălalt.

Părul bălai şi netuns de câteva luni îi acoperea fruntea bombată.

— Ce-i, şmecherie, ți-ai pierdut limba în piață? spărsei eu tăcerea. Bună ziua nu ştii să spui?

— Tu eşti Musceleanu? mă întrebă el, de parcă am fi fost de un leat.

Nu mă arătai şocat de obrăznicie şi îi confirmai că eu sunt.

— Să ştii că curcanu de la uşă nu m-ar fi înhățat niciodată, ținu el să precizeze, dacă nu m-aş fi lăsat.

Avea guturai şi-şi trăgea mereu mucii. Cuvintele sale mă amuzară.

— Ce vorbeşti, mă!

— Uite-aşa! M-am lăsat prins... ca să fiu adus la pârnaie, la tine, să-ți zic o vorbă. Îşi ştergea nasul cu mâneca jegoasă a hainei. Noi doi ne cunoaştem.

— De unde, mă? Nu-mi aduc aminte să te fi întâlnit pe undeva.

— Ți-am scris o scrisoare.

— Tu mi-ai scris-o, nu „Păduchiosu”?

— Eu... că el nu ştia carte.

— Cum te cheamă?

— Lasă asta, că nu se prinde, mi-o reteză el şmechereşte.

— Atunci, de ce-ai venit, numai aşa, ca să mă vezi? îl luai eu la rost. Unde stai?

— Nu mă lua de fraier, că nu-s...

— Mă, îl chem pe taică-tău aici să-ți tragă el un toc de bătaie.

— N-ai decât... Dacă o veni, o să mă bucur.

— N-ai tată?

Nu-mi răspunse imediat.

— O murit pe front.

— Şi maică-ta, unde e? continuai eu, impresionat de răspunsul puştiului.

— Să lăsăm chestia asta, îmi propuse pe un ton serios.

— Cum te cheamă?

— N-am nume, da' poreclă am – „Veverița”. Am fost frate de cruce cu Păduchiosu”.

— L-au omorât, zisei într-o doară.

— Ştiu... D-aia am manglit sub ochii curcanului, ca să ajung la tine... că alt fel... Eu şi cu „Păduchiosu” stăteam în azilul lui „Regele”. Ştiu cine l-a omorât.

Tresării: auzeam pentru prima oară de existența unui asemenea azil.

— Care „Rege”?

Naivitatea mea îl făcu să zâmbească cu un aer de evidentă superioritate. Mă privi de sus.

— Tu ce naiba eşti, comisar sau curcan? Să nu ştii cine-i „Regele”?!

— Ascultă, „Veveriță”, nu sunt decât un biet ajutor de comisar, nu le ştiu chiar pe toate...

Sinceritatea mea trebuie să fi fost convingătoare, căci începu imediat să mi se destăinuiască:

— Cârciuma „La bănățeanul vesel” din cartierul B. o ştii?

— Da... ce-i cu ea?

— Dac-o ştii, spune-mi cine-i stăpânul?

— Un oarecare Ilie Totu... zis „Totu cel bun”, cum i se mai spune.

— Aşa-i... Ilie Totu, zis şi „Regele”. Ține într-o pivniță şi un azil pentru „bagabonzi”. Dă paturi cu chirie... El l-a omorât pe „Păduchiosu”.

Declarația puştiului, mai cu seamă dezinvoltura cu care-mi vorbea mă uluiră.

— De ce l-a omorât?

— Din pricina lu' Maricica, soră-sa...

— Nu pricep...

— „Păduchiosu” n-a venit din Moldova singur, ci cu soră-sa mai mare cu doi ani. „Regele” a pus mâna pe ea, dar Maricica n-a vrut. Pricepi? A încercat cu forța şi ea tot nu s-a lăsat... Pricepi?... Nu ştiu mai mult... Am văzut însă când „Regele” i-a scos cadavrul din casă... să-l ascundă.

— Unde l-a ascuns?

— I-am zis lui „Păduchiosu” ce-am văzut cu ochii mei. A jurat c-o să se răzbune... voia să-l „toarne”... de-aia o scris, da' nu i-o mers, s-o aflat... şi l-o omorât...

— Cine, tot „Regele”?

Ochii vagabondului se umplură, fără voia sa, de lacrimi. Bărbia începu să-i tremure.

— Uite, îți spun, da' nu merg cu tine acolo... rămân aici... d-aia m-am lăsat prins... dacă „Regele” aude că l-am turnat, s-o zis şi cu mine. Mă dă pe mâna lui „Casanova”.

— Casanova?!

— Supraveghetorul azilului.

Câteva minute se scurseră într-o tăcere adâncă.

Destăinuirile puştiului fără identitate mă întristară.

Nu-mi închipuiam că sub ochii unor oameni de treabă poate încolți şi dăinui o asemenea mizerie.

— Şi ce dacă te dă pe mâna lui „Casanova”?

— Îi plac băieții.

Răspunsul dur al vagabondului îmi aminti de fişa criminalului Gheorghe Buliga, mort pe front. Am scos-o din dosar şi i-o arătai.

— Îl cunoşti?

Puştiul privi fotografia şi fu deîndată cuprins de un tremur nervos. Reuşii cu greu să-l liniştesc. Când se potoli, îmi mărturisi în şoaptă:

— Ăsta-i „Casanova”... omul lu' „Regele”... El ne păzeşte... lui îi dăm tot ce manglim. El ne dă de mâncare. Nu-i plac fetele. Alege câte un băiat şi-l duce noaptea la el, în odaie, îi leagă mâinile la spate şi-l chinuieşte...

Am anchetat multe cazuri în cei douăzeci de ani de activitate, unul mai trist decât celălalt, dar acesta, intitulat „Regele”, mi se pare şi astăzi a fi cel mai trist.

Am raportat chestorului rezultatele investigațiilor şi, la propunerea mea, în aceeaşi noapte, cu forțe unite, am înconjurat proprietatea lui Totu şi am efectuat o razie care s-a soldat nu numai cu arestarea „monarhului” şi a lui Buliga (izbutise să dezerteze de pe front şi să se ascundă sub o altă identitate), ci şi cu ridicarea unui grup de tineri „bagabonzi”.

Printre ei mulți minori... orfani de război.

Trei săptămâni mai târziu, comisarul Patrolea, reîntors de la Predeal, îmi completă cu noi date fişa cârciumarului Ion Totu, zis „Regele”.

— Prin '37, Ion Totu i-a adunat pe toți cerşetorii din localitate într-un „sindicat”, proclamându-se nu lider, ci monarh. Şi “rege” fiind, stabilea celor din organizație locurile unde pot şi au dreptul să cerşească. De atunci i se trage şi porecla “Regele colțurilor de stradă”... Acum, după război, se vede treaba că a urcat iarăşi pe “tron”

.

8
FURTUL INELULUI ORIENTAL

În sufragerie se înstăpânise o tristeţe funerară.

Notarul, un bărbat înalt şi uscăţiv, cu o faţă aspră, brăzdată de cute adânci, tuşi sec, nervos, ca şi cum ar fi vrut să atragă atenţia celor prezenţi asupra persoanei sale. Li se adresă cu o voce metalică:

— Cu permisiunea dumneavoastră, am să trec la citirea testamentului lui Şerban Guşti, fie-i ţărâna uşoară. Tuşi din nou, de astă dată vădit stingherit de tăcerea care se lăsase. Cuprinse dintr-o privire figurile celor patru persoane adunate în jurul mesei dreptunghiulare. Doamnă, se adresă el respectuos gazdei ce stătea în capul mesei din dreapta să aştept permisiunea dumneavoastră...

Doamna Guşti, o femeie obeză şi greoaie, clătină aprobator din capul ei mare şi rotund. Rochia neagră, de doliu, îi făcea obrajii şi mai pământii. Încremenise pe scaun, neluându-şi ochii bulbucaţi de la caseta de fier din faţa ei.

— Nu vă supăraţi, le explică notarul ca şi cum s-ar fi făcut vinovat de ceva, dar legea mă obligă să duc la îndeplinire câteva formalităţi. Deşi vă cunosc, sunt, totuşi, obligat să fac apelul.

Văduva negustorului îşi aşezase mâinile pline de pe casetă, de parc-ar fi vrut s-o apere de un eventual atac. Gestul atrase atenţia atât a notarului, cât şi a moştenitorilor. Degetele femeii, asemenea unor gheare de pradă, se crispară brusc. Notarul îşi drese glasul, apoi umblă într-o mapă neagră, de unde scoase câteva documente.

— Guşti Aristotel, în vârstă de 28 de ani, funcţionar public, domiciliat în Bucureşti, fiul răposatului Şerban Guşti.

— Prezent! răspunse sarcastic un tânăr a cărui eleganţă excentrică (sacou cu umerii largi „Malagamba”, pantaloni înguşti ca nişte iţari) contrasta puternic cu ţinuta de doliu a celorlalte persoane. Nu părea zdrobit de durere că-i murise părintele şi nici impresionat de trista adunare convocată de notarul oraşului. „Un infatuat, o canalie, gândi notarul, lua-l-ar dracu de risipitor!”

— Guşti Elisabeta, în vârstă de 25 de ani, domiciliată în T... fără profesie, nepoată a răposatului Şerban Guşti.

— Da. Eu'... pluti în sufragerie un glas îndurerat.

Notarul îşi întoarse privirile către Elisabeta Guşti – şedea în stânga sa. Era palidă, îşi muşca nervoasă buzele, uitându-se din când în când peste masă, la chipul ironic al lui Aristotel Guşti. Se vedea că atitudinea lui arogantă o intimida.

— Tucă Ştefan, în vârstă de 45 de ani, domiciliat în T... funcţionar al firmei „Ştefan Guşti, Comerţ de cereale”.

Notarul îi aruncă o căutătură. Cel care-l slujise pe fostul negustor mai bine de un sfert de veac se aşezase tocmai în celălalt capăt al mesei şi înmărmurise cu bărbia în piept, copleşit de importanţa momentului. Avea o faţă ţigănoasă, cu o piele netedă.

„A dat norocu' şi peste el!” gândi notarul, căutând din nou ceva printre hârtiile din mapă.

— Domnule Anghelescu, vorbi pe neaşteptate Aristotel Guşti, pe mama nu o strigaţi?

— Aristotel!... răsună dojenitoare vocea femeii.

— Tinere, replică notarul, nu aţi ales un moment prea potrivit pentru a vă etala aroganţa... Am în mână testamentul celui ce-a fost omul de omenie Şerban Guşti.

Liniştea deveni mai apăsătoare. Se auzea doar respiraţia întretăiată a văduvei, tic-tac-ul vag al unei pendule din hol. Lumina slabă răspândită de lampa ce atârna deasupra mesei menţinea în sufragerie o atmosferă de mister.

— Testamentul, socoti cu cale notarul să le explice, are două părţi. Tăcu. Se uită, clipind des şi nervos, la feţele încordate ale celor patru persoane, dispuse egal în jurul mesei. Am să citesc prima parte... Vocea rece, oficială a domnului Anghelescu începu să împartă, conform testamentului întocmit în prezenţa sa, averea fostului negustor de cereale.

Doamnei Guşti Antoaneta îi revine imobilul din T., cu toate bunurile existente în el. Fiului său, Şerban Guşti, îi lăsase apartamentul din Bucureşti. Lui Tucă Ştefan îi trecuse întreaga afacere, stabilindu-i următoarele condiţii:

A) Să se păstreze firma „Şerban Guşti, Comerţ de cereale”.

B) Să verse 50 la sută din beneficiul brut al firmei văduvei şi fiului său.

— Am citit, preciză notarul, prima parte a testamentului.

— Dar mie... mie nu mi-a lăsat nimic? sări ca arsă de la locul ei nepoata negustorului decedat.

Pe chip i se întipărise o expresie de disperare.

Sângele îi năvăli în obraji, împurpurându-l.

— Domnişoară! i-o reteză notarul, stăpânindu-şi cu greu indignarea. Unde vă treziţi? Vă rog să respectaţi memoria celui ce a fost Şerban Guşti.

Văduva, cu mâinile crispate pe casetă, devenise stană de piatră. Aristotel Guşti îşi înălţă capul şi o privi zeflemitor. Numai Tucă Ştefan părea cufundat în cine ştie ce calcule.

— Am dreptul! ţipă tânăra femeie cu o energie pe care nu i-o bănuiai.

— Domnişoară, n-am terminat încă de citit testamentul, încercă notarul s-o lămurească. Domnilor… doamnă… domnişoară… În caseta aceea (văduva negustorului tresări şi căscă nişte ochi mari) se află valori însemnate… „cocoşei!” Optzeci de fişicuri… fiecare fişic conține câte cincizeci de bucăți… total patru mii de monede… Trebuie să recunoaşteți, o avere mai mult decât frumuşică şi a cărei valoare, în zilele noastre, sporeşte de la o zi la alta. Testamentul precizează că sumele se vor împărți pe loc după cum a stabilit răposatul.

— Bine, dar inelul? fu rândul tânărului Guşti să izbucnească.

— Aveți răbdare! se supără notarul, şi pe frunte i se iviră broboane de sudoare. Doamnă, vă rog!

Cu mişcări încete, văduva deschise caseta, ochii ei mari îi căutară o clipă pe cei al notarului. Acesta făcu din cap un semn de încuviințare. Femeia suspină dureros şi se apucă să scoată anevoie cele optzeci de fişicuri din casetă şi să le depună către mijlocul mesei, în văzul tuturor. Când termină, văduva oftă din nou, ostenită parcă de efortul depus.

Caseta rămase mai departe deschisă, sub ochii ei.

— Suma aceasta, reluă notarul citirea testamentului se împarte după cum urmează: 1500 de „cocoşei” rămân soției mele, Guşti Antoaneta…, 500 de „cocoşei” fiului meu Guşti Aristotel… Nepoatei mele Guşti Elisabeta îi las 1500 de „cocoşei”.

— Numai atât?! sări nepoata revoltată.

— Domnişoară! o chemă la ordine notarul.

— T-țțț! se revoltă şi văduva lui Şerban Guşti.

— „… iar alți 500 de „cocoşei” vor fi remişi colaboratorului şi omului meu de încredere, Tucă Ştefan”.

— Bine, dar inelul?! sări din nou tânărul Aristotel Guşti. Inelul acela oriental…

— N-am terminat, răspunse notarul, privind în juru-i cu o scârbă evidentă. Caseta mai conține un obiect de o mare valoare, inelul oriental amintit aici de domnul Aristotel...

— Să-l scot? întrebă văduva.

Primind un răspuns afirmativ, doamna Guşti scoase la iveală un inel din aur masiv, cu un diamant de dimensiunile unui bob de fasole. Privirile moştenitorilor se îndreptară uimite spre inel. „Ce ştiu ăştia! îşi spuse notarul. Nu sunt fermecați de frumusețea inelului şi a pietrei, cât de prețul lui!"

Văduva se ridică pentru o clipă şi puse inelul lângă fişicurile de cocoşei.

— Iată ce spune testamentul în privința inelului, urmă notarul, plictisit: „Inelul acesta, cumpărat de mine în anul 1937 la o licitație pe când mă aflam în Damasc, să fie vândut, iar suma realizată din vânzare să fie donată bisericii Sfântul Petru şi Pavel..."

— Un bătrân scrântit! şuieră Aristotel printre dinți.

— Aristo! țipă văduva, crucindu-se. Doamne Dumnezeule, iartă-l că nu ştie ce vorbeşte!

— Aristo are dreptate, interveni şi nepoata. A fost un bătrân scrântit şi libidinos.

— Inelul ăsta valorează... dori fiul decedatului să explice şi încercă să apuce inelul.

— Vă rog... îl opri notarul.

Tânărul îşi retrase înciudat mina.

— Legea obligă să se respecte dorința defunctului, aşa că...

Nu-şi încheie fraza. Brusc, se stinse lumina şi sufrageria se cufundă într-un întuneric dens.

— Nu vă alarmați, îi potoli Tucă, o fi de la uzină... Vă rog să rămâneți pe locuri... nimeni să nu se mişte... Nu cred că o să țină mult.

Rămaseră în întuneric câteva minute. Când cele patru becuri se reaprinseră, doamna Guşti scoase un țipăt de groază:

— Inelul!!! A dispărut inelul! Domnule notar, a dispărut inelul!

Ochii celor cinci persoane se îndreptară simultan către mijlocul mesei: într-adevăr, inelul dispăruse.

— Cine l-a luat să-l pună imediat la loc! le porunci reprezentantul legii.

Moştenitorii prinseră a se cerceta bănuitori.

Telefonul notarului Eustațiu Anghelescu mă găsise la chestură taman pe mine; tocmai mă pregăteam să plec acasă, după o zi de activitate febrilă.

Ceruse să stea de vorbă cu comisarul Patrolea, dar bătrânul criminalist era plecat din oraş şi avea să se înapoieze abia după trei zile. N-am avut încotro şi m-am deplasat eu. Am sunat. Mi-a deschis notarul; nu era singur, venise însoțit de tânărul Aristotel Guşti, care, de ce să nu vă spun? Îmi displăcu din prima clipă: „Infatuat… obraznic… grosolan”, îl caracterizai eu în timp ce străbăteam vestibulul.

Eram aşteptat cu nerăbdare. La apariția mea, domnişoara Elisabeta Guşti îngălbeni: pe chipu-i frumos se aşternuse o expresie de spaimă stăpânită.

Văduva nu schiță nicio mişcare; mă privi fără plăcere, ca pe un nepoftit. Tucă Ştefan mă salută printr-o înclinare a capului, rece şi protocolară. Notarul îmi povesti cum se petrecuseră faptele: vorbea clar, logic, convingător. Şi pe măsură ce povestea, cazul mi se dezvăluia din ce în ce mai interesant. Simțeam cum povestea testamentului lui Şerban Guşti, precum şi a dispariției inelului oriental mă solicitau, îmi ațâțau curiozitatea. Încheindu-şi expunerea, notarul se aşeză obosit la locul său, în dreapta nepoatei decedatului. La întrebarea mea, dacă toată lumea este de acord cu cele

prezentate de notar, primii unul şi acelaşi răspuns afirmativ.

Aşadar, asta era... mi se cerea să găsesc inelul.

Mă pomenisem în faţa unui caz aparte, a unui exerciţiu-enigmă, idee ce trezi în mine dorinţa de a acţiona, de a încerca şi fără ajutorul mentorului meu să-i găsesc cheia. Cum a dispărut inelul? Sau, mai exact, cine l-a furat?

Înconjurai de câteva ori masa, studiind expresiile celor patru moştenitori. Văduva mi se păru zdrobită: privea cu ochii tâmpi caseta deschisă. Fiul ei îşi aprinsese o ţigară şi mă urmărea cu un surâs sceptic şi superior. Tucă îşi încrucişase braţele şi încremenise cu ochii ţintă la cele opt fişicuri. Lividă, nepoata decedatului îşi ţinea capul în piept şi-şi muşca buzele. Numai notarul îmi aruncă priviri încurajatoare: pesemne îşi punea mari speranţe în tinereţea mea.

— V-aţi căutat atent fiecare în parte? întrebai eu într-o doară.

— Bineînţeles! accentuă văduva, din ce în ce mai uitată. Nimeni nu s-a ridicat cât timp a fost întuneric! Nu există, unul din noi l-a furat!

— Ne-am controlat, domnule comisar, mă asigură şi tânărul Guşti, zâmbindu-mi complice.

— Doamnă, mă adresai eu văduvei, toţi cei de faţă au ştiut şi înainte de existenţa inelului?

— Cred că da... mi se răspunse.

— Eu, nu, murmură abia auzit Elisabeta Guşti, privindu-l rugător pe vărul ei.

— Nu-i adevărat! interveni notarul pe neaşteptate.

Părea peste măsură de indignat de reacţia nepoatei decedatului. Moştenitoarea nu se lăsă intimidată şi ripostă imediat:

— Cum de îndrăzniţi?

Stăteam la o distanță oarecare de masă, sprijinit de un bufet mare de nuc, şi le urmăream curios dialogul.

— Domnişoară, vă rog să vă controlați cuvintele, îi ceru energic Eustațiu Anghelescu. Nu uitați că unchiul dumneavoastră, dictându-mi testamentul mi s-a spovedit... Înțelegeți, mi-a povestit totul... Iertați-mi tonul insinuant, dar nu putea fi altfel.

— Va să zică e adevărat ce s-a vorbit pe seama voastră într-o vreme! mârâi doamna Guşti şi sângele îi năvăli în cap, congestionând-o.

— Da' tu, mamă, ce ai crezut? Că tata a fost uşă de biserică? nu întârzie Guşti – junior să-şi manifeste cinismul.

— Aşadar, ați ştiut cu toții de existența inelului? încercai eu să clarific situația.

— Da, am ştiut, recunoscu Elisabeta Guşti, fără să ridice ochii la mine.

— Nu numai că a ştiut, dar dumneaei l-a şi văzut, îi completă notarul mărturisirea. Pe patul de moarte, răposatul, Dumnezeu să-l ierte, mi-a destăinuit că i-l făgăduise.

— Cum?! ridică Gusti-junior glasul, plin de uimire.

— Târfa! mormăi ca pentru sine văduva.

— Lasă, mamă că şi tata a fost un destrăbălat să se încurce cu fiica fratelui său! Aristotel Guşti se întoarse spre mine şi adăugă: Domnule comisar, e limpede, ea a furat inelul... nu am nicio îndoială că inelul e la ea...

— Cum ați ajuns atât de repede la concluzia asta? îi cerui eu să-mi explice, în timp ce-mi aprindeam o nouă țigară.

După o clipă de şovăială, îmi răspunse:

— Să vedeți, după ce s-a stins lumina..

— Aristo, îl întrerupse Elisabeta Guşti, cum de îndrăzneşti? Doar tanti m-a controlat peste tot... izbucni ea în plâns.

— Continuați, domnule Guşti, îl îndemnai eu dezgustat de josnicia acestor scene de familie, pe care le urmăream fără să-mi scape nimic.

— După ce s-a stins lumina, îmboldit de anumite presimțiri, am întins brațul ca să acopăr cu palma inelul... să-l apăr... am întâlnit în cale mâna ei... i-am strâns-o, pe urmă i-am dat drumu'.

— E adevărat? o întrebai.

Fata nu tăgădui. Declară printre lacrimi:

— Am vrut... m-a tentat... Da' nu l-am luat eu... n-am putut...

— Eşti nu numai curvă, ci şi hoață! îi aruncă văduva în obraz.

— O clipă, mă adresai eu celor doi tineri moştenitori, ați atins inelul când ați întins mâna prin întuneric?

— Nu, răspunse Elisabeta Guşti.

— Nici eu, preciză şi tânărul.

Enigma dispariției inelului mi se păru dintr-o dată şi mai interesantă, stăruii asupra unei întrebări:

— Deci, ați controlat bine camera, v-ați controlat şi reciproc?

— Da, confirmă notarul, nimeni nu s-a ridicat de la masă, n-a părăsit încăperea. Ne-am controlat reciproc... Femeile între ele, noi între noi...

— Vă rog să-mi arătați locul de unde a dispărut inelul.

— L-am scos din casetă, vorbi amărâtă văduva, şi l-am pus aici, la mijloc... lângă fişicuri.

Se ridică şi întinse mâna ca să-mi arate locul unde pusese inelul. Notarul aprobă.

— Exact acolo...

— Nu chiar acolo, îşi exprimă şi tânărul Guşti părerea. Mâna sa atinse fără nicio dificultate locul indicat de el, care părea să fie ceva mai aproape de mamă-sa.

— Dumneavoastră ce credeți? mă adresai tinerei femei.

Şi mâna Elisabetei Guşti atinse fără nicio dificultate locul indicat de Aristotel.

Tucă fu de părerea văduvei. Şi ca să poată ajunge la stiva formată din fişicurile de „cocoşei”, se ridică de pe scaun. Moştenitorii şi notarul aşteptau acum încremeniți concluziile mele. Făcui, gânditor, câțiva paşi prin sufragerie. Mă oprii la fereastra care dădea în curtea casei. „Ciudată afacere! Iarăşi cocoşei... iarăşi o încăierare pentru o grămăjoară de aur... Totuşi, cum naiba a dispărut inelul?”

Le cercetam pe rând expresia fețelor. „Te uită la ei! Par afectați... iar unul dintre ei e hoțul... Să recapitulăm: s-a stins lumina de la uzină şi inelul... Aici, ceva nu e în regulă... Cum de s-a stins? De la uzină?! Imposibil! Ar fi trebuit atunci să se stingă şi la noi.

La Chestură..

Mă înveselii brusc. „Ei lasă, scumpi moştenitori ai domnului Şerban Guşti, îi amenințai eu în gând, vă arăt eu vouă! N-o să vă crape obrazul de ruşine, dar tot oraşul o să afle ce persoane onorabile sunteți!

Mă întorsei spre cei cinci şi le ținui o scurtă cuvântare:

— Ar fi absurd să mă apuc să vă controlez. V-ați controlat singuri. Dacă vreți, mai puteți continua... aveți o noapte întreagă la îndemână... În ce mă priveşte, vă rog să-mi dați un răgaz ca să pot întreprinde cuvenitele cercetări... Sau, doamnă, poate doriți să vă retrageți reclamația?

— Nu, nu, nici gând de aşa ceva! protestă văduva. Vreau să-mi găsiți inelul, iar cel vinovat să-şi primească pedeapsa.

— Domnule Anghelescu, sistați deocamdată aplicarea testamentului, îl sfătuii eu pe notar. Iar dacă va fi cazul, ne vom întâlni iarăşi. Unde? Nu ştiu. Poate aici, poate în altă parte. La revedere.

Şi ieşii, zâmbind misterios.

Cercetările le-am pornit imediat. Mi-au luat aproape toată noaptea. A doua zi, către ora prânzului, enigma dispariției inelului oriental era ca şi dezlegată. Cum? Să nu anticipăm. I-am telefonat notarului Anghelescu şi l-am rugat să-şi adune clienții încă în seara acelei zile.

— Unde şi la ce oră? m-a întrebat notarul.

— La ora 20,30, în sufrageria locuinței răposatului Şerban Guşti...

La ora fixată, îmi deschise Aristotel Guşti; purta acelaşi costum, „Malagamba”, ca şi în ajun. Mă iscodi o clipă, înălțându-şi dispreţuitor sprânceana dreaptă. Mă conduse în sufragerie. Cei prezenți mă întâmpinară destul de rece. Notarul îmi zâmbi oficial, bucuros parcă de punctualitatea mea. Elisabeta Guşti, pământie la față, se străduia, uneori cu succes, să mă privească în ochi.

— Pentru a-mi forma o imagine cât mai exactă asupra modului în care ar fi putut să dispară inelul, vom trece la reconstituirea celor petrecute aseară, până în clipa dispariției obiectului.

Mă retrăsei lângă bufet. Îi făcui semn notarului să înceapă. Îmi aprinsei o țigară; eram numai ochi şi urechi. Chipurile celor din jurul mesei se încordară. Notarul citea rar, cu glasul său metalic şi autoritar. Curând, ajunse la partea a doua a testamentului. Doamna Guşti deschise caseta, puse fişicurile cu “cocoşei” la mijlocul mesei. Notarul îşi reluă citirea. După câteva fraze, îmi atrase atenția:

— Când am ajuns la aceste cuvinte, lumina s-a stins.

Notarul mă văzu ridicând din braț, dar nu-mi înțelese gestul şi citi mai departe. În minutul următor, lumina se stinse pe neaşteptate şi sufrageria se cufundă în întuneric. Doamna Guşti se sperie şi scoase un țipăt scurt. Ceilalți se impacientară. Tare aş fi vrut în clipele acelea să le văd figurile.

— Vă rog să nu vă alarmați, le vorbii cu calm. O fi din nou de la uzină. Ah, uzina asta! Şi ieri... Tot ea ne-a făcut-o! Să continuăm însă... Ca aseară... După ce s-a stins lumina, ce a urmat?

— Cum ce-a urmat? întrebă notarul, puțin descumpănit.

— Tucă a spus: „S-a stins lumina de la uzină”, îşi aminti deodată Gusti-junior.

— Pardon, preciză Ştefan Tucă, am spus: „Nu vă alarmați, o fi de la uzină! Vă rog să rămâneți pe locuri... nimeni să nu se mişte... Nu cred că o să țină mult”.

— Întocmai! se minună notarul de memoria funcționarului.

— Iar dumneavoastră, domnişoară Guşti, imediat după asta, ați întins mâna după inel?

— Da, îmi răspunse ea cu o voce gâtuită. S-o întind?

— Da. Întindeți şi dumneavoastră mâna, domnule Guşti!

— Ce-i cu jocul ăsta copilăresc?! se supără tânărul şi, întinzând brațul, adăugă: Poftim, am apucat-o şi de mână.

— Aseară ați declarat că n-ați atins inelul. Vă mai mențineți declarația?

— Da, murmurară cei doi aproape în acelaşi timp.

Lumina se aprinse. Cei cinci încremeniră cu ochii pe lampa ce atârna deasupra mesei. Gusti-junior, pământiu la față, făcea un efort vizibil de a-şi stăpâni nervii.

— Deci, în clipa când s-a aprins lumina, ați constatat dispariția inelului?

— Eu am observat şi am început să țip, spuse văduva. Nu mai țin minte cine a fost de părere să chemăm poliția.

— Eu am fost de părere, vorbi Tucă de la celălalt capăt al mesei. Iar domnul notar ne-a întrebat cine vrea să telefoneze. S-a oferit Aristotel...

— Domnul Aristotel, îl repezi Gusti-junior, că încă n-am devenit asociați, țin să precizez că nu eu am telefonat.

— Ştiu. V-ați apropiat de telefon?

— Da... Însă m-am răzgândit. Nici eu nu ştiu de ce. L-am rugat pe Tucă să telefoneze...

— E adevărat, era cât pe-aci să telefonez, dar şi eu m-am răzgândit... Nu-mi place să am de-a face cu poliția, recunoscu el.

— Precum ştiți, limpezi notarul situația, eu am chemat Chestura.

— Deci, trei persoane s-au perindat pe la telefon: domnul Guşti, domnul Tucă şi domnul notar Anghelescu, nu-i aşa?

Moştenitorii dădură din cap a încuviințare. Începui să mă plimb în jurul mesei, urmărit de privirile aprinse ale celor cinci. Mă oprii în dreptul lui Gusti-junior. Se feri de căutarea mea.

— Ce vă uitați aşa la mine? țipă el.

— Aşa, domnule Guşti, țipați, urlați, descărcați-vă nervii! Sunteți doar la dumneavoastră acasă...

— Nu înțeleg ce vreți să insinuați, se apără el.

— O să înțelegeți imediat... Aseară, după ce am ascultat relatarea domnului notar, am fost frapat de două amănunte. Primul, şi poate cel mai esențial, mi s-a părut a fi lumina. M-am întrebat cum de s-a stins lumina...

— Bine, da' şi-n seara asta s-a stins, observă notarul, dornic să ia apărarea moştenitorului.

— E drept, în ultima vreme, continuai eu, din lipsă de combustibil, lumina se stinge de la uzină destul de des. „O fi de la uzină”, şi-a spus domnul Tucă părerea. N-a fost însă de la uzină. M-am interesat. Atunci, în mod firesc, am ajuns la concluzia că cineva, în timp ce notarul citea testamentul, a stins lumina. Cine? Vorbeam, străfulgerându-l pe Gusti-junior cu privirile mele voit batjocoritoare.

Lumina, mi-am spus, nu putea să fie stinsă decât de afară, de la cofretul ce se află în spatele clădirii dinspre curte. Am cercetat locul şi am constatat că cineva umblase la cofret. Cineva care a stat ascuns în curte... care, prin fereastră, a pândit un semn... un semn al dumneavoastră, domnule Guşti... Pe omul ăsta l-am descoperit cu ajutorul mamei dumitale. Este fostul argat al casei, bătrânul şi naivul Niță Tudor... De altfel, cu ajutorul lui, în seara asta, am stins şi eu lumina.

— Aristo, copilaşule, ce-ai făcut? Ce-ai făcut, băiețaşule? începu văduva să plângă şi să se vaite.

— Ajunge! țipă tânărul, lovind cu pumnul în masă. Nu te mai smiorcăi, mamă!... Nu eu am luat inelul.. Am vrut doar să pun la cale o farsă... am vrut să dispară pentru câteva minute inelul... Dar cineva mi-a luat-o înainte... unul dintre noi a furat inelul.

— Acum dai vina pe alții! îl dojeni Elisabeta Guşti.

— Tu să taci! sări tânărul amenințător. Ştiu câte parale faci. Nu, domnule, n-am furat inelul...

Mă uitam scârbit la membrii acestei „sfinte familii".

— Nu-i aşa, domnule comisar, că n-am furat eu inelul? se agăță de mine organizatorul „farsei".

— Mda... mormăii eu. E adevărat, „farsa" nu ți-a izbutit. Aşa cum am spus înainte, am mai fost frapat de un amănunt. Să ne amintim!... Inelul se găsea aproape de mijlocul mesei. Practic, numai trei din cinci câți sunteți în jurul mesei ați fi putut ajunge mai repede la el fără să atrageți atenția celorlalți. Domnul Aristotel şi-a pregătit „farsa" cu meticulozitate. Intenția sa însă a eşuat. Când să „glumească", mâna sa a întâlnit pe neaşteptate pe cea a verişoarei şi, astfel, s-au trădat amândoi şi au bătut în retragere... A rămas cea de-a treia persoană, adică dumneavoastră, domnule notar... Îmi venea tare greu să vă bănuiesc, dar...

— Glumiți, domnule comisar, surâse notarul, împăciuitor.

— Aş vrea, dar nu prea am timp...

— Formidabil! nu se putu stăpâni Gusti-junior... De necrezut...

— Încă de aseară, pe cei doi tineri care şi-au dat mâna prin întuneric i-am scos din competiție.

— L-am controlat până la piele! se impacientă tânărul. Unde a putut să ascundă inelul?

— Dumneata unde l-ai fi ascuns?

— Eu... eu... se bâlbâi Guşti, mi-am propus să-l ascund... da' asta nu mai are importanță...

Unde a putut să ascundă inelul?

— Îmi place să cred că l-a ascuns sub aparatul de telefon în clipa când i-ați oferit prilejul să cheme Chestura...

— Atunci, e acolo? întrebă Tucă tulburat.

— Nu... aseară, după ce-am plecat de aici, m-am furişat în spatele clădirii şi din curte am urmărit tot ce s-a petrecut în sufragerie. L-am văzut pe domnul notar telefonând... mai exact, trebăluind lângă aparat... Ce-aveți a ne spune, domnule notar? Nu-i aşa că ați ascuns inelul sub telefon şi, înainte de a pleca, l-ați luat de acolo?

Domnul Anghelescu închise ochii şi căzu într-o tăcere mormântală. În clipa aceea, o auzii pe doamna Guşti declarând cu o voce moale:

— Domnule comisar, nu vă supărați, îmi retrag reclamația...

— Păcat, doamnă.. Lipsiți oraşul de un proces instructiv... Dar ce pot să fac, îmi mărturisii eu neputința, legile sunt de partea dumneavoastră.

Părăsind locuința fostului negustor de cereale, mă îndreptai spre baia comunală a oraşului. Simțeam că o baie de aburi mi-ar prinde bine.

9
NEGUSTORUL DE HAINE VECHI

Femeia plângea stăpânit, cu ochii scăldați în lacrimi. Bătrânul comisar Patrolea nu schița niciun gest s-o liniştească; îşi privea întruna tabachera deschisă şi îndesată cu tutun.

— Nu gândeam că o să ne mai întâlnim vreodată, zise el într-un târziu. Să ştii că afacerea aia am dat-o de mult uitării.

Femeia era de o frumusețe vulgară; mă supăra părul ei acaju cu bucle multe şi lucioase, apoi alunița artificială de sub ochiul drept.

— Nene Patrolea, de ce mi l-ai închis pe Mişu? se hotărî ea, în sfârşit, să deschidă gura.

Întrebarea mă nedumeri; nu-mi aminteam să fi reținut, în ultima vreme, vreun infractor cu un asemenea nume sau poreclă. De aceea, aşteptai cu curiozitate răspunsul lui Patrolea.

— De unde ştii, Elviro, că l-am băgat din nou la zdup?

Îi rostise numele pentru întâia oară şi pe un ton destul de intim – semn că vizitatoarea mai trecuse, în câteva rânduri, prin birourile Chesturii.

— Uite că ştiu, bătrâne, îi răspunse, apelând şi ea la un ton mai intim decât înainte.

— Ăsta nu e un răspuns, Elviro, o dojeni blând Patrolea, adulmecând de la distanță tutunul din tabacheră.

— Ştiu, fiindcă eu l-am bătut la cap să se prezinte la poliție. De ieri dimineață n-a mai venit acasă. Când a plecat, mi-a spus că se duce la Chestură, să stea de vorbă cu tine.

Nu s-a mai întors... Nu-mi închipuiam c-o să-l arestezi! oftă ea.

Comisarul zâmbi, gânditor:

— Mă bucur că nu m-am înşelat atunci când am susținut că mai păstrezi în suflet un dram de cinste.

— Lasă... astea-s fleacuri! replică Elvira, vădit nemulțumită că Patrolea ținea morțiş să-i amintească de o întâmplare petrecută mai demult. Stătea pe scaun, picior peste picior, lăsând fusta scurtă să-i dezvăluie provocator picioarele mai sus de genunchi. Dacă ştiam c-o să-l arestezi, nu l-aş fi îndemnat să treacă pe aici şi să se sfătuiască cu tine...

Patrolea închise brusc tabachera şi zise, uitându-se țintă în ochii ei de culoarea frunzei.

— Îmi pare rău, Elviro, dar o să te indispun, află că Mişu al tău nici pomeneală să treacă pe la mine, aşa că n-am avut nici cum şi nici pentru ce să-l arestez.

Femeia tresări şi, instinctiv, îşi strânse poşeta.

Patrolea n-o mințea şi ea înțelesese acest lucru.

— Nu se poate? Doar mi-a promis, rosti ea, descumpănită. Şi-a dat cuvântu'... Atunci, unde-i, că de acasă a plecat şi de întors nu s-a mai întors! Propriile ei întrebări o speriară. Bătrâne, tare mi-e teamă.. Crezi cumva...?

Şi pentru că ea tăcu, comisarul, jucându-se de astă dată cu tabachera deschisă, stărui:

— Ce să cred?

— Doamne, să nu i se fi întâmplat ceva! exclamă ea, îngrozită.

— Ce să i se întâmple? se interesă comisarul.

Eu devenii curios; femeia şovăia, strângând în neştire, la piept, poşeta de piele maro.

— Acum, Elviro, lămureşte-mă despre ce-i vorba. L-ai îndemnat să treacă pe-aici şi să se sfătuiască cu mine. În ce

chestiune? Acum ți-e teamă să nu i se fi întâmplat ceva. Te întreb din nou: de ce?

Timbrul plăcut, liniştitor, din glasul lui Patrolea risipi ca prin minune şovăiala femeii. Asemenea unui actor versat, bătrânul criminalist stăpânea o gamă foarte variată de intonații, iar măiestria sa consta în aceea că ştia, în raport cu cel interogat sau cu situația creată, să dea glasului său intonația cea mai potrivită.

— De mai bine de două luni, nu pot să declar cu precizie, începu femeia să ne povestească, Mişu s-a ambalat în afaceri care nu-s de nasul lui... nişte afaceri care, într-un timp scurt, au făcut din el neom... Ce fel de afaceri? Habar n-am! Tu ştii că niciodată nu-mi întreb clienții cu ce se ocupă. De ce să-i sperii? Darmite pe Mişu! De ce să-mi încarc conştiința?

Patrolea o întrerupse:

— Ce te face să crezi că afacerile astea l-au făcut neom?

— Dacă l-ai fi văzut... nu mai era Mişu cel de altădată... omul cu nervii de fier... Gemea, vorbea noaptea în somn, se zvârcolea, transpira. Să nu-l mai recunosc. Numai că nu plângea. Într-o noapte, l-am auzit țipând în somn: „Nu-i omorî! Lasă-i! Nu-i omorî!” Uf, îmi pare că am vorbit prea mult! izbucni ea pe neaşteptate.

Tăcu. Patrolea lăsă să treacă un timp, apoi o întrebă:

— Tot cu „Mosorel” e înhăitat?

— Tot... clătină ea afirmativ din cap.

— Bine, dar după câte ştiu eu, de la terminarea războiului, „Mosorel” s-a făcut om de treabă, s-a apucat de comerț, de negoț cu haine vechi! Cumpără, vinde, recondiționează, are în oraş trei sau patru dughene... Plăteşte impozite.

— Da, aşa e... Însă cred că el a mai născocit o afacere... Nu ştiu, bătrâne, ce fel de afacere. Jur că nu ştiu... În ultimele luni, Mişu, fără să-mi spună o vorbă, a dispărut de

câteva ori de acasă. Când se întoarcea – după trei-patru zile – era stors ca o lămâie. M-am luat de el… i-am spus că l-am auzit vorbind în somn. Numai aşa l-am convins să treacă pe la tine… Uf, bătrâne, mai mult să nu mă întrebi…

— Totuşi, dacă ştii ceva mai mult; spune-mi, stărui Patrolea, pe acelaşi ton cumsecade, înțelegător.

Cu degetele tremurânde, femeia deschise poşeta şi scoase la iveală o brățară din aur masiv şi i-o întinse comisarului.

— Când mi-a dăruit-o, am găsit pe ea o pată… o pată de sânge… l-am arătat-o şi s-a făcut mai negru ca smoala.

— Când ți-a dăruit-o?

— Să fie o săptămână. Bineînțeles după ce a lipsit de acasă.

— Deci, ar veni în noaptea de 26 spre 27? întrebă Patrolea după ce se uită pe calendar.

— Da, bătrâne…

Patrolea luă brățara şi o cercetă; brusc, ochii i se făcură mici; găsise, fără îndoială, ceva pe partea interioară a brățării. Nu cumva zărise şi el urma lăsată de pata de sânge?

— Zici că ieri dimineață, când a plecat de la tine, te-a asigurat că vine direct la mine, la Chestură?

— Da. L-am sfătuit să ia cu el brățara şi să ți-o arate… N-a vrut… cică mai întâi să stea de vorbă cu tine.

— Ți-a mai dat în dar şi alte bijuterii?

— Nu… Ochii Elvirei se umplură de lacrimi. Să ştii, bătrâne, că Mişu nu-i criminal. Orice: proxenet, şmecher, trişor, da' criminal, asta nu… nu… pun mâna-n foc.

Patrolea îi ceru să-i lase brățara, apoi o încredință că n-o s-o lase de izbelişte, că o să se ocupe chiar el personal de reclamația ei şi o să încerce să dea de urma lui Mişu. La despărțire însă îi mai puse o întrebare:

— Unde mai stai cu casa?

— Tot acolo, bătrâne... Mi-am făcut şi eu nişte iluzii... Să arunc în foc condicuța, în sfârşit, să mă mărit cu Mişu, să deschidem amândoi o cafenea... Văd însă că mi-e sortit să mor tot bătând trotuarul.

Femeia plecă. Multă vreme Patrolea rămase cu brațele încrucişate pe piept şi cu ochii închişi, de parc-ar fi adormit subit.

— Ce părere ai, Căline? mă întrebă într-un târziu, deschizând un ochi.

— Că acest Mişu, concubin al acestei Elvira, a participat la nişte omoruri urmate de jaf. Bineînțeles, dacă nu punem sub semnul îndoielii declarația femeii.

— Păi, să nu le punem, îmi ceru el.

— N-o cunosc... Dacă-i aşa, nu văd de ce nu l-am lua la rost pe acel negustor de haine vechi... pe „Mosorel”.

Comisarul deschise şi celălalt ochi, îmi aruncă o căutătură ironică, apoi se ridică în picioare: purta acelaşi costum vechi şi demodat, cu rosături pe la coate şi genunchi. Mă ridicai şi eu.

— Băiete, „Mosorel” este unul dintre tipii cei mai ingenioşi cu care m-am înfruntat eu în acest frumos oraş de pe malul B… Un as al alibiurilor... un constructor dibaci de situații... niciodată nu mi-a oferit o probă pentru care să-l rețin şi să-l trimit în judecată, deşi îl ştiam că-i amestecat până în gât în tot felul de afaceri veroase... Ce naiba o fi născocit?! se întrebă comisarul, cântărind în palmă brățara.

Aflam pentru întâia oară cine era „Mosorel” şi vorbele comisarului îmi stârniră în suflet o vie curiozitate.

— Într-una din zile o să-ți dau fişa să i-o studiezi, însă până atunci... Patrolea îmi arătă brățara. O vezi? Vino mai aproape! A fost lucrată în oraşul nostru, de către bijutierul Rolich. Poartă marca firmei sale...

Îmi întinse brățara. Zării gravat un semn minuscul, indescifrabil, apoi două inițiale: A şi N.

— Semnul acela minuscul, îmi explică comisarul, e o literă din alfabetul ebraic şi reprezintă marca firmei bijutierului Rolich. Cu vrerea sau fără vrerea clienţilor, el îşi aplică marca pe toate obiectele pe care le lucrează. Te duci imediat la el, Căline... Spre norocul nostru, acest artist în aur trăieşte. Spune-i că vii din partea mea, arată-i brăţara şi roagă-l să-şi aducă aminte pentru cine a lucrat-o. Dacă afli cine a fost stăpânul brăţării, dă-mi un telefon. Hai, Căline, pune-te în mişcare!

Pe bijutier l-am găsit acasă. Mă primi rece şi bănuitor – nu, nu aveam înfăţişarea unui client dispus să-i dea de lucru. Trenciul uzat ce-l purtam cu frenezie la orice oră din zi sau din noapte nu inspira prea multă încredere. Numai după ce mă legitimai, adăugând că vin din partea lui Patrolea, îmi zâmbi curtenitor. Era un bărbat în etate, frumos, cu o bărbuţă albă şi rară. Purta pe cap o mică tichie neagră de catifea – semn că era un evreu habotnic.

— Cu ce pot să vă fiu de folos? mă întrebă, scoţându-şi ochelarii dintr-un toc vechi.

Îi prezentai brăţara fără nicio altă introducere.

— Dumneavoastră aţi lucrat-o?

Deveni din nou bănuitor. După ce mă măsură lung, deasupra ochelarilor, luă brăţara şi începu s-o cerceteze cu o plăcere crescândă. Îşi ţugui buzele, plescăi.

— Mda, e opera mea... eu am lucrat-o, mă asigură el şi mi-o înapoie, surâzând enigmatic.

— Pentru cine aţi lucrat-o?

— A, de asta-i vorba! exclamă bătrânul voios, de parcă i s-ar fi luat de pe inimă o piatră de moară. Îl cunoaşteţi pe domnu' Nicu Iordănescu? Negustoru'... Nu, nu-l cunoaşteţi? Pentru dumnealui am lucrat-o... Cum de-a ajuns la dumneavoastră?

— În ce an aţi lucrat-o? încercai eu să potolesc cu o altă întrebare curiozitatea bijutierului.

— Mai demult... Încă dinaintea războiului... prin vara lui 1940. Brățara asta valorează acum o grămadă de bani... E prost cel care o vinde... Mâine, valoarea i se va tripla.

Mă pregăteam să părăsesc locuința bijutierului: îmi socoteam misiunea îndeplinită, când vorbele gazdei mă opriră chiar lângă uşă:

— L-ați prins cu mâța-n sac, nu-i aşa?

— Nu înțeleg! făcui eu pe prostul.

— Am auzit că ar fi fugit în Ungaria şi de acolo în Austria, sau ar fi încercat...

Informația mi se păru de mare preț.

— Când?

— Nu ştiu. De unde să ştiu? Cafeneaua o vorbeşte. Dacă-i adevărat sau nu, eu n-am de unde să ştiu... Câte zvonuri nu circulă?!

— De când nu l-ați mai văzut?

— Eu? De mult nu l-am mai văzut...

Mulțumii domnului Rolich. Iar când mă văzui în stradă, pornii imediat în căutarea unui telefon. Mă cuprinse, pe nesimțite, o inexplicabilă stare de îngrijorare. Fără voia mea, se asociaseră în capul meu relatările concubinei lui Mişu cu informațiile furnizate de bijutier şi întrezăream imaginea neagră a unei afaceri monstruoase.

La telefon îmi răspunse Patrolea. După ce-mi ascultă raportul, aprecie:

— Căline, ai aflat două lucruri deosebit de importante. Tu n-ai de unde să-l cunoşti pe Iordănescu... Asta e un îmbogățit de război... cumpăra mărfuri scoase de armată la licitație; uniforme reformate, bocanci, hamuri... Le cumpăra pe un preț de nimic. Când a prins cheag, s-a căsătorit cu o artistă de varieteu – Annabela Iordănescu. Ei locuiesc pe strada Trubadurului numărul şapte. Deplasează-te la adresa asta şi încearcă să afli adevărul – a dispărut sau nu? Dacă zvonul se adevereşte, atunci...

Bătrânul criminalist tăcu. Nu mă îndoiam de faptul că ne gândeam amândoi la acelaşi lucru.

—... atunci, Căline, urmă el, suntem pe urmele unor mârşăvii rar întâlnite... Te aştept la Chestură, oricât de târziu o să vii. E important să acționăm rapid. Ai înțeles?

— 'nțeles!

M-am întors la Chestură spre seară. Patrolea mă aştepta, şezând la masă sa plină de pete de cerneală.

— Ai mâncat? fu prima lui întrebare.

Pe teren, uitasem de masă. Totuşi, îl asigurai că mă oprisem la un birt oarecare, să-mi potolesc foamea cu o ciorbă de fasole.

— Aşează-te şi raportează!

Patrolea îşi deschise tabachera, îşi încrucişă brațele la piept, dându-mi astfel de înțeles că era gata să mă asculte. Mă aşezai la biroul meu, scosei un carnețel, îl frunzării, mă oprii asupra unor însemnări.

— Deci, pornind de la informația bijutierului, m-am deplasat la domiciliul lui Iordănescu – îmi începui eu raportul –, unde am făcut o primă constatare: locuința era încuiată, iar soții plecați din oraş. Mi-am început cercetările. Încă de anul trecut, în casa lui au fost plasate trei familii – sinistrați de război. Unul din vecini, Vasile Cârjan, mi-a explicat că soții Iordănescu ar fi plecat încă din noaptea de 26 noiembrie la Predeal, în vacanță. Familia Dragomirescu, un alt vecin al negustorului, mi-a confirmat informația lui Vasile Cârjan. Nu m-am mulțumit cu aceste două răspunsuri şi m-am adresat şi celui de-al treilea chiriaş al lui Iordănescu, care mi-a furnizat informații revelatoare.

— De ce natură? deveni bătrânul nerăbdător.

— Mi-a povestit următorul fapt: în noaptea zilei de 26 noiembrie, întorcându-se acasă în jurul orei 20,30, s-a întâlnit nu departe de locuința lor cu soții Iordănescu. Tocmai se pregăteau să urce într-un „Buick” negru. I-a

salutat, iar Iordănescu, după spusele acestuia; ar fi fost surprins de întâlnire. A avut chiar şi o reacție. I-ar fi spus: „La revedere, domnule Nasta, plecăm la Predeal pentru o săptămână”.

Acest domn Nasta a fost frapat de două lucruri:

A) fiind funcționar la C.F.R., ştia că nu există, până în zori, niciun tren spre Bucureşti; B) noaptea, pe vremurile astea vitrege să te avânți spre Bucureşti, cu o maşină?! Nu era Iordănescu omul care se hazardează.

— Uite că totuşi s-a hazardat, aprecie Patrolea.

— De atunci n-a mai dat niciun semn de viață?

— Nu.

— Locuința a fost lăsată în grija cuiva? Te-ai interesat?

— M-am interesat. Am fost trimis la o mătuşă lui Iordănescu... văduva unui plutonier-major. Aflând cine sunt, s-a speriat şi după primele întrebări mi-a mărturisit adevărul: soții Iordănescu au plecat clandestin în străinătate. I-au lăsat în primire locuința, urmând ca în seara zilei de 28, în jurul orei zece, să aştepte un telefon, fie de la Viena, fie de la Budapesta, ca să-i dea indicații cum trebuie să procedeze cu bunurile din casă. Bineînțeles, n-a primit niciun telefon, deşi a trecut o săptămână.

Îmi terminasem raportul. Patrolea părea că doarme. Câteva minute se scurseră într-o tăcere adâncă.

— Căline, îți dai seama? sparse bătrânul tăcerea. E de-a dreptul îngrozitor! Bandiții îşi atrag victimele sub pretext că le pot trece clandestin peste hotare, dar, de fapt, îi ucid şi îi pradă. Şi o bandă ca asta îşi desfăşoară activitatea în localitatea noastră!

— Vă gândiți la „Mosorel”, nu-i aşa, e mâna lui?

— Sunt mai mult decât sigur. Numai mintea lui diabolică e în stare să conceapă o asemenea afacere.

— Păi, să-l înhățăm! sării eu cuprins de o exaltare puțin recomandabilă criminaliştilor.

— Fără probe? Ne scapă... nu-l cunoşti... Dacă vrem să-l prindem, trebuie să-i întindem o capcană, o capcană îndrăzneață. Frământat de acest gând se ridică, făcu câțiva paşi prin birou, apoi, luminat de o idee, continuă; O să lipsesc câtva timp, nu ştiu cât... Să nu pleci de aici până nu mă întorc. Auzi?

Şi ieşi. Prin fereastră, îl văzui urcând în rabla neagră a Chesturii.

L-am aşteptat cu nerăbdare. Bănuiam că plecase să pună ceva la cale. Se întoarse după aproape două ceasuri. Era bine dispus, de parcă ar fi fost la un chef. Îmi ceru, fără să-mi dea nicio explicație, să iau un condei şi o coală de hârtie, că are de gând să-mi dicteze ceva. Îl ascultai.

— Scrie: „Vând urgent – se apucă el să-mi dicteze – trei costume bărbăteşti din stofă englezească... Pantofi vechi nr. 42. O vulpe argintie. Telefon 1.32.43, între orele 14—16”. Ai scris? Foarte bine... Acum găseşte pe cineva să-ți bată textul la maşină... În cel puțin douăzeci de exemplare, şi încă în noaptea asta, un agent să le lipească pe toți stâlpii din centrul oraşului... să le lipească sub supravegherea ta...

N-am avut nevoie de lămuriri ca să înțeleg în ce constă capcana întinsă de Patrolea negustorului de haine vechi. Mă intrigă însă un amănunt: bătrânul refuzase să-mi dezvăluie cine era persoana care urma să răspundă la numărul 1.32.43.

În aceeaşi noapte, în timp ce eu supravegheam „afişajul”, Patrolea se duse s-o caute pe Elvira – voia s-o convingă să dispară cât mai repede din oraş şi să rămână ascunsă până la un semn al său.

— Înțelegi, Căline, dacă oamenii lui Mosorică află că Elvira ne-a pus pe urmele lor, pot s-o lichideze în doi timpi şi trei mişcări. Asta-i primejdia care o paşte.

Aşa a început aşteptarea noastră încordată. În ziua următoare „afişajului”, „agenții comerciali” ai lui Mosorică se

arătară interesați să cumpere lucrurile doamnei (Patrolea îi dăduse o poreclă: „Nely”).

În altă zi, Mosorică în persoană se prezentă să vadă „pe ce dă banii” şi s-o cunoască mai îndeaproape pe femeia cu care urma să încheie tranzacția. După alte 48 de ore, Patrolea mă informă că „Mosorică” se oferise ca, în schimbul unor bijuterii, s-o scoată din țară pe doamna „Nely” şi pe nepotul ei.

— Cum, are şi un nepot?

— Da, în persoana ta. Nu ştiai?

Izbucnirăm în râs. Bătrânul însă nu glumea.

„De-acum înainte eşti... nepotul doamnei „Nely”. Ba îmi ceru să fiu un nepot cu mustață. Dar cine era această doamnă? Cum ajunsese Patrolea la dânsa şi cum de izbutise s-o convingă să intre în acest joc primejdios n-am ştiut multă vreme. În cea de-a zecea zi de aşteptare – clipa asta am s-o țin minte până la moarte –, spre seară, mai precis către ora şase, telefonul zbârnâi parcă mai strident ca niciodată.

Patrolea se repezi să apuce receptorul. Îl auzii vorbind, în timp ce ochii i se înviorau puțin câte puțin.

— Da... da... Foarte bine... Nely, fetițo (îi rostise numele cu o tandrețe care mă impresionase), hai, curaj! Nicio grijă... Şi-apoi, nu uita că ai lângă tine un „nepot”, un flăcău îndrăzneț... Îți rămân recunoscător.

După ce puse receptorul la loc, îşi îndreptă privirile hotărâte spre mine.

— Căline, a bătut ceasul... Nu-ți cer decât două lucruri: să fii calm, iar dacă va fi cazul, să-ți păzeşti „mătuşa” ca pe mama... Ți-e frică?

— Cinstit vorbind, mi-e!

— Îți mulțumesc că eşti sincer... Frică-nefrică, uite totuşi cum o să procedăm...

Era o noapte fără lună. Becuri chioare luminau strada. Sufla un vânt rece, tăios. Un „Buick” negru ne aştepta la colțul străzii. „Mătuşa” mea, cu un sac de voiaj în mână, se îndreptă într-acolo. O urmam ca, o umbră, chinuit de o emoție necunoscută încă; năduşisem, iar cămaşa mi se lipise de spinare.

Femeia însă era de un calm rar întâlnit. Când am ajuns în dreptul „Buick”-ului, un individ sări din maşină. Fui poftit să mă aşez lângă şofer. Mă aşezai, dar imediat unul de-al lor se vârî în mine. Pe „mătuşă” însă o instalară pe bancheta din spate. Întorcându-mi capul, îl zării în dreapta ei pe Mosorică vesel şi surâzător. În stânga curajoasei femei – un alt membru al bandei.

— Doamnă, i se adresă „negustorul” cu o voce de călău înțelegător, luați-vă rămas bun. „Mâine în zori, împreună cu nepotu' dumneavoastră, o să fiți departe... şi în cea mai deplină siguranță.

— Să dea Dumnezeu! zise „mătuşa” mea cu un calm imperturbabil, facându-şi semnul crucii.

Pe mine mă trecură fiori de gheață. Ştiam exact sensul cuvintelor: „O să fiți departe”. Oare le ştia şi ea?

Şoferul ambreie şi „Buick”-ul porni în noaptea de smoală. Mă gândii la Patrolea – cea mai mică defecțiune în planul elaborat de el ar fi putut să ne coste viața. Nici revolverul ascuns în ciorap nu ne mai putea salva. În plus, şedeam înghesuit, ceea ce mă indispunea şi mai mult. Maşina se îndrepta spre marginea oraşului cu o viteză moderată.

Deodată, îl auzii pe Mosorică:

— Doamnă, sper că ați luat cu dumneavoastră bijuteriile...

— Desigur.

— Atunci, precum ne-a fost înțelegerea...

— Desigur, domnule, sunt o femeie de cuvânt.

N-o vedeam, dar calmul glasului său revărsă asupra mea un balsam binefăcător. „Nely” trase fermoarul sacului de voiaj şi scoase de acolo o casetă metalică. Nu apucă s-o deschidă. Mosorică i-o smulse cu un gest violent din mână.

— Ce-i asta, domnule?! se revoltă „mătuşa” mea.

— Gura! o repezi „negustorul de haine vechi”, în aceeaşi clipă, cel care stătea în dreapta mea îmi vârî în coastă ţeava unui revolver. „Mătuşa mea” izbucni, pesemne conform indicaţiilor regizorale ale lui Patrolea, într-un plâns stăpânit.

— Acolo unde plecaţi n-aveţi nevoie de ele, râse Mosorică. Fiţi liniştită, oamenii mei vă vor duce la destinaţie. Sunt şi eu un om de cuvânt, ce naiba!

— Gică! ţipă „mătuşa” mea teatral.

— Gura! o ameninţă unul de lângă ea.

Maşina opri la întretăierea unor străzi dosnice.

Abia atunci la lumina scăzută a farurilor, zării o maşină. Nu era a chesturii. „Mosorel”, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ne ură „drum bun”. Îl mai văzui alergând cu caseta în mână spre maşina cealaltă, care, se vede treaba, pe el îl aştepta.

„Buick”-ul o luă din loc, cu o viteză sporită.

Dorii să-i adresez „mătuşii” câteva cuvinte de îmbărbătare, dar nu apucai, fui repezit şi mi se vârî o armă în coaste.

După un timp, maşina lăsă în urmă oraşul, îndreptându-se ca un bolid spre şoseaua Aradului. Mă liniştii; îmi coborâi alene braţele spre picioare.

Simţii pistolul ascuns în ciorap. Fiecare metru parcurs ne apropia de clipa deznodământului. Dacă...

Nu, nu era Patrolea omul care să dea greş. În timp ce degetele mele pipăiau arma, îmi amintii de rugămintea sa: „... şi s-o păzeşti aşa cum ţi-ai păzi mama”.

Pe neaşteptate, şoferul trânti o înjurătură grosolană. În bătaia farurilor, văzui bariera lăsată. Ştiam ce înseamnă

asta şi răsuflai uşurat... „Buick”-ul frâna chiar lângă barieră. În aceeaşi clipă, din ambele părţi ale şoselei, săriră opt agenţi înarmaţi. Atacul fu scurt şi fulgerător.

Jumătate de oră mai târziu, la Chestură, Patrolea mă strângea în braţele sale vlăguite şi îmi şoptea tulburat în ureche:

— Îţi mulţumesc că ai avut grijă de ea...

Abia atunci înţelesei şi mai bine că „doamna Nely” nu reprezenta pentru bătrânul criminalist o femeie oarecare, ci marea taină a existenţei sale.

Avea să mi-o mărturisească mai târziu, pe patul de moarte.

10
FATA DE LA MORGĂ

Împuşcăturile izbucniră pe neaşteptate, într-o rafală scurtă şi înfricoşătoare. Patrolea tresări şi mă privi alarmat pe sub sprâncene. Reţinusem amândoi unul şi acelaşi amănunt: focurile de armă răsunaseră chiar în faţa Chesturii. În liniştea care încătuşase brusc încăperea, se auziră uşi trântite, paşi alergând pe coridoare. Patrolea se ridică de pe scaun încet, şovăitor; în ultima vreme slăbise şi mai mult.

Te cuprindea mila văzându-l – obrajii i se scofâlciseră, nasul i se subţiase, ochii îi lăcrimau, iar pungile de sub ochi îi erau în permanenţă congestionate. Medicii îi recomandaseră să renunţe la slujbă şi să rămână acasă, el însă refuzase să le dea ascultare. Am vrut să mă îndrept spre uşă, când, deodată, un agent năvăli în birou şi, vădit tulburat, i se adresă bătrânului:

— Dom' comisar, jos la poartă, un om a fost împuşcat...

Patrolea îmi făcu semn să-l urmez. În stradă, lumea se adunase ca la urs. Câţiva gardieni încercau să facă ordine. Curioşii însă nu voiau nici în ruptul capului să-şi vadă de drum. Se înghesuiau să vadă mortul prin grilajul din fier forjat.

Din prima clipă, mi-am dat seama că se întâmplase ceva cu totul ieşit din comun. Imaginaţi-vă: un bărbat de statură obişnuită, îmbrăcat într-un elegant trenci bleumarin, se apropiase de poarta ce dădea în curtea Chesturii şi apucase s-o deschidă.

Fără îndoială, intenţionase să intre. Îl ajunsese însă din urmă o maşină în plină viteză şi cineva dinăuntrul ei deschisese focul, omorându-l.

Patrolea se apropie de victimă numai după ce gardienii izbutiră să mai facă puţină ordine în stradă.

Curiozitatea, uneori morbidă, a trecătorilor îl indispunea. Cel împuşcat căzuse pe burtă, aşa că nu prea i se zărea chipul. În cădere, pălăria îi zburase într-o parte, descoperindu-i părul negru, lucios şi lipit de creştet. Îl urmării cu atenţie pe Patrolea; la lumina cenuşie a zilei care se stingea, bătrânul criminalist, în costumul său larg şi demodat, avea o înfăţişare jalnică. Se aplecă asupra cadavrului ţinându-se de şale şi începu să-l cerceteze. Cu un gest delicat, îi ridică braţul ca să-i descopere faţa. Rămase un timp cu braţul mortului în aer. Când, în sfârşit, îşi îndreptă încet şi dureros trupul uscat de boală, zării pe chipul bătrânului o expresie de nemulţumire.

Apăru şi chestorul: alergase, transpirase, obrajii îi ardeau. Era foarte supărat că tocmai în pragul poliţiei se săvârşise o crimă.

— Împrăştiaţi oamenii! se răsti el la gardienii din stradă. Ce staţi şi vă holbaţi? strigă el către trecători. N-aveţi casă?!

— N-avem, îi răspunse un tânăr mucalit, depărtându-se totuşi în grabă.

Chestorul trase o înjurătură urâtă, după care îl luă la rost pe gardianul cu post fix la intrarea principală a clădirii. Într-adevăr, acesta, surprins de împuşcătură, îşi uitase pur şi simplu de obligațiile profesionale... Barem marca sau culoarea maşinii să le fi reținut!

— Parcă l-aş cunoaşte de undeva, murmură chestorul fără prea multă siguranță, după o sumară cercetare a cadavrului. Ție, comisare, nu-ți zice nimic mutra lui?

— De ce mi-ar zice?! răspunse iritat criminalistul. Căline, ia scotoceşte-i tu buzunarele... Da' cu băgare de seamă...

Ultimele cuvinte însemnau, de fapt, să am grijă să nu clintesc mortul din loc. Mai trebuia fotografiat, chemat procurorul etc. Operația de „buzunărire” fu destul de dificilă, din pricina trendului strâns în talie cu un cordon. Mă străduii totuşi să-mi îndeplinesc ingrata misiune cu o cât mai mare băgare de seamă şi izbutii, în cele din urmă, să dau de un buletin de populație. Bătrânul comisar mi-l smulse cu nerăbdare din mână. Îi frunzări paginile slinoase şi rosti din vârful buzelor:

— Oproiu Mircea... e din localitatea...

Ca şi cum cele constatate de Patrolea, nu prezentau suficiente garanții, chestorul se apucă să cerceteze şi el actul, după care, nu fără un oarecare dispreț în voce, ne porunci:

— Luați-l de aici! Comisare, e al tău... cred că de mult n-ai mai avut o crimă atât de bizară... Ne înapoie buletinul victimei şi, cu capul sus, mândru parcă de opinia sa, dispăru în sediu lăsându-ne perplecşi lângă cadavru.

Se însera. La locul faptei sosi mai întâi procurorul, apoi medicul legist. După încheierea primelor formalități, trecui la percheziționarea victimei. Nu se găsi nimic aparte menit,

să ne sugereze cam ce-ar fi putut să-l aducă pe cetățeanul Mircea Oproiu în pragul Chesturii. Un ceas mai târziu, sosi şi o ambulanță şi, astfel, trupul neînsuflețit al victimei fu ridicat şi transportat la morgă.

— Omul ăsta, pe nume Oproiu Mircea, în vârstă de treizeci şi cinci de ani, domiciliat în T... strada Mihai Viteazul 14, mi se adresă Patrolea când, în sfârşit, ne regăsirăm din nou în biroul nostru, intenționase, probabil, să ne aducă la cunoştință lucruri deosebit de importante.

Comisarul trecu ostenit la măsuța sa, se aşeză, îşi scoase tabachera şi începu să se joace cu ea.

— Căline, îmi pare rău, dar mă văd nevoit să-ți încredințez o misiune, recunosc, neplăcută. Nu-şi luă ochii de la tabacheră. Aş vrea să te deplasezi la domiciliul lui Mircea Oproiu, să-i contactezi familia. O fi având omul nevastă, copii. Spune-le cum s-a întâmplat.

— Încă în seara asta?

— Repet: omul ăsta intenționa să ne aducă la cunoştință un lucru foarte important. N-a mai apucat s-o facă. Păcat... Deschise tabachera şi prinse să adulmece tutunul. Poate că familia să fie în cunoştință de cauză. Reține: strada Mihai Viteazul numărul 14... Oproiu Mircea... Ştii pe unde vine?

Când am plecat, m-am uitat la ceas: se făcuse opt şi un sfert. Deci, trecuseră două ore de la săvârşirea crimei. Străbăteam străzile prea slab luminate ale oraşului – de ce n-aş mărturisi-o? – cu sufletul împovărat de o misiune neplăcută. Să intri în casa unor oameni străini şi aşa, tam-nesam, să le aduci la cunoştință că au un mort în familie. Moarte fulgerătoare! Din actele găsite asupra lui Oproiu nu rezultase dacă era sau nu căsătorit. În schimb, cercetându-se verigheta, se constatase nu numai data cununiei, ci şi numele soției – Virginia. Un nume frumos, cu o rezonanță calmă, dar şi ademenitoare.

„Vir-gi-ni-a!” Mă vedeam în fața ei – o femeie trupeşă, senzuală, călcând cu semeție –, bâlbâind câteva explicații inteligibile. „Cum să încep? mă întrebai.

Doamnă, sunt de la poliție şi am neplăcuta însărcinare să... Uf, şi Patrolea ăsta, ce dracu?!, să fi trimis un gardian în locul meu...

Mă oprii în dreptul unei porți ce abia se mai ținea în țâțâni. De acolo, din stradă se vedea în fundul curții o căsuță bătrânească. La una din ferestre, ardea o lumină palidă. Deschisei poarta. Intrai. După câțiva paşi, îmi veni în întâmpinare o tânără care, după cum era îmbrăcată, părea pregătită să iasă în oraş sau să meargă la vreun spectacol. Avu amabilitatea să mă întrebe pe cine caut. Răspunsul mă surprinse şi pe mine însumi.

— Pe domnul Mircea Oproiu.

Tânăra mă cercetă cu un interes aparte. Replică:

— Poate mai curând pe cineva din familia lui?!...

Judecând după glasul ei uşor tremurat, îmi dădui seama că vorbele mele o tulburaseră.

— Nu, nu, chiar de Mircea Oproiu am nevoie, insistai, nefiindu-mi deloc limpede de ce adoptasem tactica asta.

— În cazul ăsta, mi-e teamă că n-o să-l găsiți aici.

Îi surprinsei un surâs, însă nu ironic, ci amar.

— Mă puteți lămuri de ce?

— Pentru simplul motiv că fratele meu mai mare, Mircea, a murit în timpul evenimentelor din august 1944... Dar dumneavoastră cine sunteți?

Ca să-mi ascund emoția, tuşii stingher.

— Sunteți, probabil, un fost coleg de-al său? încercă ea să îmi vină în ajutor.

Lăsai şi întrebarea asta fără răspuns. Căutam cu înfrigurare o ieşire onorabilă din această neaşteptată încurcătură.

— A fost căsătorit? îndrăznii eu în cele din urmă.

— Nu, n-a apucat. Poate căutați pe un alt Oproiu.

— Mihai Viteazul 14, zisei eu, mai mult pentru mine. Mircea Oproiu.

— Exact.

Tuşii din nou. La fel de stingher.

— Văd că sunteți pregătită de plecare şi n-aş vrea să vă rețin. E cineva acasă? mă interesai eu într-o doară.

— Mama... Intrați şi stați de vorbă cu ea.V-aş însoți, dar mă aşteaptă cineva şi sunt deja în întârziere...

Îi mulțumii şi mă îndreptai spre căsuța din fundul curții. Când ajunsei în pragul ei, mă mai uitai o dată spre poartă: o zării pe sora lui Mircea Oproiu ieşind în stradă şi depărtându-se. Ciocănii la uşă.

Îmi deschise o femeie, care, în ciuda părului ei complet cărunt, părea să fie încă tânără.

— Doamna Oproiu?

— Eu... Cu cine am onoarea?

— Sunt de la poliție...

Îmi plăcu faptul că nu se pierduse cu firea la auzul acestor cuvinte. Mă pofti în casă; nimerii într-o odăiță mobilată bătrâneşte. Într-un colț, sub o icoană, ardea o candelă. Nu departe de ea, descoperii portretul înrămat al unui tânăr cu o privire şăgalnică; peste portret, cineva petrecuse, în diagonală, o banderolă neagră.

— Fiul dumneavoastră? o întrebai.

— Da, oftă ea.

Mă invită să iau loc şi, după ce mă văzu aşezat, mă întrebă direct cărui fapt i se datora vizita mea.

— Doamnă, v-aş ruga, oricât de greu v-ar veni, să-mi relatați condițiile în care a murit fiul dumneavoastră.

Se lăsă o tăcere adâncă. Femeia se uită o clipă spre fotografia îndoliată, apoi lăsă ochii în pământ.

Oftă. Se vedea că se stăpânea să nu plângă. Zise în şoaptă:

— Vă interesează?! De ce oare?

— Totuşi, vă rog. Vă înţeleg durerea şi vă rog, la rândul meu, să mă înţelegeţi.

— Da, ştiu... Nu-i prea plăcută meseria de poliţist. Fiul meu a murit în august '44, la gară, în timp ce o apăra.

— Ca ostaş?

— Nu, era funcţionar al C.F.R.-ului. A murit răpus de un glonţ german. L-a nimerit în frunte. Ieşise încă din primele momente să apere gara.

— Vă amintiţi data la care... mă oprii. Mi se pusese un nod în gât.

— Cum să nu! îmi veni ea în ajutor. Mircea s-a prăpădit la 26 august, iar pe 29 l-am îngropat, fotografia a fost făcută cu un an înainte să moară, îmi explică ea, şi ochii i se umplură de lacrimi. Mă uitai din nou într-acolo. Miop dacă ai fi fost şi tot ai fi putut stabili că Mircea Oproiu din tabloul înrămat nu avea nicio asemănare cu Mircea Oproiu cel împuşcat în pragul Chesturii.

— Fiul dumneavoastră s-a născut în 1920, la 18 mai?

— Exact.

Îi întinsei atunci Buletinul de populaţie găsit asupra celui ucis. Ochii ei îndureraţi mă priviră lung.

Luă cu un gest şovăitor documentul şi, după ce-l citi, murmură:

— Nu înţeleg... După datele consemnate, îi aparţine lui Mircea... fotografia însă nu-i a lui, este a altcuiva.

— Pe omul din fotografie îl cunoaşteţi?

Nu, nu-l cunoştea şi nici nu-şi putea explica cum a ajuns actul fiului ei în mâinile unui străin.

— Nu vă amintiţi, aţi predat Buletinul de populaţie la Primărie?

— Nu-mi pot aminti... Doar atât îmi amintesc: Primăria era închisă... la marginea oraşului se dădeau lupte, îmi

explică ea, iar la cimitir puteai să îngropi morții la orice oră şi fără prea multe formalități...

Părăsii domiciliul celui „împuşcat” cu sentimentul că făcusem o mare descoperire. Primul meu gând fu să-l caut pe Patrolea. Telefonai la Chestură şi de acolo mi se răspunse că numai ce plecase. Trebuia să-i raportez cele descoperite în teren, aşa că hotărâi să-i fac o vizită neanunțată.

L-am găsit în pat; nu i se vedea de sub plapumă decât ochii aprinşi de febră. Lampa de pe noptieră, acoperită cu un ziar pârlit de becul încins, lumina slab şi inegal încăperea. De cum mă văzu, bătrânul îmi spuse că dacă nu mi-ar fi trecut prin gând să trec pe la dânsul, s-ar fi supărat foc pe mine.

— Trage-ți un scaun lângă pat. Hai, raportează! mă îndemnă el după ce mă văzu aşezat.

M-am supus. Îi povestii pe îndelete constatările de pe teren. Se înfioră brusc, îşi aşeză perna aşa încât să stea mai comod.

— Căline, suntem confruntați cu un caz cu totul şi cu totul neobişnuit, repetă el. Îți dai seama, omul ăsta, care, cândva, s-a văzut nevoit să ia identitatea unui ins decedat, voia să ne mărturisească un lucru important. Asasinul sau asasinii l-au împiedicat. Uf, păcat că sunt bolnav! Spune-mi ce ai de gând?

— Să aflu cu orice preț adevărata identitate a victimei, răspunsei, cuprins subit de un val inexplicabil de entuziasm.

— Entuziasmul e bun şi în criminalistică, dar până la un punct... ce vrei să întreprinzi?

— Nu ştiu, recunoscui eu jenat. Însă voi căuta...

— Mda... mormăi Patrolea.

Nu-mi dădui seama dacă mă aprobase sau îşi manifesta nemulțumirea față de frazele mele generale.

Bătrânul închise ochii. Nu m-aş fi mirat să-l aud, după un timp, sforăind. Mă prefăcui că tuşesc.

El nu tresări, ci deschise un ochi iscoditor.

— N-ai grijă, somnul nu-mi aține calea. Căline sunt două căi: una, de a te convinge că adevăratul Mircea Oproiu a murit...

— Adică să cer efectuarea unei deshumări! strâmbai eu din nas. Pentru o expertiză ca asta, ai nevoie de multe aprobări, inclusiv şi pe cea a familiei.

— A doua, e fotografia de pe Buletin. Fă nişte copii după ea şi trimite-le urgent la cele două ziare. Să fie publicate cu arhicunoscutul text: „Cine-l cunoaşte este rugat să treacă pe la morgă să-l identifice...” Ai priceput de ce la morgă şi nu la Chestură?

— Am priceput... Cadavrul va fi expus... Eu mă voi fixa în pândă...

— Exact... Văd că ai început să-ți cunoşti meseria, zise el bucuros. Şi bagă de seamă unde te plasezi... Acum, hai, pleacă, chiar că mi s-a făcut somn, sunt şi bolnav. Mimă nemulțumirea şi ignorându-mi prezența, îşi trase plapuma peste cap.

Deshumarea osemintelor lui Mircea Oproiu nu a mai fost necesară, căci imediat după publicarea în ziare a fotografiei celui împuşcat, ancheta a luat cursul dorit. Îmi aduc aminte că, la morgă, locul de pândă mi l-am ales în biroul unui funcționar care strănuta fără contenire. Bietul om, simțind că-i pe cale de a mă scoate din sărite, m-a lăsat singur.

Din biroul acela am izbutit să țin sub observație, fără a fi zărit, sala unde, pe o masă de disecție, zăcea acoperit până la bărbie cu un cearceaf cadavrul lui „Mircea Oproiu”. Pânda m-a cam agasat... era nu numai plictisitoare, ci şi nesuferită. Din pricina formolului... Timpul se scurgea greu... mai apărea, în răstimpuri, în birou şi funcționarul cu

alergia... strănuta, se scuza, lua ce-l interesa din birou şi mă lăsa din nou singur. Şi uite aşa, o dimineață întreagă am stat de veghe fără niciun rezultat. În schimb, surpriza cea mare s-a produs în cursul după-amiezii, odată cu apariția unei femei. Dacă avea douăzeci şi cinci de ani... Purta un pardesiu vechi, însă nu lipsit de eleganță. Părul negru, ce i se revărsa bogat pe umeri, contrasta plăcut cu profilul chipului ei alb şi delicat.

La început, se oprise la o oarecare distanță de cadavru. Şovăia? Îi era teamă? N-am izbutit să-mi dau seama. S-a uitat în juru-i. Singurătatea o îmbărbăta. A mai înaintat cu câțiva paşi, după care a împietrit la căpătâiul mortului. „În sfârşit", am răsuflat eu uşurat. Femeia plângea, îşi ştergea lacrimile. Am urmărit-o de la locul meu cu convingerea că, dintr-o clipă în alta, va intra în birou şi-mi va declara cine e mortul. Lucrurile însă s-au petrecut cu totul altfel. Necunoscuta a plâns cât a plâns, apoi, după ce a iscodit din nou în juru-i, a plecat uitând apelul lansat de „morgă". Intrigat, am ieşit iute după ea în stradă, hotărât s-o rețin. Am zărit-o la vreo zece metri înaintea mea, dar n-am mai apucat s-o opresc.

Un „Pontiac" negru a ajuns-o din urmă. Din maşină a sărit, îndreptându-se spre dânsa, un bărbat înalt. Tânăra s-a oprit speriată. Bărbatul, spre stupefacția mea, s-a legitimat „polițieneşte", adică arătându-şi insigna de sub rever, apoi a poftit-o în maşină. Nu s-a împotrivit, a urcat supusă. După asta, maşina a luat-o din loc în plină viteză. Şi, fără voia mea, „Pontiac"-ul mi-a suflat-o de sub nas. (Câteva ceasuri mai târziu, Patrolea avea să-mi spună: Bine ai făcut că ai pierdut maşina! Altfel, cine ştie în ce dandana ai fi intrat. Am fi putut să te pierdem noi pe tine".) în schimb, am reținut semnalmentele vehiculului: numărul 355... aripa dreaptă din spate lovită... geamul din spate crăpat la marginea din dreapta.

Aşadar, după publicarea în ziare a fotografiei celui ucis, nu numai eu aşteptam apariţia acelui om care să identifice cadavrul lui „Mircea Oproiu”! Îmi venea să urlu de ciudă că nu acţionasem cu ceva mai multă repeziciune. Aşadar, cineva a încercat să tragă foloase de pe urma anunţului publicat de noi în ziare... Şi a izbutit... mi-a luat-o înainte. Mai cu seamă, în clipele acelea mă enerva cumplit imaginea individului care coborâse din maşină şi se legitimase poliţieneşte. Dacă mi-ar fi fost coleg, l-aş fi cunoscut, dar aşa...

Nu ştiu pe unde alerga sau staţiona „Pontiacul” cu numărul 355... la ceasul când eu mă aflam la Biroul de circulaţie al judeţului pentru a afla cine-i proprietarul maşinii. Mi s-a pus la dispoziţie o fişă, de unde mi-am extras următoarele date:

„Nicolae Avram... colonel în retragere... str. Zambilelor 6... Pontiac 355... Data înregistrării: 5.6.939”...

Nicolae Avram?!... Mai auzisem de el, dar nu prin birourile sau culoarele Chesturii, ci pe la întrunirile electorale. Unele partide din oraş se făleau cu gradul şi numele acestui politician. Atunci, în faţa fişei, m-am întrebat dacă nu cumva descoperisem firul unei crime politice. Am plecat de îndată în căutarea lui Patrolea, să-l pun la curent nu numai cu evoluţia cercetărilor, ci şi cu frământările mele.

N-am dat de dânsul. Am renunţat să-l mai caut.

Intrasem în criză de timp. Trebuia să ajung cât mai repede la proprietarul maşinii. Oare din „Pontiacul” ăsta să se fi tras în „Mircea Oproiu”?

O grădină cu tufe de liliac împrejmuia o clădire năpădită de iederă uscată, care amintea de o mică cetate. În faptul serii, grădina mâncată de toamnă conferea „cetăţii” un aer straniu. Un grilaj de fier despărţea strada de proprietatea colonelului în retragere. Nădăjduisem să găsesc

maşina parcată în stradă sau trasă la scară. ” Pontiacul” însă nu se afla nicăieri. Dând târcoale clădirii, mă simţii la un moment dat tentat să intru şi să bat la „porţile cetăţii”.

Aş fi săvârşit o greşeală de neiertat, poate fatală. De fapt, gândul că descoperisem firul unei acţiuni criminale, de natură politică, mă determina să fiu cât mai reţinut. Intuiam că era mult mai important să dau ochii mei întâi cu „Pontiacul”, cu „poliţistul” care-mi răpise şansa de a identifica cadavrul expus la morgă. Mă îngrijora însă nemişcarea de dincolo de grilaj; se întunecase, dar la ferestrele oblonite nu se vedea scânteind niciun strop de lumină. Mă înfiora această tăcere care, laolaltă cu noaptea, pusese stăpânire pe proprietatea colonelului în retragere.

„Învaţă să aştepţi, Căline, mă povăţuise Patrolea, cândva. Jumătate din existenţa unui criminalist se consumă într-o nesfârşită aşteptare... Uneori, îţi vine să înnebuneşti, dar n-ai încotro, eşti obligat să rabzi.” Mă pusei deci pe aşteptat. Oh, dac-ar trebui să adun ceasurile petrecute în aceşti douăzeci de ani, într-o lungă şi nesfârşită aşteptare!... Ştiut este că aşteptarea pescarului este odihnitoare, a îndrăgostitului, sublimă, a criminalistului, însă, este plină de emoţii şi primejdii.

Pe măsură ce timpul se scurgea, noaptea devenea insuportabilă – ceaţă, umezeală, frig. Abia după miezul nopţii, aşteptarea îmi fu răsplătită. Şi când te gândeşti că era cât pe-aci s-o iau din loc! Mă răzbise oboseala, când, deodată, apăru „Pontiacul”.

Venea încet, ca un bătrân obez după o cină istovitoare. Opri în faţa porţii. Coborâră doi bărbaţi. Erau înarmaţi. Automatele şi le ţineau, fără sfială, petrecute pe după umeri. Armele avură darul să mă convingă definitiv că afacerea „Mircea Oproiu” îmi depăşea atribuţiile, ţinând de organele Siguranţei. Pe unul din cei doi îl recunoscui imediat – era „poliţistul”. Îl văzui intrând în grădină şi îi mai văzui

îndreptându-se spre „poarta cetății”. În același timp, la una din ferestrele parterului zării sclipind prin crăpăturile oblonului fire de lumină.

Mă furișai și eu în grădină. Mă pomenii curând sub fereastra hașurată de lumină. Mă ridicai în vârful picioarelor, dar nu reușii să ajung până la ea. Mă prinsei atunci de un burlan și încercai să mă cațăr.

Cu chiu, cu vai, izbutii să surprind prin oblonul ferestrei ceea ce se petrecea dincolo. Îmi stăpânii cu greu o exclamație. Descoperisem, la picioarele unui bărbat în cizme, trupul femeii de la morgă. Părea că doarme... Numai când bărbatul acela în cizme (colonelul în retragere Avram Nicolae, așa cum a dovedit anchetă de mai târziu) o lovi cu piciorul în coaste și ea nu schiță niciun gest de apărare, înțelesei că se săvârșise o nouă crimă.

Venise timpul să acționez, dar cum?... Trecuse de miezul nopții, eram singur, lipsit de experiență, reprezentam, deci o pradă ușoară pentru cei doi. Ajunsei repede la concluzia că cel mai indicat lucru era să mă retrag fulger, să raportez fulger, să mă înapoiez fulger.

Așa și făcui. În stradă însă, zărind din nou mașina, mă oprii locului, străfulgerat de o idee. Fără să mai stau mult pe gânduri, deșurubai ventilul de la ambele cauciucuri din spate. Auzii un fâsâit prelung, apoi văzui cu bucurie cum mașina se lasă moale pe o parte. O rupsei la fugă. Timpul trecuse acum de partea mea. Și unde mai pui că, în centru, norocul îmi scoase în drum un taxi.

Pe comisarul Patrolea l-am trezit din somn. În timp ce se îmbrăca, îmi ascultă raportul. Vorbeam și mă uitam îngrozit la ceas. Mi se părea că bătrânul se mișcă mult prea încet. În drum spre taxiul care ne aștepta, îmi spuse:

— Am mai zis-o: cazul mi se pare cu totul neobișnuit. Mă obsedează întruna întrebarea: ce voia omul acela să ne aducă la cunoștință? Tu afirmai că miroase a cu totul

altceva... crimă politică. Căline, nu te contrazic. Deşi în tinereţea mea n-am prea avut de-a face cu asemenea infracţiuni... Fie, Căline... se dădu comisarul bătut, o să trecem amândoi pe la cei de la Siguranţă... cred că afacerea e de domeniul lor.

Am procedat corect, în spiritul legii. Aşa am învăţat din mers să deosebesc o infracţiune de alta, crima de drept comun de cea politică, unde se sfârşea responsabilitatea Poliţiei judiciare şi, începe cea a unui alt organ, al Ministerului de Interne..

11
CIANURĂ DE POTASIU

Doi brancardieri scot din casă cadavrul doamnei Natalia Fieraru. Medicul legist îmi face un semn să-l urmez în vestibul. Aici, în prezenţa procurorului, îmi şopteşte:

— Cianură de potasiu... Sunt convins. Procurorul a auzit şi cască; asta-i meteahna sa. Cât ţine ancheta la faţa locului, cască.

— Ştie Chirnoagă ce spune, intervine şi el. De altfel, mâine, când o să-ţi dea rezultatul, o să te convingi şi tu.

Mă reîntorc în odaia plină cu mobilă veche a decedatei. Cât timp am lipsit, nepoţii doamnei Fieraru – tustrei bărbaţi în toată firea – n-au îndrăznit să se clintească, de parcă s-ar fi păzit reciproc.

Mă opresc în mijlocul încăperii, lângă masă. Îi simt încordaţi. Aşteaptă din partea mea un cuvânt sau un gest

acuzator. La lumina chioară a becului, odaia mi se înfățişează iarăşi ca o magazie cu mobilă veche.

Criza de locuințe de după război a obligat-o pe doamna Fieraru să se restrângă, să se mulțumească doar cu o singură cameră. Pe masa rotundă, lăcuită în negru, patru farfurii, patru lingurițe, patru resturi de prăjituri. Se vedea clar că doamna Fieraru mâncase o prăjitură cu frişcă.

— Să stăm de vorbă, le zic şi arăt scaunele din jurul mesei.

Cei trei ezită. Fără îndoială, îmi suspectează invitația. Nu-mi rămâne decât să mă aşez pe scaunul unde până nu de mult şezuse stăpâna acestei încăperi, în sfârşit, exemplul îmi este urmat. Fiecare îşi ocupă locul în dreptul farfuriei din care a mâncat.

Tăcerea funerară a încăperii este, când şi când, spartă de lătratul îndepărtat al unui câine fără astâmpăr. Trei perechi de ochi mă sfredelesc cu o insistență ucigătoare. În cele din urmă, mă hotărăsc să trec la atac:

— Dacă am înțeles bine, n-ați mai văzut-o pe mătuşa dumneavoastră de foarte multă vreme.

Laurențiu Fieraru zâmbeşte amar; nu se uită la mine, ci în farfurie. E un bărbat înalt, frumos, suplu, elegant. Îşi controlează mereu nodul cravatei.

— În ceea ce mă priveşte, se explică el, n-am mai văzut-o de vreo patru ani.

— Minți! i-o reteză pe neaşteptate vărul său, Mişu Fieraru. Ai fost la ea acu' o lună.

Îmi întorc spre el privirile întrebătoare. Se pierde cu firea, se bâlbâie. Are o frunte îngustă şi teşită care-l face urât şi respingător. Aminteşte de o gorilă.

Fornăie. Caută să-şi ascundă sub masă mâinile cu unghiile neîngrijite.

— De unde ştiu? continuă el cu o voce groasă.

Acum câtva timp, tanti m-a chemat să fac o reparaţie... eu sunt instalator de meserie...

— Closetar, îi aruncă Laurenţiu batjocoritor. Desfundă closetele...

Robert, cel de-al treilea nepot al decedatei se mulţumeşte deocamdată să urmărească, îngândurat, cursul discuţiei. E palid; pare nu numai suferind, ci şi tare sfios.

— Oi fi eu closetar, reacţionează, gorila, dar îmi câştig bucata de pâine cinstit, nu ca tine... Îl simt cum clocoteşte de ură. Acum o lună am fost aici şi am reparat o ţeavă. Tanti, chiar ea, mi-a spus că Laurenţiu a trecut pe la dânsa şi i-a cerut împrumut... că pierduse la cărţi.

— Closetar mincinos! ripostează Laurenţiu din nou. N-am mai văzut-o pe tanti de patru ani...

Mişu rânjeşte:

— I-ai cerut bani şi nu ţi-a dat... Asta te-a înfuriat... ai înjurat-o... ai ameninţat-o că ai să-i arăţi tu de ce eşti în stare. Tanti Matilda mi-a povestit ce berechut eşti.

Robert continuă să tacă. E şi mai palid decât înainte.

— Nu-i adevărat, domnule comisar, precizează Laurenţiu.

— Doamna Fieraru, după câte am aflat, se îndeletniceşte cu camăta. Cine dintre dumneavoastră îi datora bani?

Nimeni din cei de faţă nu împrumutase bani de la decedată. E drept, Laurenţiu îi ceruse cândva un împrumut, dar fusese refuzat. Încerc să-l scot pe Robert din muţenie. Îl întreb când şi-a mai văzut mătuşa. Tresare. Fruntea palidă i s-a îmbrobonat brusc. Deschide gura, vorbeşte abia auzit:

— În luna asta s-au împlinit cinci ani de când n-am mai trecut pragul acestei case blestemate, mărturiseşte el cu o voce abia auzită.

— Ce profesie aveţi? Unde lucraţi?

Nu răspunde. Mă scrutează cu ochi iscoditori, de parcar vrea să descopere dacă ştiu ceva despre el.

— Într-un laborator chimic... sunt chimist...

„Interesant!” îmi spun, amintindu-mi de cele şoptite la plecare de medicul legist.

— Aşadar, ați venit la ora fixată, v-ați aşezat. Cine a servit la masă prăjiturile?

— Pot să răspund? mă întrebă Laurențiu. Faptele s-au petrecut aşa: tanti şedea acolo unde stați dumneavoastră acum. Ni se tot plângea că e tare obosită... că e bolnavă... că o dor încheieturile şi ne-a rugat s-o servim noi pe dânsa.

— O clipă, îl întrerup eu. Cine a adus prăjiturile? Sau au fost pregătite de către doamna Fieraru?

— Nu, rânji Mişu cu răutate, nu ea le-a pregătit.

— Eu am adus prăjiturile, mărturiseşte Laurențiu, tuşind stingherit. Le-am cumpărat de la „Pariziana”, cofetăria de peste drum. „Jofre” pentru noi, iar pentru mătuşa „creme-diplomat”, prăjitura ei preferată. Voiam să dovedesc că nu-i port pică...

— Auzi vorbă! „Că nu-i poartă pică”!... izbucneşte Mişu Fieraru în râs.

— Tu să taci, closetar ordinar!

Robert nu vrea să intervină în niciun chip. Totuşi, e neliniştit. Îmi dau seama de asta după felul cum îşi „ciuguleşte” unghiile.

— Bine, încerc eu să fac puțină ordine în discuție, deci dumneata ai adus prăjiturile. Cine le-a servit la masă?

— Să vedeți, caută Laurențiu să mă lămurească, fiecare a făcut câte ceva... Eu am pus farfuriile, Mişu lingurițele...

— Dar prăjiturile de la răcitor cine le-a adus? mă grăbesc eu să formulez întrebarea pe care în clipa aceea o consider decisivă.

Îl văd pe Robert lăsând capul în piept; un strop de sudoare îi alunecă de pe frunte pe obrazul galben şi uscat.

— Eu, şoptesc buzele lui albe.

— Da, el, întăreşte şi Laurenţiu. Robert s-a oferit să aducă prăjiturile la masă... a ieşit în vestibul, unde se găseşte răcitorul... a zăbovit cam mult acolo... Îmi amintesc că l-am strigat... Nu-i aşa, Mişule?

Acesta se încruntă; nu-i place că Laurenţiu îl solicită ca martor. Mormăie:

— Nu-mi amintesc...

— Domnule comisar, vărul meu Laurenţiu nu minte, aud eu murmurul lui Robert. Aşa e cum a declarat, m-a strigat.

Pauză. Tăcerea funerară s-a refăcut. Din nou un câine încearcă s-o muşte. Laurenţiu îl măsoară pe Robert cu nişte ochi mari – şi-a mai amintit ceva.

Nu mă înşel, îl aud:

— Dom'le comisar, încep să înţeleg... Să vedeţi: astăzi, după ce mătuşa mi-a telefonat şi m-a invitat la ea, i-am telefonat şi eu lui Robert, ca să mă interesez dacă şi el a fost invitat. L-am găsit la laborator. Primise şi el o invitaţie. L-am întrebat atunci dacă are de gând să-i aducă ceva... o floare... o atenţie, iar când eu i-am spus că i-aş aduce prăjitura ei preferată, „creme-diplomat”, mi-a replicat cu violenţă: „Adu-i tu prăjituri, că eu îi aduc otravă!”.

Robert priveşte în pământ cu ochii închişi: „El s-o fi ucis? Ce anume l-ar fi putut determina să-şi ucidă mătuşa într-un chip atât de spectaculos?”.

— Eşti o canalie! îşi încheie Laurenţiu declaraţia. Abia acum încep să pricep planul tău diabolic. Ai ştiut că eu o să aduc prăjituri şi...

Spre surprinderea mea, Robert nu suportă jignirea. Sare de pe scaun, de parcă cineva l-ar fi atins cu fierul roşu într-un anume loc.

— Canalie eşti tu!... Cartofor nefericit... Don Juan de cafenele şi bordeluri...

Las ca duelul dintre cei doi veri să se desfăşoare în voie.

— Poţi să-mi zici cum vrei, zâmbeşte Laurenţiu sarcastic, puţin îmi pasă. Sunt, în schimb, bărbat... Ai înţeles? Bărbat, nu fătălău ca tine... şi nici monstru ca closetarul familiei!

— Taci!... că-ţi mut gura! bătu cu pumnul în masă instalatorul.

— Asta-i, ai încercat să te răzbuni pe mine, fătălăule, otrăvind-o pe mătuşa... Ştiai că eu o să aduc prăjiturile... să cadă toată vina pe mine... Bravo, care va să zică n-ai uitat chestia aia?

Întrebarea îl descumpăneşte pe Robert. Tăcea, dar cu preţul unui efort evident. Se lasă moale pe scaun.

Pare învins. Socot că e cazul să intervin:

— Despre ce chestie e vorba?

Nu-mi răspunde Laurenţiu, ci Robert:

— E vorba... de... de un conflict între bărbaţi, se bâlbâie, ştergându-şi fruntea.

— Ce să fac? zâmbeşte Laurenţiu impertinent. Dacă am succes la femei... I-am suflat cândva prietena...

— Gura! geme Robert. E drept, de atunci nu mai pot să te sufăr...

— Da' nici pe Tanti n-ai suferit-o...

— Niciunul dintre noi n-a putut s-o sufere. Dar să insinuezi aici că eu... este curată ticăloşie!

— Nu insinuez... faptele, domnule chimist, faptele...

Robert se uită la mine cu nişte ochi sălbăticiţi, faţa palidă e lăcuită de transpiraţie. Îşi caută cuvintele:

— Ascultă, Mişule! i se adresează el fără să-l privească. Ai venit nu de mult la mine şi mi-ai cerut să-ţi dau un pic de cianură de potasiu? Ţi-am dat. Ce-ai făcut cu ea?

Mişu se îngheboşează; cutele din jurul gurii se adâncesc, sprâncenele-i negre şi stufoase îi întunecă şi mai mult chipul. „Urât mai e, Doamne! îmi zic şi, fără să vreau, mă văd nevoit să-i dau dreptate lui Laurenţiu: „în familia celor trei veri, el e singurul bărbat frumos!” Robert stăruie:

— Ce-ai făcut cu cianura de potasiu?

— Eu?

— Tu, dracu' să te ia!

— I-ai cerut sau nu? devin dintr-o dată autoritar.

— Da... şi mi-a dat...

Vorbeşte rar, gâfâie şi se uită mâniat când la Robert, când la Laurenţiu.

— Ce-ai făcut cu cianura?

— De fapt, nu eu am avut nevoie de ea, ci tanti...

— Cine?! exclamai eu, uimit.

— E nebun! îşi dă Robert cu presupusul.

— Boule, mai bine spune că ai vrut să te sinucizi! sare şi Laurenţiu.

Acest Laurenţiu mă cam enervează, însă cuvintele lui merită atenţie. Încep să am senzaţia că pătrund, puţin câte puţin, în meandrele acestei drame familiale.

— Da, da, tanti m-a rugat... Nu voia să-i ceară direct lui Robert... ştia că Robert n-o poate suferi... m-a rugat pe mine s-o ajut... avea nevoie să otrăvească un câine din vecini, care-i lătra toată noaptea-n cap.

„O fi câinele care se aude, îmi zic. Ăsta o fi, că prea latră. Da' nu l-a otrăvit... A dat otrăvii o altă întrebuinţare. Să fi avut bătrâna decedată atâta cinism şi imaginaţie! Să-şi organizeze sinuciderea în faţa nepoţilor care o dispreţuiau şi o urau de moarte?”

— Cine poate să-mi explice pentru ce v-a invitat aici doamna Fieraru, pe toţi trei la aceeaşi oră?

— Eu, unul, am întrebat-o, răspunde Robert îngândurat, dar mi-a cerut să am răbdare până la ora şase...

— Nici mie n-a vrut să-mi dea vreo explicație... Am renunțat la o partidă de pocher… spune Laurențiu.

— Mie doar atât mi-a zis: „Vă pregătesc o surpriză”...

„Asta să fi fost surpriza? Mă frământ eu. Monstruoasă răzbunare!… Totuşi, a mâncat o prăjitură adusă de altcineva.”

— Dumneata, deci, domnule Laurențiu, ai adus prăjiturile? întreb eu, dorind să-mi cristalizez gândurile.

— Da, însă... face o pauză, îşi îndreaptă încet nodul cravatei. Să vedeți… n-am spus adevărul: prăjiturile nu le-am adus din inițiativa mea, ci la sugestia ei. „Adu şi tu trei „jofre” şi un „creme-diplomat”, m-a rugat ea. Am senzația că Laurențiu mi-a sesizat ipoteza şi că încearcă acum să mi-o alimenteze.

— Când am intrat în vestibul, ea mi-a luat pachetul din mână... A rămas în vestibul, să pună prăjiturile în răcitor, iar eu am intrat aici. L-am găsit pe Mişu, venise cu câteva minute înaintea mea.

Mişu îşi bălăbăneşte aprobator capul de gorilă.

„S-a sinucis? A fost ucisă? De ce să se sinucidă?

De ce să fie ucisă? Cine dintre cei de față să-i fi dorit moartea? Cartoforul de Laurențiu? Complexatul de Robert? Sau urâtul de Mişu? Sau cineva care a încercat să împuşte mai mulți iepuri dintr-o dată?”

Undeva, în noapte, acelaşi câine latră într-una, de parc-ar vrea să-mi dea de ştire că cianura de potasiu nu a fost folosită pe pielea lui.

— Ați aflat, în cele din urmă, de ce mătuşa dumneavoastră v-a invitat la dânsa?

Nu, n-au aflat. „Mai întâi, să mâncăm prăjiturile – i-a dus ea cu vorba – să ne îndulcim un pic.”

Pe urmă a început să lingă frişca; n-a trecut mult timp şi cianura şi-a făcut efectul... a căzut de pe scaun şi acolo a rămas...

Mă ridic. Ceilalți mă urmează, rămânând însă în dreptul scaunelor. Mă iscodesc; sunt curioşi să-mi afle intențiile, gândurile. Fac câțiva paşi prin încăpere, o cercetez fugitiv. Mi se pare absurd să caut ceva în acest depozit de mobilă veche. Cred că bătrânul criminalist Patrolea mi-ar da dreptate. Dacă nu s-ar fi internat, ar fi fost aici... Mă opresc în dreptul unei fotografii atârnată pe un perete: un bărbat tânăr, îmbrăcat după moda începutului de secol, îmi zâmbeşte aristocratic din fotografie.

— Cine e? întreb.

— Unchiul, sar toți să-mi explice.

— A murit?

— În 1910, a plecat în America să-şi caute norocul, mă lămureşte Laurențiu, şi-a găsit însă sfârşitul într-un naufragiu.

— Mătuşa nu s-a mai recăsătorit?

— Nu... Nici n-avea nevoie... A fost o femeie frigidă, dar cu parale. A moştenit mai târziu, de la părinții ei, un pachet de acțiuni la U.D.R. Avea o rentă solidă...

Răsfoiesc albumul vechi de familie – fotografii de pe la începutul veacului: tânărul domn Fieraru, tânăra doamnă Fieraru...

Rețin albumul mai mult dintr-o anumită curiozitate decât pentru un indiciu clar... Le spun celor trei veri că voi sigila apartamentul, sfătuindu-i, în acelaşi timp, să nu părăsească localitatea. În fond, până nu cunoşteam rezultatul autopsiei, nu puteam să întreprind nimic concret.

Am încheiat formalitățile, apoi m-am dus acasă.

Aproape toată noaptea am răsfoit albumul cercetând fotografie cu fotografie, având simțământul că citesc o cronică de familie scrisă de un fotograf şi nu de un scriitor.

A doua zi, chiar de la prima oră, primisem din partea medicului două documente. În primul mi se confirma că Matilda Fieraru fusese otrăvită cu cianură de potasiu. Cel

de-al doilea document reprezintă, de fapt, o scrisoare. Fusese ascunsă în sutien şi găsită de către ajutoarele medicului în timp ce dezbrăcau cadavrul.

Cercetez plicul. Expeditor: „John Ferary... U.S.A." Înfrigurat, scot scrisoarea şi mă apuc s-o citesc. După treizeci şi şase de ani de tăcere deplină, John Fieraru îi dădea de ştire fostei sale soţii că-i în viaţă. Îşi cerea iertare şi relata că norocul, în general, îi surâsese. Astăzi se număra printre milionarii Bostonului, dar, ce folos, nu avea parte de urmaşi.

Reproduc, mai jos, un fragment din scrisoarea care interesează direct povestirea noastră: „Da, dragă Matilda, sunt un bătrân milionar. Ca mâine. O să-mi descarc conştiinţa... Vreau să aflu ştiri despre fraţii mei, dacă trăiesc, dacă au nepoţi. Uită şi iartă tot ceea ce a fost neplăcut între noi... Vreau să ştiu dacă Toni trăieşte... Dar mai întâi şi întâi, trimiteţi-mi o telegramă cu aceste cuvinte: „Am primit scrisoarea ta. Trăiesc, şi am să ştiu că scrisoarea a ajuns la destinaţie."

Rândurile acestea mi s-au părut de-a dreptul senzaţionale. Clarificasem dintr-o dată mai multe probleme. Acum ştiam cu ce scop îşi convocase mătuşa nepoţii: fără îndoială, voia să le dea vestea cea mare.

Poate că şi-ar fi convocat cumnaţii, dar cei trei fraţi ai fostului ei soţ trecuseră grăbiţi prin viaţă. Aşadar, doamna Fieraru voia să le dea o veste bună, mare, unică... iar cineva a împiedicat-o, otrăvind-o.

Cu ce scop? Ştia oare asasinul de existenţa scrisorii sau nu? Iată o întrebare la care se cerea găsit un răspuns. Cine a otrăvit-o? Laurenţiu, Mişu ori Robert. Ce mai, toţi trei candidau cu şanse egale la moştenire.

Mi-am consacrat toată ziua cercetărilor pe teren.

Mi-am propus, mai întâi, să reconstitui itinerarul doamnei Fieraru în ziua morţii sale. Peste drum de locuinţa

ei, doar la câțiva metri de cofetăria „La Pariziana”, proprietatea lui Radu Chiujdea, se găsea taraba sărăcăcioasă a unui negustor de mărunțişuri – ață, şireturi, nasturi, oglinzi.

— O cunoaşteți pe doamna Fieraru? îl întreb pe negustor, un bărbat scund, slab, îmbrăcat într-un pardesiu ros în coate.

— Cum să nu! înălță el din umeri, a mirare. O vedeam în fiecare zi.

— Ieri, de pildă ați văzut-o?

— Cum să nu!

— Pe la ce oră?

— În jurul orei zece şi jumătate... A trecut pe lângă mine. Era veselă. Am salutat-o şi am întrebat-o:

„La cofetărie, madam Fieraru?” „Să-mi îndulcesc şi eu gura un pic, domnule Margulis.” Am râs amândoi. Am revăzut-o abia peste un ceas.

— S-a înapoiat acasă?

— Nu, nu, s-a dus în oraş.

Am urmat, deci, calea indicată de negustor. Intru în cofetărie. Niciun client la ceasul acela de dimineață. O femeie în floarea vârstei, îmbrăcată într-un halat negru, se ridică de pe scaun şi, de dincolo de tejghea, mă întreabă surâzătoare ce doresc. Mă recomand; se recomandă – aflu că e soția cofetarului Chiujdea. Aflând despre ce este vorba, se întunecă la față.

— Da, doamna Fieraru, Dumnezeu s-o ierte, a trecut ieri pe la noi, mă informează ea cu o voce tremurândă.

— În jurul orei zece, nu-i aşa?

— Nu, nu, era trecut de zece şi jumătate...

S-a aşezat la masa aceea... A treia de lângă uşă... acolo se aşeza de fiecare dată... a mâncat un „creme-diplomat”, prăjitura ei preferată, după care m-a întrebat dacă soacra mea e acasă. I-am răspuns că da şi a intrat la dânsa...

Femeia îmi arată cu mâna o uşă. A stat cât a stat la soacra mea, pe urmă a plecat.

— Încotro oare, nu v-a spus?

— Nu ştiu, domnule comisar...

— Poate că ştie soacra dumneavoastră. Aş putea să stau de vorbă cu ea?

— Îmi pare rău, dar nu e acasă, zâmbeşte ea condescendent. S-a dus la Oficiu să stea la coadă după făină şi zahăr... O găsiţi peste două-trei ceasuri.

Înainte de a pleca, îi mai pun o întrebare:

— N-aţi observat nimic deosebit în comportarea ei?

— Nu, mă asigură ea, ca întotdeauna, era volubilă şi bine dispusă...

Deci, conform celor două mărturii, doamna Fieraru nu s-a întors acasă, ci a pornit-o spre oraş. „S-o fi dus la poştă, îmi zic, să expedieze telegrama pe care fostul ei soţ o cerea în scrisoare cu atâta insistenţă.” Aşa că mi-am îndreptat şi eu paşii spre clădirea poştei. Nu departe de locuinţa doamnei Fieraru mi-a ieşit în cale şi un bătrân poştal. L-am acostat:

— Dumneata distribui corespondenţa şi pe strada Rucări?

— Da, îmi răspunde el, mirat parcă de întrebare. De mai bine de treizeci de ani... eu...

— Ai adus alaltăieri o scrisoare doamnei Fieraru?

— Ia ascultă, dom'le, da' dumneata cine eşti că-mi pui tot felul de întrebări?

Ochii poştaşului se fac mici şi răi. Mă legitimez, şi privirile omului se mai îmbunează.

— Mă rog, dacă sunteţi de la poliţie... devine concesiv şi începe să-mi povestească: Alaltăieri... îmi aduc bine aminte, am fost în tura de după-amiază... I-am predat doamnei Fieraru o scrisoare din America. Era cât pe-aci să leşine de

bucurie... M-a chemat în casă şi mi-a dat să beau o ţuică. De, la bucurie, ce nu face omul?!

Mulţumit de răspuns, am plecat către poştă. M-a primit o dirigintă foarte binevoitoare. M-a ascultat cu luare-aminte, apoi mi-a făgăduit tot sprijinul. A ieşit, iar după cinci sau zece minute, s-a întors, însoţită de o funcţionară scundă, grasă şi mioapă. Mă privea prin nişte lentile groase şi bombate.

— Aveţi noroc. Dumneaei a primit telegrama de care vă interesaţi.

— Când aţi primit-o?

— Ieri, la 13 şi 15, răspunde funcţionara, cercetându-mă cu curiozitate.

— Nu vă înşelaţi?

— Vai, domnule!... A fost evenimentul zilei. Să primeşti o telegramă pentru America.

Funcţionara pare emoţionată de acest eveniment al zilei.

— Poftim, poate vă interesează şi textul telegramei? mă întrebă ea. Fără să mai aştepte răspunsul meu, îmi întinde o coală de hârtie. O iau şi o citesc:

U.S.A. – Boston... John Ferary... Am primit scrisoarea ta. Trăiesc. Ai un băiat de 36 de ani.

Scrie-mi la vechea adresă. Toni”.

„De ce Toni? mă întreb citind şi recitind textul telegramei. O chema doar Matilda... Matilda Fieraru!”

— Dar nu văd adresa expeditorului...

— Nu şi-a dat-o, mă lămureşte mioapa.

— Nu e obligatoriu, îmi explică diriginta.

— I-aţi reţinut cumva figura?

Tânăra funcţionară tuşeşte încurcată, şi îşi îndreaptă ochelarii.

— Era o bătrânică măruntă şi firavă, mă informează ea, doar atât îmi amintesc.

„O bătrânică măruntă şi firavă?” Iată un amănunt interesant, îmi zic. Dacă mioapa nu se înşela, înseamnă că expeditoarea telegramei în niciun caz n-a fost Matilda Fieraru.” îi arunc funcționarei o privire cercetătoare. Aş vrea s-o întreb: Ați văzut bine?”

Dar mi-e jenă. Mulțumesc şi părăsesc poşta frământat de cele constatate.

Da, aflasem lucruri interesante... Aşadar. Toni, de care întreba semnatarul scrisorii, trăia. O fi primit şi ea o scrisoare... „Ai un băiat de 36 de ani”, iată o altă noutate. Naşterea copilului coincidea cu anul plecării lui Ion Fieraru în căutarea norocului...

Mă mai chinuia o întrebare: „De ce doamna Fieraru nu s-a grăbit să expedieze telegrama cerută de fostul ei soț?” Răspunsuri, fără îndoială, se puteau găsi, dar care era, oare, acel răspuns real?

M-am înapoiat la cofetăria „Pariziana”, pentru a o căuta pe bătrâna doamnă Chiujdea. Nu venise încă acasă. Noră-sa m-a poftit s-o aştept în camera soacrei. Am acceptat. M-a lăsat singur. Am privit în jur – un telefon, un aparat de radio demodat. Pe pereți fotografii... o candelă, sub ea o flacără, ceva mai încolo portretul unei tinere femei. M-am apropiat – femeia aceea tânără, cu un coc mare în creştetul capului, îmi pare cunoscută. „Cine e?” am întrebat-o pe nora doamnei Chiujdea. „E soacra mea... aşa cum arăta acum treizeci de ani”. Deodată, mi-am amintit de albumul de fotografii ridicat din locuința doamnei Fieraru... M-am scuzat şi am făgăduit că voi reveni mai târziu. Am pornit-o grăbit spre Chestură, dornic să răsfoiesc din nou albumul.

E ora şase fără un sfert; afară s-a întunecat de mult. Intru în cofetărie.

— Mama vă aşteaptă! îmi zice tânăra doamnă Chiujdea, ieşindu-mi în întâmpinare.

Într-adevăr, sunt aşteptat. Fosta patroană a cofetăriei e îmbrăcată în doliu; a aflat de moartea doamnei Fieraru. Are ochii plânşi, chipul pământiu. Mă pofteşte să iau loc. Se aşază şi ea, cu faţa spre flacăra candelei.

— Am auzit... şopteşte ea abia auzit.

Îşi şterge ochii cu o batistă; a fost cândva o femeie frumoasă doamna Chiujdea. Mi-e milă de ea, mi-e milă şi de mine – va trebui să port cu ea o discuţie penibilă.

— Doamna Fieraru a fost ieri în vizită la dumneavoastră?

— Vizită! Dumnezeu s-o ierte... În ultima vreme, trecea pe la mine ca să dea telefoane. A trecut ieri să dea nişte telefoane. Ieri, de pildă, şi-a chemat nepoţii...

— Nepoţii?

— I-a invitat pe toţi la dânsa, la aceeaşi oră...

— Oare nu ştiţi cu ce scop?

— N-a vrut să-mi spună; era bine dispusă... veselă chiar...

— Nepoţii i-au acceptat invitaţia?

— Da... cu Laurenţiu, mi se pare, a fost ceva mai greu...

— Laurenţiu?!... Laurenţiu?! mă prefac o clipă că încerc să-mi aduc aminte de ceva foarte important. E vorba de cel pe care l-a rugat să-i aducă prăjiturile?

— Da, domnule comisar!

Scot din buzunar două fotografii. I le întind.

— Le cunoaşteţi?

Doamna Chiujdea clipeşte la mine.

— Doamne, de unde le aveţi?

Văd cum fotografiile scoase din album îi tremură în mână.

— Le-am luat din albumul doamnei Fieraru. Fac o pauză. Ochii ei mă privesc îngroziţi. Doamnă Toni Chiujdea, de ce aţi otrăvit-o pe prietena dumneavoastră din tinereţe?

Mai întâi îi cad fotografiile din mână; apoi văd cum alunecă de pe scaun în genunchi. Începe să se închine la icoana vegheată de flacăra candelei...

... A fost amanta lui Ion Fieraru, mi-a mărturisit mai târziu, la Chestură. S-au iubit în taină. Apoi el a plecat – avea o fire de aventurier. N-a ştiut că a lăsat-o însărcinată. A născut un băiat. Şi ca să-l poată creşte cum se cuvine, s-a măritat cu Chiujdea – cofetarul – care, din nefericire, a murit de tânăr lăsând-o văduvă, dar şi cu o cofetărie căreia i s-a dedicat şi i-a făcut în cartier un renume. Muncea din zori până-n noapte, prosperă, căci avea şi simțul afacerilor, a depozitat cantități mari de zahăr, cafea şi cacao, inflația n-a afectat-o, ba dimpotrivă. Ținea la fructul dragostei cu Ion Fieraru cu o pasiune de-a dreptul morbidă „El, îşi spunea, este moştenitorul de drept al lui Ion Fieraru şi nu nepoții Matildei". Matilda mi-a arătat scrisoarea, împărtăşindu-mi planul ei cinic. Voia cu orice preț să-şi bată joc de nepoții ei, să-i supună unor chinuri, să-i şantajeze chiar...

„Nu i-am ascuns că am de gând să-i scriu lui Ion povestea copilului său, că are în Radu un urmaş direct, un băiat bun şi serios... un adevărat moştenitor.

M-a amenințat că n-o să stea cu brațele la piept, că o să-l informeze pe Ion că încerc să-l induc în eroare, să-i pun în cârcă un urmaş care este, în realitate, fiul cofetarului Chiujdea... Singurul adevăr pe care se sprijinea era că, într-adevăr Chiujdea îl înfiase pe Radu fără prea multe prejudecăți, căci ştia că nu poate să aibă urmaşi. Îmi era frică de Matilda, o ştiam în stare de orice. De altfel, îmi mai pricinuise necazuri. Ne lega însă amintirea aceluiaşi bărbat.

M-am jurat să nu-i rămân datoare şi mi se năzărise un plan de răzbunare. Ştiam că Laurențiu o să vină să ia prăjiturile comandate. Auzisem când îi ceruse nepotului să treacă pe la mine şi să-i aducă un „creme-diplomat", prăjitura după care să dădea în vânt. Aşadar, am avut timp

să-mi pregătesc răzbunarea. Pe ai mei i-am expediat la un film. Am rămas singură. Cianura de potasiu prin Matilda am procurat-o, de la unul din nepoții ei... Voiam într-adevăr, s-o otrăvesc ca pe un câine rău. Nu regret gestul criminal... Sunt bătrână, o să mor curând în temniță, dar o să mor împăcată cu gândul că băiatul nostru va redeveni fiul adevăratului său tată... şi va intră în posesia moştenirii ce i se cuvine de drept.”

12
PUMNALUL ABANDONAT

Scara era slab luminată. Mirosea a gunoi. Am urcat la etajul doi. În fața uşii, un gardian. M-a recunoscut. S-a apropiat de mine şi mi-a raportat că procurorul şi medicul legist mi-o luaseră înainte.

„Atâta pagubă!” gândii. Am intrat în locuința Paulinei Mastacan. Dintr-un vestibul cufundat în întuneric, am nimerit în unica odaie a apartamentului.

— A, iată-l şi pe domnul comisar! mă întâmpină cu veselie rotofeiul medic. Salve, prietene!

Nu mă prea aflam în apele mele. Mă păştea o gripă: o toropeală neobişnuită îmi umbla prin corp.

Răspunsei la salut fără chef, printr-o uşoară înclinare a capului. Procurorul, cufundat într-un fotoliu vechi cu arcurile scoase, duse două degete la borul pălăriei şi mi se adresă:

— Ei, ce zici de priveliştea asta?

Victima – Paulina Mastacan – zăcea într-o baltă de sânge. Căzuse mai întâi în genunchi, apoi pe burtă.

— Am numărat cinci lovituri de pumnal, mă informă doctorul Leoneanu.

Şi, dintr-o dată, observai pumnalul – se afla pe covor, nu departe de cadavrul femeii. O rază țâşnită din becul din tavan săgeta lama-i ascuțită.

— A fost ucisă, jefuită, interveni procurorul cu o voce moale, după care asasinul a dispărut.

—... abandonându-şi pumnalul. Eşti un om norocos, comisare, adăugă Leoneanu, vrând să mă flateze. Puțini sunt asasinii care-şi lasă o asemenea „carte de vizită” la locul crimei.

A râs sau mi s-a părut, n-am izbutit să-mi dau seama. Un lucru însă îmi era clar – cei doi, ori de câte ori mă întâlneam cu ei, mă încurcau, mă împiedicau să-mi adun gândurile. „Sunt un om norocos? Vorbă să fie!” Totuşi, pumnalul abandonat, fără îndoială, putea să reprezinte şi o „carte de vizită”, ceea ce ar fi însemnat şi un dram de noroc.

— A murit de mult, doctore? deschisei şi eu, în sfârşit, gura. Cam cât timp a trecut de la săvârşirea crimei?

— Să fie două ceasuri, nu mai mult.

Mă uitai la ceas – era şapte şi douăzeci. Apoi privirile mele se îndreaptă din nou spre cadavru.

Victima şi-a dat sufletul, susținea Leoneanu, în jurul orei cinci, cinci şi un sfert. „Cinci lovituri, gândii. Toate aplicate de la spate. Victima trebuia să se fi prăbuşit de la prima lovitură... Criminalul – o bestie!”

— Unde-i vecina care a descoperit crima? mă interesai eu fără să-mi iau ochii de la cadavru.

— Trebuie să vină dintr-un moment în altul, îmi răspunse procurorul Timofte şi căscă. Locuieşte la mansardă... are un prunc şi s-a dus să-l alăpteze.

Doctorul s-a mai aplecat de câteva ori asupra cadavrului, să studieze lovitura de pumnal. Apoi, ridicându-

se, mă privi cu condescendenţă, dându-mi de înţeles că şi-a format de-acum o părere. Îmi declară:

— E clar... nu s-a chinuit... Pumnalul a fost mânuit de un braţ puternic.

— A omorât-o, a jefuit-o, repetă procurorul, apoi... Nu-şi încheie fraza, se mulţumi să caşte.

Privirile îmi fură atrase de o casetă de fier – era deschisă şi golită de conţinut.

— Şaizeci şi trei de ani!... În cartier trecea drept o femeie săracă, observă medicul, dornic să-mi sară în ajutor.

— Poate că a şi fost... Poţi să ştii ce ţinea în casetă – aur sau acte? Dolari sau scrisori de amor din tinereţe?...

Cercetai caseta fără s-o ating – fusese spartă. Se confirma astfel justeţea ipotezei formulate de procuror – sexagenara Paulina Mastacan a fost omorâtă cu scopul de a fi jefuită. Intrigaţi de lunga mea tăcere, medicul mă întrebă îngrijorat:

— Ce-i cu dumneata, comisare? Eşti bolnav?

Mă răsucii fără să scot o vorbă; văzui din nou arma cu care Paulina Mastacan fusese asasinată: pumnalul era frumos, cu o lamă lungă de vreo cincisprezece centimetri; pe mânerul de os se desluşeau două litere aurite – „F.B.”. Studiindu-l de la distanţă, mă văzui nevoit să-i dau dreptate lui Leoneanu – eram un comisar norocos. Să găseşti, dintr-un foc, la locul faptei, două „cărţi de vizită” – un pumnal şi o casetă de fier spartă şi jefuită! Cu siguranţă că pe una din ele se vor releva niscaiva amprente.

— Măcar de-ar păstra pe ele ceva urme, spuse procurorul, de parcă mi-ar fi ghicit gândurile.

Dorii, în sfârşit, să le comunic observaţiile mele, când, în pragul camerei, se ivi o femeie tânără, înaltă şi cam slăbănoagă, îmbrăcată într-un capot vechi. Încremeni lângă uşă, iscodindu-ne speriată.

— Dumneaei e doamna Leonte... vecina, mi-o prezentă procurorul.

Părea o femeie simplă, necăjită, peste capul căreia soarta prăvălise o nouă nenorocire, mai îngrozitoare decât altele. O întrebai:

— Deci, dumneata ai descoperit cadavrul?

Ea dădu din cap şi, fără să mai aştepte îndemnul cuiva, începu să-mi povestească, trădându-şi fără să vrea surescitarea, cum a ajuns în casa „lui madam Mastacan”.

— Am ieşit să cumpăr prune uscate... Locuiesc sus la mansardă, aşa că trecând în sus, când în jos prin fața locuinței doamnei Mastacan... Făcu o pauză, îşi umezi buzele uscate, apoi urmă: Când am coborât, uşa era închisă... ca întotdeauna, era închisă. La înapoiere, am văzut-o deschisă. Atunci, m-am apropiat...

— De ce? vru şi procurorul să ştie.

— Pentru că nu eram obişnuit s-o văd aşa deschisă. Apoi, pentru că eram sigură că o să apară doamna Mastacan, iar eu aveam nevoie de ea... voiam s-o rog ceva. M-am apropiat. În vestibul nu era nimeni. Am strigat-o atunci. N-am primit niciun răspuns, aşa că am intrat... şi... şi...

Chipul femeii se înnegură. Îşi făcu, tăcută, semnul crucii.

— Doamne! oftă ea dureros.

— Doamnă Leonte, la ce oră v-ați înapoiat acasă

— Pe la şase – şase şi un sfert… N-am ceas...

— Ați anunțat imediat autoritățile? interveni iarăşi procurorul.

Îi aruncai medicului legist o privire întrebătoare acesta înălță din umeri – nici el nu prea înțelege, interesul subit al procurorului pentru femeia care descoperise crima.

– Nu, n-am făcut-o imediat… se fâstâci ea. M-am speriat, am fugit sus la mine… Pe urmă, am înțeles că

greşesc şi am dat fuga să-l caut pe sergentul din colț...Ochii femeii se aburiră. Se stăpânea să nu plângă. Aş vrea să-mi continui ancheta, dar procurorul, vrând cu orice preț să mă uluiască, mi-o luă înainte:

— Când ați intrat şi ați ajuns aici, caseta se afla acolo unde se află şi acum?

„Ce naiba vrea? Încotro bate? De ce nu mă lasă pe mine să-mi fac meseria?!" mă întrebai din ce în ce mai supărat. Nici ea nu părea mai puțin surprinsă de întrebări.

— N-am observat-o, bâigui ea. Abia acum o văd pentru prima oară.

Îşi scoase din buzunar o batistă şi-şi tamponă ochii.

— Sunteți sigură? insistă procurorul cu o violență neobişnuită pentru firea sa.

— Sunt, încuviință femeia. Dar se vedea limpede că nu era chiar aşa.

Doctorul se apropie de mine şi-mi şopti să preiau comanda. O preluai în clipa când începui să întrezăresc încotro bătea procurorul. Era absurd să-şi îndrepte bănuielile către această femeie. Întrebai:

— De când o cunoşti pe Paulina Mastacan?

— Pe madam Mastacan? reluă ea întrebarea. Cum să vă spun... Locuiesc aici, la mansardă, de aproape un an. În acest an, dacă am văzut-o sau am întâlnit-o pe scări de vreo zece ori... Trăia foarte retrasă... Nu ieşea din casă... Sau poate că ieşea noaptea târziu, când ceilalți dormeau... N-aş putea să precizez.

— Nu avea pe nimeni? Prieteni, rude?

— Nu ştiu...

— Din ce trăia?

— Nu ştiu... Poate că ar trebui să stați de vorbă cu madam Cojocaru de la parter, cred că ştie mai multe, ne sugeră ea.

Timofte se ridică din fotoliu; arcurile stricate zvâcniră scurt. Femeia tresări; nu mai încăpea nicio îndoială că procurorul o intimida sau chiar o înfricoşa.

— Aţi afirmat mai înainte că, întorcându-vă din oraş, aţi văzut uşa deschisă şi aţi intrat crezând că o să daţi de doamna Mastacan. Aşa e? întrebă procurorul, fixând-o ameninţător.

— Aşa e, murmură ea, tamponându-şi întruna ochii fără lacrimi.

— Aţi intrat cu scopul de a-i cere ceva. Aşa e?

— Da, aşa e.

— Ce vroiaţi să-i cereţi? triumfă procurorul şi se uită la mine cu o căutătură care voia să spună: „O să vezi imediat de unde sare iepurele!"

Doctorul mă lovea cu cotul şi-mi şoptea: „A înnebunit!" „Nu, n-a înnebunit, îmi spuneam. Ceva trebuie să-i fi sărit în ochi... ceva ce mie mi-a scăpat.

— Ce să-i cer?! se descumpăni femeia. Bani!... Să-mi împrumute bani...

— Sunteţi la ananghie?

— Mare... M-a părăsit bărbatu şi m-a lăsat în braţe cu un prunc de opt luni.

— Doamna Mastacan v-a mai ajutat?

— Nu, niciodată.

— Atunci de ce tocmai la ea v-aţi găsit să apelaţi?

Se făcu tăcere. Obrajii plini ai procurorului se îmbujoraseră de o adâncă satisfacţie lăuntrică. Femeia stătea cu capul în piept şi tremura stăpânit. Mi se făcu milă de ea, de cadavrul bătrânei de la picioarele noastre, de mine însumi. Simţeam cum gripa îmi cuprinde toată fiinţa.

— Doamnă Leonte, sunteţi liberă, puteţi să vă retrageţi... o să vă rog să ne daţi o declaraţie în scris, să ne relataţi pe scurt cum aţi descoperit cadavrul doamnei

Mastacan, îi vorbii eu cu o voce blândă. O să trimit încă în seara asta pe un om al meu să ia declarația.

Ea ne adresă un „Bună seara!” timid şi ieşi.

— Femeia asta nu-i străină de crimă. Sunt convins, izbucni procurorul când am rămas singuri.

— Eşti nebun! replică medicul, adunându-şi ustensilele trusei.

— Cum ai ajuns la concluzia asta? îl întrebai eu, sincer interesat să-i ascult opinia.

— Nu ştiu, mărturisi el înălțând din umeri a neputință. De cum am văzut-o, mi-am zis...

Doctorul râse:

— Al şaselea simț... râse doctorul. Hai, măi copii, să ne grăbim! Procurorule, lasă-te de supoziții... pune mâna pe stilou... E timpul să scot mortu' din casă şi să-l iau cu mine. Vreau că încă în noaptea asta să-l expertizez. Aveți ceva împotrivă?

Cine să se împotrivească unui țel atât de nobil?

Orele 20,15.

Îmi deschise doamna Cojocaru: o femeie scundă şi slabă, dar pe care natura o învrednicise cu un piept mare, opulent. Mă aştepta: îi atrăsese atenția vecina de la mansardă că, mai mult ca sigur, voi trece şi pe la ea. Un zâmbet nervos stăruie pe chipul ei inexpresiv.

— Vă rog!... îmi arătă un scaun. Ne aşezăm. Fumați?

Îmi întinse un pachet de „Naționale”. Nu o refuzai... Îşi aprinse şi ea o țigară. Tutunul mă mai învioră un pic.

— Eu eram sigură că madam Mastacan n-o să termine bine, că o să fie omorâtă, se lăudă femeia după ce trase în piept câteva fumuri de țigară. Şi uite că...

— Cum asta? De ce să fie omorâtă? îmi exprimai eu nedumerirea.

— A fost o femeie tare zgârcită, rea, cu bani mulți la ciorap... O vizitau, noaptea mai ales, la ore târzii, tot felul de indivizi...

— O cunoașteți de mult?

— Din '36, când m-am mutat aici... Ea e locatara cea mai veche din imobil...

— Pe atunci tot singură trăia?

— Tot... E drept, se ținea cu unul... un concubin... care, după câte știu, s-a prăpădit pe front...

— I-ați cerut vreodată bani cu împrumut?

După felul cum ezita să-mi răspundă, îmi dădui seama că-i ceruse. Doamna Cojocaru strivi țigara într-o scrumieră și mă cercetă lung, cu același zâmbet nervos.

— O singură dată am apelat... mai exact, am rugat-o... era în iarna lui '43... Nu m-a refuzat, dar mi-a pus condiții atât de grele, încât am preferat să-mi vând mașina de cusut și să renunț la banii ei.

— Doamna Leonte însă n-a ezitat să apeleze la „bunăvoința” doamnei Mastacan?

Răspunsul mă interesa în cel mai înalt grad.

— Nu știu... Întrebați-o pe ea...

— Erau în relații bune? stăruii eu, intuind faptul că gazda știa ceva în plus și refuza să-mi vină în întâmpinare.

— Mă cam îndoiesc. Nu știu vreun vecin care să se laude că se găsea în relații bune cu madam Mastacan... Ea se ferea să lege prietenii cu vecinii.

— Ce altceva mai puteți să-mi spuneți?

Nu știa ce-ar mai fi putut să-mi spună. Mă ridicai să plec. Capul îmi vâjiia; aș fi băut cu plăcere un ceai fierbinte.

— Mă întreb... mă opri ea pe neașteptate lângă ușă, dar nu-și mai duse fraza până la capăt.

— Continuați, vă rog?

— Pe la patru și ceva, am zărit în fața casei o mașină...

— Și ce v-a frapat?

— Era un automobil de culoare închisă… De obicei, pe strada noastră nu prea trec automobile, de aceea l-am remarcat. În jurul orei patru şi ceva...

— Aţi văzut pe cineva coborând din maşină? Sunteţi sigură?

— Nu… Mai mult nu ştiu să vă spun…

Mulţumii. Femeia îmi deschise respectuos uşa. Nimerii din nou pe scara urât mirositoare şi luminată de un bec chior. Coborâi în stradă şi primul lucru pe care-l descoperii fu tutungeria de peste drum. Mă hotărâi să-i trec pragul. Tutungiul – un invalid de război – se afla singur în dugheană sa mare cât un vestibul. Mă întrebă cu ce să mă servească. Îi arătai insigna.

— Sunteţi de la poliţie?! se minună invalidul. Îl căutaţi pe asasin, nu-i aşa?

Era atâta naivitate în întrebarea lui, încât, fără să vreau, zâmbii.

— Da. Îl caut… Şi cine ştie, poate că îmi daţi o mână de ajutor să-l prind.

— Să aud ce doriţi de la mine!

— Între orele 16.30 şi 18, aţi fost în prăvălie?

— De la două după amiază sunt aici… Nu m-am mişcat de pe poziţii, zâmbi invalidul.

— Dacă nu mă înşel, de la locul dumitale se vede foarte bine intrarea în clădirea de peste drum?

— Nu vă înşelaţi…

— Ce anume mai deosebit aţi observat?

— De observat, am observat mai multe, nu ştiu însă ce anume vă interesează?

— De pildă, pe doamna Leonte o cunoaşteţi, aţi văzut-o astăzi ieşind în oraş?

— Da, am văzut-o de mai multe ori…

— Aţi văzut şi o maşină staţionând în faţa imobilului?

— Da, am văzut, răspunse invalidul precipitat.

Pe chipul lui brăzdat de cute înflorise o expresie de încântare: îi plăcea teribil să-mi răspundă la întrebări. Era neagră. Din ea a coborât un bărbat... cam de statura mea, îmbrăcat într-o haină de piele. Nu i-am văzut fața. A intrat în clădire...

— Mai era cineva în mașină?

— Nu...

— După cât timp a revenit?

— După vreo treizeci de minute. L-am zărit când a coborât şi când a urcat la volan. Dar fața tot nu i-am văzut-o, căci intrase un client care s-a oprit acolo unde v-ați oprit şi dumneavoastră acum şi mi-a acoperit uşa...

Oftai. Din nou o toropeală nesuferită puse stăpânire pe ciolanele mele. Îmi adunam cu greu gândurile, ceea ce mă împiedică să sesizez destul de limpede legăturile între elementele depistate. Mă obseda chipul supt şi palid al doamnei Leonte.

— Pe doamna Leonte ați văzut-o coborând pentru prima oară, înainte de sosirea mașinii? întrebai în dorința de a stabili sau delimita nişte legături.

— Când a coborât, maşina se găsea de-acum în fața casei. Îmi amintesc foarte bine lucrul ăsta, pentru că s-a oprit şi a cercetat-o cu multă curiozitate... Iar când s-a înapoiat, maşina plecase de vreo zece minute.

— Ați reținut cumva marca automobilului sau alte amănunte în legătură cu maşina?

— Nu, dar dacă vă interesează, am în familie un mare expert... Nu mai aşteptă răspunsul meu. Gicăăă! strigă el de îmi luă auzul.

De dincolo de peretele subțire al dughenei, unde, desigur, îşi avea invalidul locuința, răsună drept răspuns vocea subțire a unui copil:

— Da, tată!

Îmi amintii de cuvintele doctorului Leoneanu:

„Eşti un comisar norocos". Orice s-ar spune, ancheta se desfăşura „şnur". În faţa mea se postă un băiat slăbuţ, cu obrajii aprinşi – şezuse, pesemne, în preajma sobei.

— Ce vrei, tăticule?

Puştiul mă zări şi, dintr-o dată, se intimidă. Îşi plimbă liniştit privirile de la mine la taică-său.

— Gicule, te-am văzut în după-amiaza asta zbenguindu-te în jurul maşinii. Poţi să ne spui ce marcă era?

Puştiul îmi zâmbi. Ghicise că răspunsul mă interesa pe mine şi nu pe taică-su.

— Pot, tăticule, ciripi băiatul. „Citroen", tip 1936... şase locuri... Patru viteze. Tăticule, dacă vrei, îţi spun şi numărul, mai adăugă el, uitându-se la mine.

— Hai, spune, îl îndemnai eu, înveselit de perspicacitatea şi memoria puştiului.

— 3348.

— Bravo! L-ai văzut cumva şi pe şofer?

— Nu, că m-a chemat mama în casă, să-mi termin lecţiile...

Măgulit peste măsură de spiritul de observaţie al odraslei sale, invalidul îi făcu acestuia un semn „s-o şteargă". Puştiul îl ascultă, dar nu cu prea mult chef.

— Tăticule, nu-i aşa că nenea e de la poliţie?

— Da, puiule...

— Vezi, am ghicit. Arătaţi-mi şi mie insigna... Vă rog...

I-o arătai. O examină atent apoi, înainte de a se retrage, îmi mărturisi şăgalnic:

— Acum, că ştiu cum arată, o să-mi fac şi eu rost de una... Noapte bună!

Intrasem în posesia unor informaţii care ar fi putut să-mi devină preţioase, bineînţeles numai după o prealabilă verificare. Prezenţa maşinii în faţa clădirii nu însemna că stăpânul ei era implicat în crimă. În imobilul de peste drum

locuiau şase familii. Numai una din ele primise vizita omului în haină de piele. Care din ele? Victima, familiile Cojocaru şi Leonte se excludeau de la sine. Am socotit că trebuie să acţionez imediat, aşa încât să pot constata de urgenţă dacă era sau nu cazul să mă împiedic de „Citroen"-ul negru cu numărul 3348. Şi, înainte de a trece iarăşi strada pentru a bate la uşile celor trei familii, îl rugai pe invalid să-mi pregătească o declaraţie scrisă. Omul mă asigură că-mi va îndeplini rugămintea.

O jumătate de oră mai târziu, stabileam un lucru hotărâtor pentru cursul anchetei. Cel puţin aşa gândeam în clipa aceea. Omul în haina de piele, care probabil era şi proprietarul „Citroen"-ului, o vizitase pe doamna Mastacan... De aici, în mod firesc, am ajuns la cea de a doua concluzie: individul care a ucis-o pe sexagenara Paulina Mastacan nu era un asasin de meserie, ci un începător. A ucis... gestul l-a înfricoşat şi aşa a ajuns să-şi abandoneze pumnalul... A jefuit... a spart caseta, când foarte bine putea s-o ia... să nu rămână ca un corp delict. Tot de spaimă, a fugit uitând să închidă uşa. Criminalul nu e nimeni altul decât omul în haină de piele... omul cu maşina. Cine era însă proprietarul „Citroen"-ului? Răspunsul urma să-l găsesc la Chestură încă în seara zilei respective.

Ora 21,30. La Chestură mă aştepta un prim rezultat: pe frumosul pumnal cu monogramă „F.B.", specialiştii nu relevaseră nicio amprentă, nicio urmă... ucigaşul lucrase cu mănuşi. În schimb, pe casetă depistaseră ceva – ceva foarte vag. Deci, analiza casetei continua...

Puţin mai târziu, cei de la „Circulaţie" îmi trimiseră următoarea notă: „Citroen"-ul nr. 3348 aparţine lui Culincu Dragoş. Domiciliat în T..., strada Mureşului 3. De profesie proxenet. Poreclă – „Idolul femeilor"; se află în evidenţa secţiei „Moravuri".

Atenţie: Cazier.

Fără îndoială, norocul îmi surâdea. Nu-mi rămânea decât să mă deplasez la domiciliul proxenetului şi să-l iau ca din oală. Ar fi fost, în activitatea mea de până atunci cazul cu rezolvarea cea mai rapidă.

Ce mai, o adevărată performanță! Şi, înainte de a lua o hotărâre, trecui pe la „Moravuri”. Găsii de serviciu pe inspectorul Toma Doichiță – un tip simpatic, cu mulți ani de stagiu în poliție, deşi era încă tânăr. Când auzi de Culincu Dragoş, se apucă să-şi frece palmele, cuprins de o veselie subită:

— Care va să zică, vrei să-l arestezi pe „Idolul femeilor”! Ehei, nu-i chiar atât de simplu. Ai făcut bine că ai trecut pe aici... Acasă în niciun caz nu-l găseşti... Pe ăsta nu-l găseşti niciodată la domiciliu... E ceasul când leneveşte la „Floarea de lotus”. Ai auzit de bordelul ăsta de lux? El e unul din proprietarii „grădinii”. Ce-ai zice să te însoțesc? Sunt convins că ți-aş fi de folos.

— Fie... am acceptat eu bucuros.

Omul îmi era simpatic şi apoi lucra într-un sector necunoscut mie.

— Luăm „rabla”? mă întrebă el.

— O luăm... Vreau să termin rapid... Ştii, nu mă simt prea bine... am şi febră.

Ora 22,30. Am oprit nu departe de „Floarea de lotus”. Strada era întunecoasă. Am coborât din maşină. După câțiva paşi, Toma îmi atrase atenția:

— Uite şi maşina „Idolului”... Nu ți-am spus eu? E aici şi nu la domiciliu.

Ne-am apropiat de „Citroen”-ul tras lângă bordura trotuarului. Îmi crescu inima de bucurie când zării pe bancheta din față o haină de piele şi o pereche de mănuşi tot din piele. Toma mă luă de braț.

— Să mergem...

— De ce n-o fi parcat maşina chiar în fața stabilimentului? observai.

— Clădirea mai are o ieşire în spate... Obişnuieşte de multe ori să iasă pe uşa din dos... şi preferă să nu fie văzut de la intrarea principală când vrea să dispară, mă informă inspectorul.

— Atunci, n-ar fi mai bine să rămân aici?

Toma găsi prudența mea exagerată şi mă sfătui să mă las în seama lui.

Intrarăm. De undeva se auzea un radio – cânta molcom o orchestră de jaz. Ne ieşi în cale o femeie exagerat de grasă, cu o față tuciurie, purtând pe umeri un şal mare, de culoarea azurului.

— A, domnu' Toma...

Acesta o întrebă în şoaptă:

— „Idolul” e aici?

— E aici, răspunse şi ea tot în şoaptă, cu un aer complice, în timp ce ochii ei mari şi frumoşi mă cercetau cu o vie curiozitate.

— De la ce oră? mă interesai.

Țiitoarea răspunse numai după ce inspectorul îi făcu un semn aprobator.

— Păi, e cam de multişor.

— Adică?

— De pe la patru...

— E sus, la Florentina? se interesă Toma.

Femeia încuviință clătinându-şi anevoie capul mare şi rotund cât un balon. Toma îmi făcu semn să-l urmez. Se vedea că „lăcaşul” îi era cunoscut. Urcarăm la primul etaj şi ne oprirăm în dreptul unei uşi.

Inspectorul hotărî s-o deschidă fără să mai ciocănească; era însă încuiată. De dincolo de uşă se auzi de îndată glasul stins al unei femei; „Care-i, bre, ăla de mă deranjează?”

— Florentino, fetițo, eu sunt, deschide! i se adresă Toma, pe un ton familial.

Auzii cum cheia se răsucea în broască. O femeie înaltă, mlădioasă, cu părul despletit, deschise uşa şi se furişă pe coridor.

— Ce vrei? ne întâmpină ea.

Îşi îndreptă părul ce-i cădea mereu peste ochii adormiți.

— „Idolul” e la tine?

— Ce, ai fi vrut să-l vezi la alta?

În sfârşit, mă învrednici şi pe mine cu o privire plină de indiferență.

— Ce face?

— Doarme.

Toma o trase ceva mai departe de uşă.

— Zici că doarme?

— Da' cine-i sticletele ăsta, că nu l-am mai văzut p-aci? arătă ea spre mine.

— Să nu dea Domnu' să-l cunoşti! glumi inspectorul. Te poftesc să-i răspunzi fără fente la tot ce te întreabă.

Ochii femeii se aprinseră de o ciudă stăpânită.

— De la ce oră e la dumneata? fu prima mea întrebare.

— Poți s-o tutuieşti, că nu se supără, îmi recomandă colegul de la „Moravuri”.

— De la trei...

— A stat tot timpul cu dumneata?

— Nu... Pe la patru fără un sfert a plecat... mi-a spus să-l aştept că se întoarce imediat. S-a întors... a adus băutură... De atunci, e la mine... A băut şi acum doarme.

„Eşti un comisar norocos!” auzii eu aievea cuvintele medicului legist. Nu-mi rămânea decât să-i ridic pe amândoi şi să-i duc la Chestură. Ceea ce şi făcui, bineînțeles, ajutat în continuare de inspectorul de la „Moravuri”.

Ora 23,30.

— De ce mi-ați stricat somnul?!... Doar sunt la zi cu impozitul.„Idolul” clocotea; aşa cum mă sfredeleau privirile sale de sub sprâncenele negre şi stufoase, îmi amintea de un taur gata să se năpustească asupra toreadorului. L-am lăsat să fiarbă – acum nu mă mai grăbeam, nu mai aveam motive. Şedeam pe scaunul lui Patrolea şi urmăream cu indiferență zbuciumul arestatului. Era, într-adevăr, un bărbat frumos, față energică, mustăcioară bine îngrijită, dantura albă, de invidiat.

— De ce m-ați arestat?

— Eşti acuzat de crimă, îi răspunsei.

„Idolul” mai întâi încremeni, ca apoi să izbucnească într-un hohot de râs.

— Acuzat de crimă?!... Eu?!... Idolul femeilor”! îşi făcu o cruce cât toate zilele de mare. Dumneata, comisare, eşti prea tânăr ca să fii auzit de mine. Eu sunt proxenet... proxenet de clasă internațională... „Duce de Malta” cum mi se mai zice... Crima nu-i meseria mea...

Se înveseli brusc, se îmbună. În ochi îi miji un licăr batjocoritor.

— O cunoşti pe Paulina Mastacan? continuai eu calm.

— Tăinuitoarea?

— Da.

— O cunosc. Cum să nu? Şi ce-i cu asta?

— Nu fă pe prostu! îl povățuii.

— N-ai dreptul să mă jigneşti, se apără „Idolul”. Cunosc legile pe de rost... Stai... stai... mi-a căzut fisa! A fost omorâtă şi mă bănuieşti pe mine...

— Exact! Ai omorât-o, apoi ai jefuit-o!

Pe chipul frumos al arestatului se ivi, pentru o clipă, o expresie de spaimă. Se înnegură, apoi, înțelegând parcă gravitatea situației, murmură:

— Ascultă, comisare, eşti prea tânăr pentru mine. Patrolea nu-i p-aci? Adă-l pe Patrolea!

— Îmi pare rău, n-am cum să ți-l aduc... E internat. Eu te-am arestat, cu mine o să stai de vorbă, oricât de tânăr aş fi pentru cazul dumitale...

— Cheamă-l barem pe Toma! ceru. El mă ştie.

— Nu chem pe nimeni, mă încăpățânai.

— Nu sunt criminal!

Îl văzui cum îşi strânge pumnii. Eu, în schimb, eram calm şi sigur de victorie: cele două mărturii – ale prostituatei şi ale invalidului – îmi dădeau dreptul să-l trimit, fără ezitări, în fața judecății.

— Unde ai fost astăzi între 15 şi 17,30?

— Cum, unde? înălță sprâncenele şi mă privi cu mirare. La „Floarea de lotus”... Cu Florentina.

— Minți! îl repezii eu.

— Iarăşi mă jigneşti, comisare! Demonstrează-mi că mint.

— Ei bine, o să-ți demonstrez!

— Ai încredere în amanta dumitale?

„Idolul” preferă să tacă; iscodea cu coada ochiului uşa. În cele din urmă îmi răspunse:

— În femei n-am avut niciodată încredere.

— Deşi te-au declarat idolul lor, râsei eu.

Mă ridicai de pe scaun şi deschisei uşa, ordonându-i gardianului s-o introducă pe Florentina Țicău.

Prostituata intră cu un pas rar, legănându-şi ațâțător şoldurile; tocurile înalte ale pantofilor o făceau şi mai statuară. Se opri în dreptul arestatului, jucându-şi pe genunchi poşeta pe care o ținea strâns în mâini.

— Te-am adus aici ca să-mi răspunzi la câteva întrebări, precizai, înfruntându-i ținuta provocatoare. La ce oră a venit dumnealui la dumneata?

— Mă ții în picioare?

— Da.

— Nu eşti cavaler, comisare.

— Nu sunt... că nu sunt de la „Moravuri”. Şi nu lungi vorba...

Nu se supără; rămase indiferent, ca şi când nu ei i-aş fi vorbit. Răspunse:

— Imediat după prânz... pe la trei.

— A stat mult cu dumneata?

— Nu... Cam pe la patru fără un sfert a plecat şi mi-a cerut să-l aştept... că se întoarce repede

— S-a ținut de cuvânt? S-a întors repede?

— S-a întors după ora cinci...

— Florentina! izbucni „Idolul” sărind de pe scaun. Sângele îi năvălise în obraji. De ce minți, fă? Femeia se dădu un pas îndărăt, însă nu se pierdu cu firea. Îl înfruntă cu îndrăzneală:

— De ce să mint?! Ce interes am să mint? Nu spun decât adevărul şi numai adevărul.

„Idolul” se lăsă moale pe scaun; nu se aşteptase la o lovitură ca asta din partea slujitoarei sale preferate.

— Nu ți-a spus unde a fost?

— Nu... Iar eu nu am obiceiul să-mi întreb clienții pe unde umblă.

— Târfo! şuieră „Idolul” printre dinți. M-ai trădat! Ți-am fost iubit, nu client!

— Pe urmă a rămas sau a plecat? insistai eu.

— A rămas la mine... A băut... era nervos... a adormit...

— Beregata ți-o tai, târfo!

— Hai, linişteşte-te!... Îți ajunge o crimă pe zi! intervenii eu, zeflemitor.

— O crimă?! exclamă Florentina speriată.

— Aş! N-am ucis pe nimeni, comisare! Târfa asta minte, vorbi el cu o voce gâtuită de spaimă. Stătea înfrânt pe scaun. O clipă, îşi înălță ochii spre femeie şi o întrebă blând: De ce m-ai trădat, Florentina, de ce?

— N-am vrut, dragule...

Nu-mi plac scenele melodramatice. Îi făcui semn femeii să iasă.

— Mai aveți nevoie de mine? Pot să plec?

— Da...

Am rămas singuri. O dâră de apă de colonie mai stărui un timp în încăpere, amintind de prezența trecătoare a Florentinei – „Floarea de lotus”.

— Ascultă, domnule Dragoş, nu mă simt prea bine. Sunt răcit. Hai să încheiem socotelile.

— Vrei să-mi bagi pe gât o crimă... N-o să-ți meargă! N-am ucis pe nimeni. Florentina minte când declară că aş fi fost plecat. N-am fost nicăieri.

— Bine, să zicem că Florentina minte... Iată însă că am aici o altă mărturie.

Îi trecui pe sub nas declarația invalidului, apoi i le citii. Ochii „Idolului” se făcură mari, gata să-i sară din orbite.

— Cuuum? Maşina mea în fața casei?!

— Gata! Ajunge! Nu mai fă pe prostu' că mă calci pe nervi!

— Nu mai pricep nimic! Să mă bată Dumnezeu dacă... începu el să se văicărească. Se apucă de cap cu ambele mâini şi, un timp, rămase aşa. Nu, nu... nu pot să ucid... nu-mi stă în fire, înțelegi? N-am ucis pe nimeni... Nici camera Florentinei n-am părăsit-o...

— Uite, hai să încheiem socotelile. Dețin două probe concludente... Nici n-am nevoie de mai multe ca să te trimit la muncă silnică pe viață. Tu cu ce-mi probezi nevinovăția? Ai vreo probă? N-ai! Ei, vezi? Şi o ții sus şi tare că n-ai ucis... Şi mai vrei ca eu să te cred. Ți-am găsit până şi pumnalul pe care l-ai abandonat la locul crimei.

— Un pumnal!? Al meu?! se miră arestatul. Fugi d-aici, comisare, n-am umblat în viața mea cu pumnale!

„Joacă perfect, îmi spuneam. Stăpâneşte admirabil arta simulării.” Pusei arma albă pe birou. Ochii injectați ai

proxenetului se opriră pe lama pumnalului, apoi pe mâner. Pe urmă începu să râdă... Mai întâi timid, apoi din ce în ce mai nebuneşte. Îi dădură lacrimile. Aşteptai cu răbdare să se potolească.

— Comisare, nu-i pumnalul meu... Pe cuvânt de onoare! E pumnalul duşmanului meu... al lui Fane-Bancheru...

— De unde ştii?

— Păi şi scrie pe mâner... cu aur... F şi B... Fane-Bancheru... Dacă n-ai auzit de el, nu-i vina mea.

Ascultam şi mă gândeam la spusele medicului. Nu, nu eram un om norocos, precum susține doctorul Leoneanu. „Idolul” refuza să-şi recunoască fapta, în ciuda unor probe evidente. Ba mai mult, afirma că pumnalul ar fi al lui Fane-Bancheru, duşmanul său de moarte. Nu e „Fane” omu' care să lase urme la locul crimei... Da, e o piesă în anchetă care nu se înşurubează cu celelalte. Dar care-i aia? Toropeala puse din nou stăpânire pe mine. Am hotărât să continui ancheta a doua zi.

Ajuns acasă, mi-am făcut un ceai, am înghițit o aspirină şi am încercat să nu mă mai gândesc la asasinarea Paulei Mastacan. În zadar – somnul mi-a fost chinuit de tot felul de vise absurde.

M-am sculat şi mai obosit decât mă culcasem. Îmi curgea nasul iar din când în când o tuse uscată îmi înjunghia pieptul. N-am avut încotro, am pornit în căutarea lui Fane-Bancheru. Taina pumnalului abandonat se cerea explicată.

A doua zi. Ora 10,45.

În drum spre cafeneaua „La biliardul de aur”, unde ştiam că îl voi găsi pe Fane-Bancheru, „cavaler” al lumii interlope din T., mă întâlnii cu procurorul. Era vesel şi bine dispus şi, văzându-mă, se înveseli şi mai mult.

— La dumneata veneam, comisare, mi se adresă el. Am o veste care o să te intereseze. Azi dimineață, m-am pomenit

la mine în birou... Cu cine crezi? Cu doamna Leonte... Să vă mai aud eu spunând că nu am fler!

Mă luă de braț şi mă însoți o bucată de drum. Cuvintele sale mă stârniră. Devenii atent.

— Mi-a mărturisit... urmă procurorul cu aceeaşi voioşie în glas.

—... că a ucis-o pe Paulina Mastacan, îl întrerupsei eu, amuzat de mulțumirea de sine a procurorului.

— Domnule, n-ai nimerit-o! Femeia a recunoscut că după ce a descoperit cadavrul, a zărit pe covor şi caseta. S-a repezit s-o ridice, sperând că ucigaşul nu luase totul...

— Interesant! exclamai doar aşa, să nu tac. Şi?

— Bineînțeles, în loc să pună caseta de unde a luat-o, a lăsat-o pe masă. De altfel, acolo unde am găsit-o... Uite declarația...

— Mi-o laşi?

— Desigur. Pentru asta şi veneam la Chestură. Ei, acum, iartă-mă... Dacă mai afli ceva, comunică-mi.

Ne-am despărțit. Până la cafeneaua „La biliardul de aur” mai aveam cale lungă de mers. Vremea era mohorâtă, cu o umezeală pătrunzătoare. Mohorât mi-era şi sufletul din pricina gripei pe care o duceam pe picioare. Nu-mi puneam prea multe speranțe în discuția cu Fane-Bancheru; îl cunoşteam dintr-o altă întâmplare, din care izbutise să iasă basma curată. Totuşi, problema pumnalului ridicat de lângă cadavrul tăinuitoarei Mastacan nu o puteam elucida decât discutând cu el. Îmi păstram, în continuare, convingerea că „Idolul” era asasinul bătrânei.

Pe Fane-Bancheru l-am găsit într-una din rezervele cafenelei – al cărei proprietar neoficial era –, jucând pocher. Cei trei parteneri îmi erau necunoscuți. Cercetându-le fețele livide, îmi dădui seama că făcuseră o noapte albă. Îşi scoseseră hainele, rămânând în veste, îşi deznodaseră cravatele...

— Te salut, comisare! mi se adresă Fane binevoitor. Avusese, pesemne noroc la joc. Pe mine mă cauți?

— Pe tine...

— Zii, comisare, că nu mă deranjezi!

Plutea în încăpere un fum, să-l tai cu cuțitul. Cei patru cartofori îşi urmau jocul nesinchisindu-se de prezența mea.

— N-am secrete față de dumnealor, mai adăugă Fane-Bancheru, tratându-mă ca pe unul de-al casei. Spre deosebire de „Idolul femeilor”, Fane era un bărbat cu o înfățişare nu prea plăcută şi asta din pricina nasului zdrobit de un pumn primit în plin.

— Hai, spune, comisare, mă îndemnă el jucându-şi țigara dintr-un colț al gurii în celălalt.

— Îl cunoşti pe „Idolul femeilor”? deschisei eu vorba.

Nu aveam niciun motiv legal să-l ridic de la masa de joc, nici să-l aduc cu mine la Chestură.

— Ei, asta-i! Sigur că-l cunosc, îmi aruncă Fane o privire să vadă dacă glumesc sau vorbesc serios. Cine nu ştie că mi-e duşman?

— L-am arestat...

— Nu zău! Pentru ce?

— Pentru crimă.

— Pentru crimă?! exclamă Fane.

Şi pentru întâia oară puse cărțile jos, răsucindu-se pe scaun să mă vadă mai bine.

— A omorât-o pe Paulina Mastacan...

— Pe nenorocita aia? Cartoforul mă privea uluit. Glumeşti! vorbi, în cele din urmă, zâmbind strâmb. Glumeşti, domnule, comisar... Îl cunosc pe Dragoş... de mic copil. Nu-i în stare să omoare. Glumeşti, fără îndoială că glumeşti...

Luă cărțile, pregătindu-se să reia pocherul.

— Unde-ai fost ieri între 15 şi 17?

— Ce-i asta, comisare, mă iei la întrebări? zise cu o indiferență care sublinia tăria să de caracter. Ei bine, dacă eşti curios să ştii, am să-ți spun... Am avut oră la un dentist din cartier... la Traian Nicolau... Am şi eu nişte carii... N-am voie? Mulțumit, comisare?

— Şi pe urmă?

— Păi, ce faci, comisare, mă interoghezi? râse Fane, iscodindu-şi şmechereşte partenerii de joc, care parcă nici nu mă vedeau.

— Poate...

— Ei, pe urmă, m-am înapoiat aici. De atunci, nu m-am mai ridicat de la masă, decât... ştii dumneata pentru ce.

— Ascultă, Fane, lasă jocul pentru un moment.

Spre surprinderea mea, cartoforul mă ascultă. Uite ce e, la locul crimei am găsit pumnalul tău.

— Pumnalul meu?! sări Fane intrigat. Te ții de glume, comisare... O fi 1 aprilie şi eu n-avui timp să aflu?

— Fane, îți atrag atenția că vorbesc serios...

Scosei pumnalul pe care-l adusesem cu mine. Desfăcui pachetul. Fane se ridică, urmărit de privirile atente ale celorlalți.

— E pumnalul tău? întrebai eu, nu fără un strop de răutate în glas.

Cartoforul îmi aruncă o privire zeflemitoare, se scărpină cu un aer mucalit la ceafă, apoi zise:

— Ştiam eu că glumeşti...

— Fane...

— Şi de unde ştii că-i al meu?

— Cine nu-l cunoaşte? Şi-apoi, monogramă...

— Îmi pare rău, comisare, da' mă văd nevoit să te amărăsc... Pumnalul nu e al meu... Se vede cât colo că e o imitație.

— Şi cum o dovedeşti?

— Foarte simplu, comisare... Nu mă despart niciodată de pumnal, vorbi el victorios. Îl port, după un obicei străvechi, la cingătoare. Îl văzui deschizându-şi vesta. Te uită!

Într-adevăr, de cureaua pantalonilor atârna o teacă din piele neagră. Fane scoase pumnalul şi mi-l arătă fără ca eu să i-o cer. Şi un miop ar fi putut să constate că pumnalele erau identice.

— Sunt la fel! se miră şi Fane, scărpinându-se la ceafă. Cum naiba? Şi spui că pe ăsta l-ai găsit la locul crimei?! Atunci, e limpede... Cineva vrea să mă înfunde... să cadă vina pe mine...

— Cine?

— Nu ştiu... „Idolul”?! E prea prost ca să născocească o asemenea răzbunare. Oricum, lucrătura e frumoasă.

Da, nu eram un comisar norocos. Iţele se încurcau sau fuseseră încurcate din capul locului, iar eu, poate că şi din pricina gripei, nu izbuteam să le descurc. Cele stabilite, apoi declaraţiile lui Fane mă descumpăniseră de-a binelea.

— Poţi să-ţi vezi de partida ta. Fane! zisei îndreptându-mă spre uşă. De acolo îi mai pusei o întrebare: Ascultă, Fane, chiar crezi că „Idolul” n-ar fi în stare să ucidă?

— Sunt convins, comisare. Duşmanul meu de moarte e capabil de multe lucruri îndrăzneţe, dar să ştii că sângele îi face rău... nu e în stare să ucidă... Cred c-ar înnebuni pe loc... Succes, comisare!

Ora 12. Dentistul mă lăsă să aştept; avea în cabinet un pacient. Nu eram grăbit. Salonul de aşteptare, mic şi înghesuit, îmi făcu o impresie neplăcută. Mă deranja neglijenţa din încăpere, ca să n-o numesc dezordine.

După vreo zece minute de aşteptare, dentistul mă primi, îmi strânse mâna şi mă cercetă prin lentilele groase ale ochelarilor. Era întocmai aşa cum mi-l descrisese un vecin: antipatic, cu un nas roşu, de beţiv, de statură

potrivită, un început de burtă. Halatul părea mai curând al unui frizer după o zi de lucru, decât al unui medic. Mă recomandai.

— Ce doriți? întrebă cu voce răgușită.

Nu așteptă răspunsul meu; se îndreptă spre un dulap în care-și ținea instrumentele. Luă de-acolo o sticlă, își turnă un păhărel și-l bău pe nerăsuflate.

Apoi se întoarse și mă privi – obrajii cândva năpădiți de coșuri, se aprinseseră brusc. Îi explicai scopul vizitei.

— Da, e clientul meu... urmează un tratament. Da, a fost la mine ieri după amiază... Între ce ore? Nu mai țin minte... O clipă însă, am un caiet în care-mi notez orele cele fixe pacienților. Vorbea fără să se uite la mine. Luă de pe măsuță un caiet cu scoarțe murdare și roase și-l deschise: I-am fixat ora 16,30.

Cu un aer plictisit, îmi întinse caietul, dorind să-mi demonstreze că nu minte. Nu-l refuzai. Găsii de îndată numele lui Fane-Bancheru... Figura între două femei ale căror nume le reținui: Victoriei Bedeanu i se fixase ora 16,15, iar Constantinei Moraru la 17,30.

— A stat un ceas la dumneavoastră?

— Chiar mai mult... Are o lucrare grea, îmi explică fără plăcere doctorul, scoțându-și halatul. Se pregătea să plece. Cu ce altceva pot să vă mai fiu de folos?

Îi mulțumii omului pentru amabilitate și ieși fără să-i mai strâng mâna, într-atât îmi displăcuse. În stradă m-am pomenit asaltat de gânduri. Situația în care mă pomenisem mi se părea de-a dreptul lamentabilă. Căutam adevărul, iar el fugea de mine. „Cine a ucis-o pe Paulina Mastacan?” Cât de simplu mi se înfățișase în ajun rezolvarea cazului! „Este sau nu „Idolul” ucigașul tăinuitoarei Mastacan? Al cui e, de fapt, pumnalul abandonat? Cui să-i fi trecut prin cap să-și confecționeze un pumnal identic cu cel al lui Fane? Și mai cu seamă, de ce? Să vrea într-adevăr să-l înfunde pe

„Bancher”... de ce? Pe Fane trebuie să-l scot de pe listă... Are un alibi. Mergeam şi-mi frământam mintea în căutarea unei soluții...

Cum şi de unde să-mi reiau ancheta? Deodată, îmi amintii de numele celor două femei: Victoria Bedeanu şi Constantina Moraru. „Ce-ar fi să le caut, să dau de ele? Mi-ar putea confirma dacă alibiul lui Fane stătea sau nu în picioare, dacă îl văzuseră în anticamera sau în cabinetul dentistului. Operația nu mi s-a părut a fi prea anevoioasă, aşa că mă îndreptai de urgență spre Secția de evidență a populației.

Am avut noroc.

Ora 15 Mai întâi am ajuns la adresa Victoriei Bedeanu.

„Da, ieri după amiază, la patru şi un sfert, am fost la dentist. Am intrat la patru şi douăzeci şi am ieşit la cinci fără douăzeci, îmi mărturisi ea. După mine a intrat o femeie şi nu un bărbat... Îmi amintesc foarte bine, în salonul de aşteptare nu era niciun bărbat, ci doar trei femei... Îşi aşteptau şi ele rândul.”

Constantina Moraru mi-a declarat şi ea următoarele: „La dentist, am ajuns pe la cinci şi un sfert.

Am venit mai devreme, închipuindu-mi că pot să scap mai devreme. Însă m-am înşelat... Am intrat fix la cinci şi jumătate... Am urmat după o bătrână pe care o cunosc... În salon n-a fost decât un singur bărbat, şi ăla înalt şi cu chelie.”

Deci, două declarații interesante. Mă puteam, oare, încrede în ele? Aveam, oare, dreptul să trag de aici concluzia că alibiul lui Fane-Bancheru se năruise, că, de fapt, nu fusese la tratament, aşa cum justifica dentistul în caiet? Da, picasem, aşa cum pică uneori musca, într-o pânză de păianjen. Mă zbăteam, dădeam din aripi, dar mă încurcam şi mai rău în firele urzite cu pricepere de ucigaşul Paulinei Mastacan. Şi pe când mersul meu agale mă purta către

Chestură, îmi răsări înaintea ochilor chipul ostenit, cu ochi congestionați, al bătrânului Patrolea... Oare el, într-o asemenea împrejurare, cum ar fi procedat?

Am încercat să mă pun în situația sa... şi, după un timp, m-am pomenit gândindu-mă din nou la desperarea cu care „Idolul” încercase să se apere de acuzațiile ce i le aduceam. „Cine-i, atunci, criminalul?... Cum trebuie să-mi explic prezența maşinii lui Dragoş în dreptul clădirii unde locuia tăinuitoarea, dacă îl scot din cauză? Cine-i atunci omul în haină de piele? Şi-apoi, declarațiile Florentinei de la „Floarea de lotus”... Unde a dispărut „Idolul” între patru şi cinci?” Brusc, avui nu numai sentimentul, ci şi convingerea că Patrolea, în împrejurarea dată, ar fi încercat să fie mult mai viclean decât asasinul Paulinei Mastacan. De ce n-aş încerca şi eu? Dar cum şi în ce fel? Soluția am găsit-o în timp ce intrăm în clădirea Chesturii.

M-am îndreptat nu spre biroul meu, ci spre cel al băieților de la „Moravuri”. Pe inspectorul Toma îl găsii la datorie. Îl luai deoparte şi-l rugai să se repeadă până la „Floarea de lotus”, s-o caute pe Florentina într-o doară, s-o informeze că am ajuns la concluzia că „Idolul” e nevinovat şi că, încă în seara acelei zile, intenționam să-l pun în libertate.

— Iar dacă te întreabă, urmai eu, dacă am dat de urma criminalului, spune-i că afacerea asta m-a zăpăcit rău de tot şi că abia mă mai țin pe picioare de bolnav ce sunt...

— Ceea ce e adevărat, observă Toma. Bine, şi după asta, ce fac?

— Te cari... Eu te aştept în stradă... Mă interesează reacția Florentinei după ce-o să afle că-i pun în libertate ibovnicul.

— Dai o țuică dacă iese totul bine?

— Dau un vin fiert...

— Luăm „rabla”? mă întrebă inspectorul.

— Nu, pistoalele, căci tare mi-e teamă că o să avem nevoie de ele...

Ora 20,15. Deznodământul. Fane-Bancheru a intrat în biroul meu adus de un agent. Eleganța sa contrasta izbitor cu chipu-i vulgar, urâțit şi mai mult de nasul spart. Şi-a scos de pe cap pălăria cu boruri mari, a pus-o în cuier; umbrela, de asemenea. Şi-a descheiat pardesiul. Îi făcui agentului semn să se retragă. Bancheru se uită bănuitor după dânsul.

— Şezi, îl poftii pe musafir.

— Comisare, m-ai ridicat de la o partidă formidabilă de pocher. De ce?

Se aşezase picior peste picior şi mă scruta ca pe o veche cunoştință.

— Ca să te arestez mai discret, răspunsei eu, nu fără o undă de cinism în glas. Nu vreau să stric reputația „Biliardului de aur”.

— Glumeşti, comisare! Să-ți fi oferit eu vreun motiv să mă arestezi? N-aş prea crede. Nu le-am oferit celor de la „Moravuri”, darămite dumitale...

— Uită-te aici, „Bancherule” mandatul e la mine.

Îi arătai actul semnat de procuror.

— Glumeşti, comisare? Vrei să mă intimidezi. Asta urmăreşti. Vrei să afli ceva de la mine şi mă intimidezi... Nu-i frumos, comisare. Spune ce vrei şi gata.

— Ascultă, nu-mi bat gura de pomană. Te acuz de asasinarea Paulinei Mastacan, de aceea s-a şi emis acest mandat de arestare...

— Comisare, mă cam sâcâi... Unde ți-e şeful? Îl vreau pe Patrolea, cu el o să mă înțeleg imediat, vorbi el cu multă stăpânire de sine.

Scoase tabachera, o deschise şi vru să-mi ofere o țigară. Refuzai.

— Îmi permiteți?

Avea gesturi de om distins. De unde naiba le învățase?

— Aşadar, negi că eşti asasinul Paulinei Mastacan?

— Da, răspunse el, după ce trase din țigară. Şi să ştii că nu mi-e teamă de mandatul ăla de arestare... Slavă Domnului, am un avocat foarte bun.

— Ascultă „Bancherule”, îmi pare rău, da' de data asta ți s-a înfundat...

Cerui să fie introdusă Florentina, „angajata” stabilimentului „Floarea de lotus”. Fane-Bancheru nu tresări... nu tresări nici când o zări intrând.

Femeia se opri în fața biroului, la un pas de el.

Era verde la față şi tremura destul de vizibil. Nu o poftii să se aşeze.

— Florentina, îl cunoşti pe dumnealui?

— Îl cunosc, domnule comisar.

— Cine nu mă cunoaşte?! râse Fane-Bancheru, înveselit.

— Povesteşte, Florentina, cum s-a întâmplat, o îndemnai.

Câteva minute trecură într-o tăcere adâncă. Fane Bancheru fuma liniştit – părea că femeia îl lăsa indiferent.

— Într-o noapte, în urmă cu trei săptămâni, începu ea, şi ochii i se umplură de lacrimi. Fane a venit la mine, la „Floarea de lotus”... Auzise că m-am certat la cuțite cu „Idolul” şi mi-a propus un târg.

M-a întrebat, mai întâi, dacă vreau să scap de Dragoş. I-am spus că da... „Atunci, mi-a zis el, nu-ți cer decât să mă ajuți... o să faci aşa şi aşa”...

— Adică cum „aşa şi aşa”? intervenii eu.

— Ştia că supărarea „Idolului” n-o să țină prea mult, că o să se întoarcă din nou la mine. M-a învățat cum trebuie să folosesc un praf pe care el mi l-a dat, să-l adorm.

— Cine urma să stabilească ziua acțiunii? o întrebai.

— El, Fane, murmură ea.

Pe obrajii palizi lacrimile şiroiau fără contenire.

— Minte! reacționă Fane-Bancheru la fel de calm.

— Totuşi, ai vizitat-o, şi ai fost la ea, nu-i aşa? îl întreb.

— Da, ca orice bărbat... Orice bărbat are voie să meargă la curve, iar ea e frumuşică şi ştie meserie...

Florentina izbucni într-un hohot de plâns.

— Te încrezi în marfă de soiul ăsta, comisare? mă dojeni cartoforul.

— De ce nu? Florentina, te rog să continui!

— Mi-a mărturisit planul lui de răzbunare. Eu l-am împărtăşit şi l-am ajutat... În ziua fixată de Fane, i-am dat lui Dragoş de băut; după cinci sau zece minute, praful amestecat în băutură şi-a făcut efectul...

— Bazaconii, râse Bancheru. Eu o înțeleg... Zău că o înțeleg: încearcă să-şi apere iubitul, dând vina pe mine... Tot ea o fi dat şi ideea cu pumnalul. Femeia – jumate om, jumate drac...

— Ştiai că Fane voia să se folosească de maşina lui Dragoş pentru a-şi duce la îndeplinire planul de răzbunare?

— Ştiam! Când Dragoş a adormit, i-am făcut lui Fane un semn de la fereastră, mărturisi ea mai departe, ştergându-şi lacrimile. L-am şi zărit când a urcat la volan. Iar mie îmi încredințase rolul ca, la momentul potrivit, să fac poliției declarații despre plecarea şi întoarcerea lui Dragoş.

— Bazaconii! Întrebați-o la ce oră s-a întâmplat.

— La ce oră zici că i-ai făcut lui Fane semn de la fereastră?

— Să fi fost patru şi jumătate.

— Vezi, comisare, se apără Fane la ora aceea eram la dentist. zâmbi condescendent. Aici e mâna imbecilului ăsta de Dragoş, care n-a încetat o clipă să mă urască.

— Când ai văzut-o pe Florentina ultima oară? îl întrerup.

— Pe mine mă întrebați?! făcu el pe prostul.

— Da.

— Să spună Florentina.

— Nu, tu să-mi răspunzi, cerui eu energic.

— Astăzi... răspunse şi văzui trecând peste chipul său o umbră de îngrijorare.

— Unde şi cu ce scop?

— A venit la mine, la cafenea, povesti el. Am acolo o cameră a mea... ne-am retras în cameră. De cum a intrat, a căzut în genunchi şi a început să mă roage să-l scap pe Dragoş din beleaua în care a căzut…

— Minte! se mânie Florentina şi-şi duse la ochi pumnii strânşi, ca să-şi şteargă lacrimile.

— Explică-mi tu, atunci, pentru ce te-ai dus astăzi după-amiază la Fane?

— A trecut pe la mine Toma, inspectorul, şi mi-a dat de înțeles că încă în seara asta o să-i dați drumul lui Dragoş acasă. Mi s-a făcut frică; vă dați seama, după cele petrecute aseară, aici? Ştiu cât e de fioros Dragoş la mânie… M-am grăbit să-i dau lui Fane de ştire... El m-a ascultat, m-a liniştit, m-a sfătuit să-mi fac repede bagajul şi să vin la dânsul să mă ascundă.

— Parcă-i mai logic aşa, îmi dădui eu cu părerea. Nu crezi, Fane?

— Încearcă să-şi apere pielea şi îi înfundă pe alții.

— Deci, afirmi că ți-a căzut în genunchi şi te-a rugat cu lacrimi fierbinți s-o ajuți?

— Da, pot să şi semnez, răspunse Fane, dând să-şi aprindă o nouă țigară.

Îl oprii.

— Iar tu, Florentina, ce crezi?

— N-am avut de ce să-i cad în genunchi... Când s-a văzut cu mine în cameră, m-a îmbrățişat, m-a sărutat, mi-a declarat că mă iubeşte şi că o să fugim amândoi în lume...

— Minte! Are o imaginație bolnăvicioasă. De altfel, comisare, toate curvele au o asemenea imaginație, se văd îmbrățișate, sărutate, iubite de-adevăratelea.

— Fii bun, Fane şi uită-te la fotografiile astea, intervenii eu victorios. Eu le-am făcut... Cum? Nu te interesează. Şi tot eu sunt cel care l-a trimis pe Toma să-i dea Florentinei de înțeles că-i în primejdie... Voiam să verific o anumită ipoteză. Şi am izbutit.

Fotografiile îi înfățişau pe cei doi când îmbrățişați, când sărutându-se.

— Mai afirmi că ți-a căzut în genunchi?

— Am mai declarat: n-am niciun amestec în asasinarea Paulinei Mastacan... La ora când s-a petrecut crima, între 4 şi 5, eu mă aflam la dentist, se apără Fane Bancheru. Întreabă-l şi pe doctorul Nicolae.

— Nu fi prost, „Bancherule”! Figura nu ține.

Uite, am aici declarația faimosului tău dentist. Cum de-ai putut să te încrezi într-un bețivan? Te-a costat şi bani, şi de dat tot te-a dat... Florentina, ia scaunul ăla şi aşează-te... Iar tu, Fane, povesteşte aşa, pe îndelete, cum ai organizat crima. Chestia cu pumnalul abandonat mi-a plăcut. Deşi m-a călăuzit spre tine, „Banchere”, am fost convins, la un moment dat, că Dragoş a pus totul la cale, ca să arunce vina pe tine. Ai jucat tare. Fane, ca un adevărat cartofor! Povesteşte-mi de ce-ați vrut să vă răzbunați pe „Idolul femeilor” şi ce amestec avea Paulina Mastacan în toată afacerea asta.

Florentina căzu zdrobită pe scaun. Încremeni cu privirile în gol...

— Am vrut să împuşc doi iepuri dintr-o dată, începu Fane-Bancheru să-şi relateze faptele, să fur şi să mă răzbun... În caseta din locuința Paulinei se găseau ascunse nişte bijuterii de mare valoare, furate de Dragoş în timpul războiului... Mi-am conceput crima şi furtul într-un

asemenea mod, încât din capul locului să îndrept bănuielile poliției spre Dragoş... Ei am izbutit.

— Până la un punct, precizai eu.

— Da, până la un punct, îmi dădu el dreptate.

„Da, până la un punct, gândeam. Punctul fatal...

Sunt, totuşi, un comisar norocos, îmi ziceam. O să închei ancheta destul de repede... După asta, o să mă duc acasă... o să beau o cană de vin fiert... şi o să mă bag în pat... până mâine dimineață mă fac bine... Mâine, cine ştie ce caz mă mai paşte!”

— Sfârşit —

Urmează „Memoriile detectivului Dik”